

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE

**Povinné platby
advokátov**

**Dobrá správa –
zásada modernej
verejnej správy**

**O nevyhnutných
atribútoch
rozhodnutia
sudcu na použitie
informačno-technických
prostriedkov**

**Účinná lítosť –
daňové trestné činy,
vývoj právnej úpravy**



AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Na výchovu advokátskeho koncipienta musí dbať predovšetkým školiteľ – advokát
- 4 **DISKUSIA**
Náhrada trov povinného v konaní o námietkach proti exekúcii „po novom“
- 5 Termíny iných vzdelávacích podujatí organizovaných komorou v roku 2014

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 JUDr. Elena Berthotyová, PhD
Dobrá správa – zásada modernej verejnej správy
- 13 Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
O nevyhnutných atribútoch rozhodnutia sudcu na použitie informačno-technických prostriedkov
- 24 JUDr. Matúš Filo
Účinná ľútosť – daňové trestné činy, vývoj právnej úpravy
- 32 **JUDIKATÚRA**
Právo dieťaťa na ochranu súkromia pri sprístupňovaní súkromia rodičmi dieťaťa, ktorými sú osoby verejného záujmu

ADVOKÁCIA**SAK**

- 36 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 36 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 37 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
- 40 Požiadavka dôstojného oblečenia advokáta na súdnom pojednávaní
- 42 Úprava zovňajšku advokáta alebo móдне okienko na advokátsky spôsob
- 44 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov
Upozornenie k všetkým platbám

ZAHRANIČIE

- 46 Povinnosť advokáta použiť prevzaté finančné prostriedky len na stanovený účel
- 48 *Bulletin advokacie* prináša...
- 51 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

ZAÚJÍMAVOSTI

- 52 Prvé ženy v advokácii na Slovensku (do roku 1938) – 1. časť
- 56 Recenzia: Kritické hodnotenie alebo informácia? (Recenzia versus anotácia)
- 57 **LITERATÚRA**
Občiansky zákonník. Prehľadný komentár
- 58 Prehľad ročníka 2013

**Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,**

o pár dní sa postavíme zoči-voči každoročnej bilancii našej práce. Rok 2013 bol spojený s najvýznamnejším podujatím advokácie – konferenciou advokátov, kde sme zhodnotili činnosť komory za trojročné obdobie a zvolili nové orgány na ďalšie štyri roky. Následne si aj novozvolené predsedníctvo vytýčilo úlohy a ciele, ktoré chce naplniť v záujme zlepšenia vlastnej činnosti; táto by mala smerovať k prospechu všetkých členov komory. V závere roka 2013 – aj keď s určitým časovým odstupom od konferencie – Vám všetkým, ktorí ste nám prejavili voľbou dôveru, v mene svojom aj v mene predsedníctva ďakujem.

Uplynulý polrok nás nielen preveril v každodennej činnosti pri zabezpečovaní pravidelných úloh, ale postavil aj pred otázky a nové výzvy. Naďalej veľmi intenzívne v našich radoch, ale aj medzi širšou verejnosťou rezonuje otázka etiky výkonu advokátskeho povolania. Uvedomujem si, že práca pri poskytovaní právnych služieb sa stáva z mesiaca na mesiac ťažšou, ale je aj čoraz viac sledovanejšou zo strany verejnosti a médií. Vzhľadom na to, že v práci advokáta sa v súčasnosti spája rozmer „podnikateľský“ a rozmer advokátskej etiky, je skutočne náročné nájsť rovnováhu medzi týmito aspektmi našej práce. Napriek ťažkostiam so zložitou ekonomickou situáciou som presvedčený, že rozhodnutie o zápise advokáta do zoznamu advokátov by sa v žiadnom prípade nemalo devalvovať na živnostenský list. Každý z nás by mal naďalej veľmi principiálne dbať na dobré meno seba samého, a tým aj na dobré meno advokátskeho stavu a komory. To môžeme dosiahnuť jedine profesionálnym výkonom a predovšetkým tým, že sa nestaneme súčasťou konkurenčného boja tak, aby sme v záujme dosiahnutia vlastného prospechu prekročovali morálny a etický rámec našej práce. Nedo-
pustíme, aby sme boli vnímaní len ako „podnikateľské subjekty“, prípadne dokonca ako obchodníci s právom! Zachovávajme podstatu advokátskeho povolania spočívajúcu predovšetkým v službe klientom s cieľom pomáhať im, keď sa dostanú do problémov, ťažkostí či iných právne komplikovaných situácií.

Pre úspešné napĺňanie výkonu advokácie je potrebné množstvo duševných aj fyzických síl. K tomu Vám v mene svojom a v mene celého predsedníctva komory prajem pevné zdravie, srdce zanietené pre vec, jasnú myseľ, ako aj osobnú i rodinnú spokojnosť.

Želám Vám príjemné prežitie vianočných sviatkov a všetko dobré do roku 2014.

JUDr. Ľubomír Hrežďovič
predseda SAK

K fotografii na obálke

Slovenská advokátska komora zorganizovala v dňoch 22. a 23. novembra v Trnave putovnú konferenciu Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum. Viac na s. 37. Foto Katarína Marečková

ROZHOVOR

Na výchovu advokátskeho koncipienta musí dbať predovšetkým školiteľ – advokát

Advokáti si na Konferencii advokátov 2013 zvolili nové vedenie komory.

*Staronovým členom predsedníctva Slovenskej advokátskej komory sa stal **JUDr. Ján Havlát**, s ktorým sa rozprávame predovšetkým o vzdelávaní advokátskych koncipientov.*



■ **Vaše meno je už dlhodobo spojené so Slovenskou advokátskou komorou. Odkedy a v akej oblasti sa angažujete, pokiaľ ide o advokátsku samosprávu?**

Pri tejto otázke mi napadlo, že už som skutočne taký stavovský „dinosaur“. V porevolučnej stavovskej organizácii pôsobím hneď od začiatku roku 1990, keď ma vtedajšia Konferencia advokátov zvolila za člena Revíznej komisie a v ďalšom volebnom období som vykonával funkciu predsedu Revíznej komisie. Od roku 1996, s jednou prestávkou, som bol členom predsedníctva SAK. Tiež mi napadlo, že keď som začínal v Revíznej komisii, bolo nás na Slovensku 244 advokátov (!). Pochopiteľne, v tej dobe Revízna komisia nemala veľa sťaž-

nostných spisov. Spomínam to najmä vo vzťahu k obdobiu rokov 2010 – 2013, keď som opätovne pôsobil v Revíznej komisii a pribudlo enormné množstvo sťažností. Z dnešného pohľadu sa mi zdá, že veci, ktoré sme riešili v to prvotné obdobie v Revíznej komisii boli takmer bezproblémové...

Celých 23 rokov som pôsobil najmä v oblasti vzdelávania, bol som členom zahraničnej komisie, predsedom skúšobného senátu, členom komisie pre nezlučiteľnosť funkcií a boja proti pokútnikom a iné, ktoré mi teraz neprichádzajú na myseľ.

■ **Čo Vás najviac motivovalo ku kandidatúre v roku 2013?**

Bolo to viac -menej spontánne. Ako som uviedol, v minulom volebnom období som pôsobil v Revíznej komisii v kolektíve mladých kolegov a v podstate sme tam boli len štyria starší a skúsenejší členovia. Dovolím si tvrdiť, že sa vykonalo obrovské penzum práce v oblasti sťažnostnej agendy a disciplinárnych návrhov. Keď som zistil, že ma kolegovia nominovali do predsedníctva a na konferencii som sa „prekrúžkoval“ do najužšieho zoznamu, úprimne ma to potešilo. Verím, že k tomu prispela aj skutočnosť, že v tomto poslednom období som sa aktívne zúčastňoval a podieľal na príprave zmien stavovských predpisov, ktoré potom advokáti na konferencii schvaľovali. Cením si dôveru každého, kto mi dal svoj hlas a táto prejavovaná dôvera ma ďalej motivuje pokračovať v práci v prospech nášho stavu aj v tomto volebnom období.

■ **Vnímate v rámci vlastnej retrospektívy zmeny v pohnutkách, víziách, ideáloch vo vzťahu k SAK?**

Musím konštatovať, že advokácia je v súčasnosti úplne niekde inde ako v roku 1990, kedy viac rezonoval v advokátoch model advokácie ako „poslania“. Takto sme sa k advokácii pripravovali ešte v socializme a celkove sme čerpali zo všetkých svetových vzorov, kde skutočne advokácia bolo ušľachtilé poslanie so svojou neodškriepiteľnou noblesou. Žiaľ, v súčasnosti trend prechádza skôr do polohy „law business“. Je obrovská konkurencia advokátov, pri veľkom a stále pribúdajúcom množstve sa vytrácajú ušľachtilé etické pravid-

lá, pribúda neželaná dravosť a nekolégiálnosť, ktorá niekedy skĺza do polohy *homo hominis lupus*... Viem o čom hovorím, pretože v poslednom období som mal možnosť zúčastniť sa na viacerých zmierovacích konaniach podľa § 15 Advokátskeho poriadku a skutočne som žasol... Ja sa snažím pridržiavať pôvodných princípov vo vzťahu ku komore a v tomto duchu prednášam aj etické pravidlá začínajúcim advokátskym koncipientom v rámci výchovy a vzdelávania, ktoré organizuje komora. Ono to ide dosť ťažko, keď si uvedomíme, aké množstvo koncipientov pribudlo len v minulom roku do advokácie – podľa mojich interných zistení ide približne o 1 000 mladých kolegov, nehovoriac o predpokladanom každoročnom prírastku koncipientov vždy v lete po ukončení vysokoškolského štúdia na právnických fakultách na Slovensku. Nedávno mi kolega pedagóg z právnickej fakulty povedal, že podľa ich prepočtov pribúda každý rok, vrátane diaľkových, približne 2 000 študentov ročne. Ich uplatnenie na právnom „trhu“ je veľmi oklieštené, pretože sudy, prokuratúra aj notári, exekútori prijímajú veľmi malý počet adeptov. To isté platí aj pre štátnu správu a vysoké školy. Jedine advokátsky stav nemá *numerus clausus*... Preto si niekedy kladiem otázku a zrejme aj ostatní kolegovia, ako pokračovať...

■ **V rámci predsedníctva SAK ste okrem iného poverený aj dohľadom nad problematikou neoprávneného poskytovania právnych služieb. Pre mnohých advokátov je to veľmi páľčivá téma. Aké aktivity možno v danej oblasti od komory v tomto volebnom období očakávať?**

Ide o známych, nebojím sa povedať „pokútnikov“. Za celé obdobie môjho pôsobenia v predsedníctve sme sa tejto otázke enormne venovali, podávali sme množstvo trestných oznámení pre podozrenie z neoprávneného podnikania, informovali sme sudy o týchto „kolegoch“ . Žiaľ, výsledky boli neuspokojivé. Spomínam si na prípad, kedy sme podávali trestné oznámenie na kolegov, ktorí takýmto spôsobom nedovolené podnikali na území Bratislavy, uviedli sme aj sídlo, kde pôsobili. Dozorujúca prokurátorka nás vyzvala, aby sme predložili nájomnú zmluvu na uvedenú nehnuteľnosť – ich kancelárie, inak s a vecou vôbec nebude zaoberať. Toto dokresľuje časté postoje orgánov činných v trestnom konaní k tejto problematike, pričom im celkom uniká skutočnosť, že tieto osoby nedovolené podnikali, neplatili dane, samozrejme, neboli poistené a poskytovali právne služby ako občiansku výpomoc podľa Občianskeho zákonníka. Žiaľ, objavili sa medzi nimi mnohí advokáti vyčiarknutí zo zoznamu advokátov a aj s pozastaveným výkonom povolania. Posledné roky sa problematike intenzívne predsedníctvo venuje, je lepšia súčinnosť so súdmi v tomto smere a aj sami kolegovia oznamujú komore mená takýchto osôb nelegálne pôsobiacich v regiónoch. Verím, že sa podarí ich eliminovať . Je to dobrá cesta na vyčistenie tohto Augiášovho chlieva.

■ **Ste dlhoročným členom vzdelávacieho kolégia SAK. Považujete vzdelávací proces komory vo vzťahu k advokátskym koncipientom za dostatočne efektívny?**

S touto otázkou sa stretávam pomerne často, pretože väčšina kolegov si ma pamätá ako člena predsedníctva, ktorý sa

intenzívne venuje problematike vzdelávania advokátskych koncipientov. Aktívne som sa s kolegami podieľal na zavedení koncipientskeho vzdelávania, na príprave tém – občiansko-právnych, trestnoprávnych a etických, spoločne sme vybrali lektorov, miesto konania a riešili množstvo problémov s tým spojených. Dovolím si smelo vyhlásiť, že v súčasnosti je vzdelávanie advokátskych koncipientov na veľmi vysokej úrovni. Mladi kolegovia dostávajú praktické vzdelávanie nad rámec vysokoškolského vzdelávania s aplikáciou na využitie v budúcej advokátskej praxi. Samozrejme, názory na problematiku vzdelávania advokátskych koncipientov sú rôzne. Už som sa stretol aj s takým, že nech sa vzdelávajú sami, pretože advokáti si sami budujú konkurenciu. Osobne som však presvedčený, že koncipientov treba vychovávať a presadzujem trend pokračovať v stále kvalitnejšom praktickom vzdelávaní. V neposlednom rade ide aj o to, že koncipienti z celého Slovenska sa na školeniach stretávajú, spoznávajú, čo môžu neskôr ako advokáti využiť v aktívnej praxi pri substitúciách v tom ktorom regióne. Aj v radoch členov orgánov komory sa objavujú názory, že treba zrušiť niekoľkoďňové semináre v rôznych hoteloch a sústrediť ich do jedného dňa v Bratislave s počtom 50 až 100. Podľa mňa – to je môj sen už 23 rokov – by bolo najvýhodnejšie, keby mala SAK vlastnú budovu, také „doškoloľovacie centrum“, podobne, ako v Čechách, kde by sa konali všetky školenia a semináre. To som ale zašiel asi trochu do utópie.

Rozhodne treba pokračovať v trende skvalitnenia vzdelávania, predovšetkým v oblasti etických pravidiel a advokátskych stavovských predpisov. Myslím, že nový model Skúšobného poriadku k tomu tiež prispeje.

■ **Kde hľadať nedostatky? A čo je potrebné v tomto smere zlepšiť?**

Okrídlená veta, že vždy je čo vylepšovať platí o to viac v oblasti vzdelávania advokátskych koncipientov, pretože stále pribúda rozsah matérie, ktorú sú povinní i obsiahnuť. Nedostatky? Niekedy ako moderátor a priamy pozorovateľ školení pocíťujem nezujem advokátov, ktorí by mali dbať, aby sa ich koncipienti nerušené zúčastňovali na prednáškach. Často sa totiž stáva, že koncipienti prichádzajú neskoro s odôvodnením, že museli poskytovať právnu pomoc, zúčastniť sa na pojednávaní a pod. Školiteľ, ktorý je zároveň zamestnávateľom advokátskeho koncipienta ho predsa posiela na pracovnú cestu a mal by mať eminentný záujem, aby na školení načerpal čo najviac informácií, podnetov a nových vedomostí z praxe prednášajúcich. Už samotná pozvánka umožňuje školiteľovi zistiť, o akú kvalitu lektorov v občianskoprávnej, trestnoprávnej, obchodnoprávnej agende ide – skúsených sudcov NS SR, erudovaných starších advokátov a v trestnom práve aktívnych obhajcov – advokátov.

Na záver by som rád vyjadril potešenie nad tým, že stretávam veľa mladých advokátov, už po absolvovaní advokátskych skúšok, ktorí mi tľmočia pochvalu na advokátske semináre s tým, že pochopili, aké dôležité je sústrediť sa na každú prednášanú tému. Až praktický advokátsky život im to pripomína. Ich pochvala je aj naším ocenením.

DISKUSIA

Náhrada trov povinného v konaní o námietkach proti exekúcii „po novom“

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.



V prípade doručenia upovedomenia o začatí exekúcie, ktorá je vedená nedôvodne, je prirodzeným úkonom povinného podanie námietok proti exekúcii v zmysle § 50 ods. 1 zákona NR SR č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „EP“). Ide pre povinného o odborne pomerne náročný úkon, ktorý nezriedka vyžaduje poskytnutie právnych služieb advokáta. Odhliadnuc od štrnásťdňovej procesnej lehoty je pritom nevyhnutné zohľadniť uplatňovanie osobitnej koncentračnej zásady v zmysle tretej vety § 50 ods. 1 EP, ako aj zákonom taxatívne vymedzené dôvody na podanie námietok podľa prvej vety tohto ustanovenia.

Prípadný procesný úspech povinného v konaní o námietkach proti exekúcii má za následok jej zastavenie v súlade § 50 ods. 5 EP. Proti uzneseniu o zastavení exekúcie nie je v tomto prípade prípustné odvolanie. Za daných okolností je nepochybne legitímnou témou otázka náhrady trov povinného, ktoré mu v súvislosti so súdnym konaním o námietkach proti exekúcii vznikli.

V štandardnej praxi exekučných súdov sa stabilizoval právny názor, že povinnému v danom prípade právo na náhradu trov konania nevznikne, pretože § 200 ods. 1 EP o trovách exekúcie priznáva *expressis verbis* právo na náhradu trov iba oprávnenému a exekútorovi. To potvrdzujú aj závery rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 6. 2005, sp. zn. 5 M Cdo 12/2004, publikovaného pod R 36/2007 s nasledujúcou právnou vetou „Právo na náhradu trov exekúcie podľa § 200 ods. 1 Exekučného poriadku nemôže vzniknúť povinnému; takéto právo nemožno vyvodit' ani z § 203 ods. 1 Exekučného poriadku, lebo toto ustanovenie rieši len vzťah vzniknutý medzi exekútorom a oprávneným.“. Tento judikát

bol dokonca s identickou právnou vetou uverejnený aj o šesť rokov neskôr v periodiku Zo súdnej praxe pod č. 1/2013.

Je ale nevyhnutné podotknúť, že z hľadiska skutkového základu vychádza uvedené rozhodnutie z diametrálne odlišnej situácie a týka sa bezdôvodného obohatenia súdneho exekútora v dôsledku nesprávne určenej výšky jeho odmeny. V mnohých prípadoch sa však exekučné súdy vo vzťahu k náhrade trov povinného pri dôvodne podaných námietkach proti exekúcii argumentačne odvolávajú iba na citovanú právnú vetu. Nemožno pritom z principiálneho hľadiska akceptovať záver, že procesne úspešný povinný v konaní o námietkach proti exekúcii nemá *en bloc* voči oprávnenému na náhradu trov konania nárok. Týmito úvahami sa v niektorých osobitných prípadoch spravujú aj exekučné súdy, ktoré s poukazom na § 251 ods. 4 OSP aplikujú na náhradu trov povinného v konaní o námietkach všeobecnú procesnú úpravu podľa § 142 a nasl. OSP. Súdnou prax však v tomto smere rozhodne nemožno označiť za ustálenú a názorovo jednotnú.

Legislatívnu zmenu priniesla aktuálna novelizácia EP zákonom č. 299/2013 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. novembra 2013. V súlade s čl. I bodom 52 tejto novely sa v § 200 ods. 1 EP na konci pripája veta „Povinný má nárok na náhradu trov, ktoré mu vznikli v súvislosti so vznesenými námietkami proti exekúcii, ak sa námietkam vyhovel (§ 50).“. Z hľadiska systematiky zákona bolo toto ustanovenie včlenené do siedmej časti EP, teda medzi všeobecné ustanovenia o trovách exekúcie.

Táto skutočnosť nepochybne má svoj interpretačný význam, pretože o trovách exekúcie rozhoduje súd spravidla až pri zastavení exekúcie (§ 200 ods. 2 EP). V praxi preto zrejme možno očakávať, že exekučné súdy nebudú o náhrade

trov povinného rozhodovať spolu s výrokom, ktorým vyhovejú jeho námietkam, ale až v následnom uznesení o zastavení exekúcie. Ako už bolo uvedené, podľa § 50 ods. 5 EP „Ak je rozhodnutie, ktorým sa námietkam vyhovel, právoplatné, súd exekúciu zastaví. Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.“

Pokiaľ ide o rozhodnutie súdu o námietkach proti exekúcii, proti vyhovujúcemu uzneseniu je odvolanie v zásade prípustné (§ 50 ods. 4 EP). Proti samotnému výroku o náhrade trov konania však už zákon odvolanie nepripúšťa. To vo všeobecnosti platí aj pokiaľ ide o výrok o náhrade trov exekúcie v rámci uznesenia o zastavení exekúcie podľa § 57 EP. Dôvodom je zmena § 58 ods. 6 EP uvedenou novelizáciou, ktorá vylúčila odvolanie proti výroku o trovách konania, ktoré zákon pôvodne pripúšťal od účinnosti skoršej novely EP zákonom č. 341/2005 Z. z. (účinnosť od 1. 9. 2005). Vzhľadom na znenie § 202 ods. 2 OSP teda od 1. 11. 2013 opätovne absentuje v exekučnom konaní explicitne vyjadrená prípustnosť odvolania proti výroku o náhrade trov exekúcie, v dôsledku čoho nie je takéto odvolanie prípustné. To potvrdzuje aj početná judikatúra Najvyššieho súdu SR k právnej úprave účinnej do 31. 8. 2005, napr. Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 19/2012, 1 Cdo 160/2004, 2 Cdo 122/2004, 3 Cdo 159/2004.

Ak budú teda exekučné súdy interpretovať nové ustanovenie tretej vety § 200 ods. 1 EP z hľadiska jeho systematického zaradenia, eventuálny nárok na náhradu „námietkových“ trov povinného bude prisúdený až konečným rozhodnutím o zastavení exekúcie v zmysle § 200 ods. 2 EP v nadv. § 50 ods. 5 EP, proti ktorému nie je odvolanie prípustné. Nemožno však *a priori* vylúčiť ani individuálne rozhodnutie o náhrade trov konania povinného spolu s výrokom, ktorým súd námietkam vyhovie. Proti takémuto rozhodnutiu je pritom odvolanie prípustné (§ 50 ods. 4 OSP), čo však nezakladá osobitnú prípustnosť odvolania proti výroku o náhrade trov. V danom prípade by, samozrejme, odvolanie malo suspenzívny účinok aj voči tzv. závislému výroku o trovách konania (§ 206 ods. 2 OSP), ktorý by mohol byť zrušený v súvislosti so zrušením napadnutého rozhodnutia o námietkach v zmysle § 224 ods. 3 OSP. Pri zmene prvostupňového rozhodnutia a zamietnutí námietok už ale neprichádza do úvahy aplikácia § 224 ods. 2 OSP (rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania), nakoľko právo na náhradu trov konania o námietkach má iba povinný, a to v prípade vyhovenia námietkam.

Väčšinu exekučnej agendy rozhodujú vyšší súdny úradníci, proti rozhodnutiam ktorých je v zmysle § 374 ods. 4 OSP vždy prípustné odvolanie. Ak takéto odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, proti ktorému zákon odvolanie nepripúšťa, podaním odvolania sa napadnuté rozhodnutie zrušuje a opätovne rozhodne sudca bez toho, aby bolo jeho rozhodnutie možné napadnúť ďalším odvolaním.

Je vhodné upozorniť na polovičnú sadzbu tarifnej odmeny v exekučných veciach podľa § 13a ods. 2 písm. c) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a predovšetkým aj na zákonnú povinnosť vyčísliť

trovy konania v lehote troch pracovných dní. Ak na prerokovanie námietok nariadi exekučný súd pojednávajúce, pričom súčasne vyhovujúcim výrokom rozhodne aj o náhrade trov povinného, začne lehota na vyčíslenie trov plynúť od vyhlásenia tohto rozhodnutia prítomným účastníkom (§ 151 ods. 1 OSP, § 168 ods. 1 OSP).

Vo všetkých ostatných prípadoch bude situáciu komplikovať to, že o námietkach resp. následne o zastavení exekúcie rozhodne súd bez pojednávania a konečné rozhodnutie nevyhlási. V týchto prípadoch je odôvodnená aplikácia § 151 ods. 4 OSP v nadv. na § 251 ods. 4 OSP a súd je povinný osobitne vyzvať účastníka na vyčíslenie trov do troch pracovných dní od doručenia výzvy; avšak iba v prípade, ak bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách. Javí sa preto ako nanajvyššie vhodné uplatniť nárok na náhradu trov konania povinného už priamo v námietkach proti exekúcii a ak tomu nič nebráni, súčasne tieto trovy aj vyčíslíť.

Pokiaľ ide o uplatňovanie nového ustanovenia tretej vety § 50 ods. 1 OSP v praxi, intertemporálne ustanovenia novely, ktoré boli včlenené do § 243b ods. 1 EP, pripúšťajú jeho aplikáciu iba v exekučných konaniach začatých po 31. 10. 2013.

Termíny iných vzdelávacích podujatí organizovaných komorou v roku 2014

Letný seminár advokátov

31. 5. – 1. 6. 2014

Tále

Hotel Partizán

Slovenské dni práva

10. – 11. 10. 2014

miesto konania bude uverejnené
v komunikačných prostriedkoch
komory

Zimný seminár advokátov

6. – 7. 12. 2014

Štrbské Pleso

Hotel Patria

Dobrá správa – zásada modernej verejnej správy

JUDr. Elena Berthotyová, PhD

Dobrá správa („good administration“) je súhrn minimálnych právnych požiadaviek na verejnú správu v demokratickom a právnom štáte, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou princípov európskeho správneho práva.

Základným dokumentom, ktorý sa venuje dobrej správe je odporúčanie CM/Rec (2007) Výboru ministrov členských štátov Rady Európy z 20. júna 2007 o dobrej verejnej správe (ďalej len „**Odporúčanie**“).¹ Odporúčanie obsahuje niekoľko základných princípov, ktorými by sa mal riadiť každý orgán verejnej správy vo vzťahu k súkromným osobám. Právo na dobrú verejnú správu potom vyjadruje právo súkromnej osoby, aby mu štát garantoval, že verejná správa bude fungovať na princípoch verejnej správy.² Toto právo síce nepatrí medzi tradične uznávané základné

JUDr. Elena Berthotyová, PhD

sudkyňa Najvyššieho súdu SR – Správneho kolégia od roku 2005, špecialista na problematiku rozhodovania vo veciach azylu



a cudzineckých vecí. V justícii pôsobí od roku 1991 ako justičná čačka- telka Mestského súdu v Bratislave, ako sudkyňa Okresného súdu Bratislava I a Krajského súdu

Bratislava. Od roku 2009 je členkou medzinárodnej asociácie azylových sudcov (IARLJ).

ľudské práva, ale neustálym rozvíjaním myšlienky o práve na dobrú správu Rada Európy významným spôsobom prispieva k jeho vzniku. Ide o kombináciu viacerých uznaných práv vo vzťahu k verejnej správe, ktoré spolu tvoria jedno právo. Podobným spôsobom bolo právo na dobrú správu uznané aj v čl. 41 ods. 1 Charty základných ľudských práv Európskej únie (ďalej len „**Charta**“),³ podľa ktorého má každá osoba právo, aby inštitúcie a orgány Únie riešili jej záležitosti nestranne, spravodlivo a v primeranom čase.

Koncept dobrej správy obsahuje jednak pravidlá zakotvené v právnych normách hmotnoprávnej a procesnej povahy a zároveň aj ďalšie požiadavky, ktoré síce nezaväzujú

správne orgány k dobrému správaniu silou právne záväzných a vynútiteľných noriem, ale pôsobia ako štandard verejnej morálky a všeobecnej slušnosti na úrovni súčasného civilizačného vývoja. Základné princípy dobrej správy podľa Odporúčania obsahujú napríklad princíp dodržiavania zákonnosti, resp. viazanosť právom, rovného zaobchádzania, vylúčenia diskriminácie, objektivity a nestrannosti, predvídateľnosti, legitímnych očakávaní, primeranosti, zodpovednosti alebo zásady činnosti správnych orgánov.⁴

S výslovným použitím pojmu „dobrá správa“ sa u nás nestretávame. Tento pojem v našom právnom poriadku nie je definovaný. Na porovnanie, v Českej republike sa s výslovným použitím tohto pojmu možno stretnúť v dvoch zákonných úpravách, a to v zákone o Verejnom ochrancovi práv, ktorý princípy dobrej správy uvádza ako jedno z hľadísk ombudsmanovho posudzovania riadnosti výkonu verejnej správy popri kritériu súladu s právom a súladu s princípmi demokratického právneho štátu. Odkaz na dobrú správu sa objavil aj v novom správnom poriadku ČR a to v prvej úvodnej časti zákona, kde sa zaoberá základnými zásadami činnosti správnych orgánov.⁵

1 Rada Európy, odporúčanie CM/Rec (2007), dostupné na <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1155877&Site=CM>

2 Soňa Košičiarová, **Princípy dobrej verejnej správy a rada Európy**, str. 11., Iura Edition,

3 Charta základných ľudských práv Európskej únie, 2000/C 364/01

4 Dušan Hendrych
Copyright © 2009 – 2013,
Nakladateľství C. H. Beck

5 Soňa Skulová: **Princíp dobrej správy jako součást modernizace veřejné správy**, [Právnik 6/2005, s. 553]

6 Odporúčanie R (80) 2 Výboru ministrov o vykonávaní právomoci voľnej úvahy správnymi orgánmi, Odporúčanie R (81) 19 Výboru ministrov o prístupe k informáciám orgánov verejnej správy, Odporúčanie R (84) 15 Výboru ministrov o verejnoprávnej zodpovednosti, Odporúčanie R (87) 16 Výboru ministrov o správnych postupoch, ktoré majú vplyv na veľký počet osôb, Odporúčanie R (91) 1 Výboru ministrov o správnych sankciách, Odporúčanie R (91) 10 Výboru ministrov o poskytovaní osobných údajov, ktoré majú k dispozícii verejné orgány, tretím stranám, Odporúčanie R (2000) 6 Výboru ministrov o postavení verejných činiteľov v Európe, Odporúčanie R (2000) 10 Výboru ministrov o etickom kódexe verejných činiteľov, Odporúčanie CM/REC (2007) 7 Výboru ministrov o dobrej verejnej správe a právo na spravodlivý proces.

Princípy dobrej verejnej správy Rada Európy presadzuje prostredníctvom dokumentov prijatých vo forme rezolúcií alebo odporúčaní Výboru ministrov a prostredníctvom judikatúry ESĽP.⁶ Účinnosť princípov dobrej správy sa zásadným spôsobom presadzuje predovšetkým prostredníctvom rozhodovacej činnosti ESĽP, avšak nepriamo, čo je dané charakterom práv a slobôd chránených Dohovorom. Právo jednotlivca na dobrú správu, podobne ako napr. právo na azyl, nepatrí medzi typické základné ľudské práva priamo uznané Dohovorom. Preto sa neaplikujú princípy dobrej správy ako také, ale všeobecné právne princípy (princíp rovnosti, viazanosti právom, proporcionality). Presadzovanie všeobecných právnych princípov v členských štátoch Rady Európy zabezpečujú najmä súdy v rámci ústavného a správneho súdnictva. S nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy 1. decembra 2009 sa stala právne záväznou Charta. Spomenutý čl. 41 Charty síce definuje právo na dobrú správu, avšak len vo vzťahu jednotlivca k orgánom a inštitúciám Únie. Podľa čl. 41 do práva na dobrú správu sa zahŕňa najmä:

- a) právo každého na vypočutie pred prijatím akéhokoľvek individuálneho opatrenia, ktoré by sa ho mohlo nepriaznivo dotýkať;
- b) právo každého na prístup k spisu, ktorý sa ho týka, za predpokladu rešpektovania oprávnených záujmov dôvernosti a služobného a obchodného tajomstva;
- c) povinnosť administratívy odôvodniť svoje rozhodnutia.

Ďalej má podľa čl. 41 ods. 3 Charty každý právo na náhradu škody spôsobenej inštitúciami alebo zamestnancami Únie pri výkone ich funkcií v súlade so všeobecnými zásadami spoločnými pre právne poriadky členských štátov. Odsek 4 napokon ustanovuje právo obrátiť sa na inštitúcie Únie v jednom z jazykov zmlúv a zároveň dostať odpoveď v rovnakom jazyku.

Poslaním Charty je najmä zabezpečiť, aby inštitúcie EÚ rešpektovali základné práva pri príprave nových európskych právnych predpisov. Komisia nielen zaručuje, že jej návrhy sú v súlade s Chartou, ale zabezpečuje aj to, aby sa Charta dodržiavala aj vtedy, keď právne predpisy EÚ uplatňujú členské štáty. V roku 2011 Komisia vyjadrila znepokojenie, pokiaľ išlo o nezávislosť maďarského orgánu pre ochranu údajov a opatrenia týkajúce sa dôchodkového veku sudcov, prokurátorov a notárov. Komisia začala konanie vo veci porušenia predpisov s cieľom dosiahnuť, aby Maďarsko rozptýlilo všetky jej právne pochybnosti (IP/12/222).

Zároveň Charta v čoraz väčšej miere pomáha pri tvorbe rozhodnutí súdov. V roku 2011 sa počet rozsudkov, v ktorých sa citovali základné práva ustanovené v charte, zvýšil o 50 %, a to tak na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej úrovni. Jedno z týchto smerodajných rozhodnutí Súdneho dvora EÚ zdôraznilo právo žiadateľov o azyl na ochranu pred neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním spresnením pravidiel EÚ na určenie štátu, ktorý sa má zaoberať žiadosťou o azyl (MEMO/11/942). Rozhodnutie fakticky zakázalo presun žiadateľov o azyl do krajín, v ktorých by neprimerané podmienky mohli ohroziť ich základné práva. V marci 2011 Súdny dvor vo veci *Test-Achats* rozhodol, že rôzne poisťné pre mužov a ženy predstavuje diskrimináciu na základe pohlavia (MEMO/11/123), a v novembri 2011, že nariadenie poskytovateľovi internetových služieb, aby nainštaloval filtračný systém, ktorý zabraňuje porušovaniu práv duševného vlastníctva a porušuje práva zákazníkov prijímať a odosielať informácie (vec *Scarlet* proti SABAM).

Princípy dobrej správy

Ambíciou tejto časti príspevku je poukázať na tie ustanovenia Ústavy SR, ktoré podporujú presadzovanie princípov dobrej verejnej správy aj v situácii, keď chýba ich zákonná úprava alebo táto je nedostatočná.

Princíp viazanosti právom

Tento princíp vyžaduje, aby všetky rozhodnutia a úkony orgánov verejnej správy mali oporu v právnom poriadku, ich obsah bol s ním v súlade a boli účinne vynútiteľné. Ide o stav, ktorý predpokladá čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, a zároveň aj čl. 13 Ústavy SR, ktorý v odseku 4 zakotvuje, že pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Dôležitou zárukou princípu viazanosti právom je, aby bol v demokratickom

a právnom štáte zabezpečený stav, keď dodržiavanie predpisov je kontrolovateľné sudcami, ktorí sú pri výkone svojej právomoci nezávislí a rozhodnutia ktorých sú vynútiteľné. Ústavnoprávna garancia tejto požiadavky je zakotvená v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR.

Princíp viazanosti právom navyše zahŕňa nielen požiadavku na súladný postup verejnej správy s vnútroštátnymi zákonmi, medzinárodným právom a všeobecnými právnymi zásadami, ale aj požiadavku nezneužívania voľnej úvahy a požiadavku výkonu právomoci len za účelom ustanoveným zákonom.

Princíp rovnosti a zákaz diskriminácie

Vyjadruje podstatu a zmysel existencie právnej úpravy, cieľom ktorej je v demokratickom štáte zaručiť, že v objektívne rovnakých situáciách sa s osobami bude zaobchádzať rovnako. Ústava SR garantuje rovnosť ľudí v ich dôstojnosti a právach (čl. 12 ods. 1 prvá veta) a zakotvuje zákaz diskriminácie (čl. 12 ods. 2 prvá veta).

Princíp rovnosti sa premieta i do obsahu pravidla, že zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú zakotvené podmienky (čl. 13 ods. 3). Cieľom princípu rovnosti je predchádzať nerovnakému zaobchádzaniu s osobami a súčasne zabezpečiť, aby sa s osobami nachádzajúcimi sa v tej istej skutkovej s právnej situácii zaobchádzalo rovnako, resp. obdobne. Princíp rovnosti úzko súvisí s princípom legitímneho očakávania, ktorý je zakotvený v § 3 ods. 4 Správneho poriadku.

Princíp nestrannosti a objektivity

Oba princípy úzko súvisia s princípom rovnosti osôb, pretože ak správny orgán koná objektívne, t. j. len s ohľadom na príslušnú záležitosť a súčasne nekoná zaujato, je to záruka toho, že v rovnakých alebo obdobných veciach bude postupovať a rozhodovať rovnako, resp. obdobne. Požiadavka, aby zamestnanci verejnej správy vykonávali svoje povinnosti nestranne, bez ohľadu na ich osobné vlastné presvedčenie a záujmy implicitne vyplýva z čl. 1 ods. 1 Ústavy SR.

Princíp proporcionality

Princíp proporcionality tiež možno odvodiť z čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, čiastočne je vyjadrený aj v čl. 13 ods. 4 Ústavy SR. Zmyslom tohto princípu je napomáhať hľadať spravodlivú rovnováhu medzi cieľom a použitými prostriedkami. V praxi sa napr. uplatní v situácii, keď dochádza k stretu verejného záujmu a súkromného záujmu (vyhostenie cudzinca, pobyt cudzinca).

Princíp právnej istoty

Je implicitne vyjadrený v čl. 1 ods. 1 ústavy SR. Je to najmä požiadavka na jasnosť, zrozumiteľnosť a predvídateľnosť právnych noriem, predvídateľnosť postupu orgánov verejnej moci, ochrana práv nadobudnutých v dobrej viere a zákaz retroaktivity právnych noriem (obzvlášť v rámci administratívneho trestania). Judikatúra NS sa na tento princíp odvoláva vždy, keď všeobecne záväzný právny predpis alebo rozhodnutie orgánov verejnej moci porušuje niektorý z týchto princíпов. Je to aj preto, že Správny poriadok s účinnosťou od 1. 1. 2004 zakotvil ako základné pravidlo konania povinnosť správnych orgánov dbať o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.

Princíp konania v primeranej lehote

Článok 6 ods.1 Dohovoru vyžaduje, aby bola každá vec, či už trestná alebo občianska, prejednaná a rozhodnutá v primeranej lehote. Primeraná rýchlosť konania je tak jednou z podmienok spravodlivého procesu v širšom zmysle slova. Tento princíp vychádza z poznania, že pomalá spravodlivosť je odmietnutá a že spravodlivosť je vždy ohrozená, ak sa uskutočňuje priveľmi rýchlo. Tento princíp možno odvodiť z čl. 48 ods. 2 Ústavy SR ale aj z §3 ods. 4 Správneho poriadku, podľa ktorého sú správne orgány povinné svedomito a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania, vybaviť ju včas a bez zbytočných prieťahov.

Princíp spoluúčasti

Má zaručiť realizáciu všeobecného práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných, ktoré je politickým právom občana (čl. 30 Ústavy SR a čl. 21 ods. Listiny základných práv a slobôd). Princíp spoluúčasti zahŕňa právo súkromnej osoby:

- byť vypočutá a v prípade, ak ide o individuálny správny akt, ktorým sa o nej rozhoduje,
- zúčastňovať sa na prijímaní neregulačných rozhodnutí, ktoré môžu mať vplyv na bližšie neurčený počet osôb

Princíp rešpektovania súkromia

Súkromie predstavuje v liberálnom chápaní intímny svet človeka, ktorý je uzatvorený pred verejnosťou a najmä pred akýmkoľvek zásahmi štátu. (čl. 8 ods. 1 Dohovoru). Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života nie je absolútne a abstraktné právo, ktoré by vylučovalo akékoľvek zásahy (čl. 8 ods. 2 Dohovoru). Zásahy do práva sa posudzujú z troch hľadísk: legality, legitimitnosti a proporcionality.

Princíp transparentnosti

Tento princíp spája kontrolu činnosti verejnej správy s právom osôb vedieť všetko podstatné o výkone verejnej správy. Má teda aj ďalšiu dimenziu, a to právo na informácie, ktoré patrí medzi základné politické práva (čl. 17 Listiny základných práv a slobôd a čl. 26 Ústavy SR). Ústavno-právna úprava na Slovensku ukladá orgánom verejnej moci povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti (čl. 17 ods. 5 Listiny a čl. 26 ods. 5 a čl. 34 ústavy SR). Podmienky a spôsob vykonávania tejto povinnosti ustanovuje zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám.

Princípy dobrej verejnej správy a judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Pod vplyvom európskej súdnej judikatúry, ale aj judikatúry Ústavného súdu SR dochádza k tomu, že sa čoraz viac v judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len NS SR), zdôrazňuje, že Slovenská republika ako právny štát a člen Rady Európy a Európskej únie presadzuje súladnosť správania správneho orgánu so všetkými právnymi predpismi v intenciách čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj s princípmi dobrej správy.

Z judikatúry NS SR (správneho kolégia) vyplýva, že uplatnenie princípov dobrej správy v právnej praxi znamená, že každé rozhodnutie musí byť náležite odôvodnené, aby bolo transparentné a preskúmateľné.

NS SR v rozsudku sp. zn. **8 Sžo 12/2009** zo dňa 17. decembra 2009 uviedol, že: „Nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov spočíva v nedostatku dôvodov skutkových. Nepreskúmateľnosť je takou vadou, ktorá bráni súdu vecnému preskúmaniu zákonnosti rozhodnutia. Za také vady sú podľa judikatúry správnych súdov považované prípady, keď správny orgán oprie rozhodovacie dôvody o skutočnosti v konaní nezistené, prípadne zistené v rozpore so zákonom, alebo prípady, ak nie je zrejmé, či boli dôkazy vykonané. Vadou, ktorá má za následok následnú nepreskúmateľnosť rozhodnutia tiež je, ak v odôvodnení rozhodnutia nie je náležite vecne opísaný skutok, ktorý bol dôvodom pre vydanie rozhodnutia s uvedením dôkazov a ich hodnotením, ktoré boli podkladom pre vydanie rozhodnutia.“

V danom prípade NS SR dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného je nepreskúmateľné, pretože v odôvodnení rozhodnutia nie je náležite vecne opísaný skutok, ktorý bol dôvodom pre vydanie rozhodnutia s uvedením dôkazov a ich hodnotením, ktoré boli podkladom pre vydanie rozhodnutia.

V rozsudku vo veci so sp. zn. **8 Sžo 440/2009** zo dňa 18. marca 2010 NS SR uviedol, že pri podávaní žaloby prokurátorom je potrebné, aby posudzoval každý prípad so zreteľom na všetky okolnosti prípadu v zmysle proporcionality výsledku zamýšľaného žalobou a práv účastníka nadobudnutých v dobrej viere.

Skutkový stav veci spočíval v tom, že vedľajší účastník obvinený z priestupku parkoval osobné motorové vozidlo na mieste, kde mu to dopravná značka nedovoľovala. Vedľajšieho účastníka na mieste spáchania priestupku prichytila Mestská polícia v P., blokovú pokutu odmietol zaplatiť, preto Mestská polícia v P. predložila vec na ďalšie konanie žalovanému. Tento vec neprejednal vo formálnom administratívnom konaní, ale vedľajšiemu účastníkovi po predvolaní vydal bloky

na pokutu vo výške 500 Sk, ktorú vedľajší účastník uhradil. Proti tomuto rozhodnutiu podal okresný prokurátor v P. protest, dôvodiac, že priestupok mal byť, namiesto dodatočného vybavenia uložením blokovkej pokuty, prejednaný. Žalovaný protestu nevyhovel a predložil ho na rozhodnutie nadriadenému orgánu - Krajskému riaditeľstvu PZ, Krajskému dopravnému inšpektorátu v P., ktorý takisto nevyhovel protestu. Okresný prokurátor v P. následne podal na Krajský súd v P. žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovaného.

Krajský súd rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. V dôvodoch rozhodnutia uviedol: „Prokurátor pri podaní žaloby postupuje v súlade s § 249 ods. 3 OSP tak, aby práva, nadobudnuté v dobrej viere, boli čo najmenej dotknuté. Táto podmienka predstavuje osobitnú náležitosť žaloby. V preskúvanom prípade nemohol Najvyšší súd SR žalobným dôvodom prokurátora vyhovieť, keďže práva vedľajšieho účastníka by boli dotknuté vo väčšom rozsahu než predpokladá citovaný § 249 ods. 3 OSP.

Uplatnenie princípov dobrej správy v praxi, okrem iného, znamená, že pri rozhodovaní správny orgán musí vychádzať z princípov ochrany nadobudnutých práv a legitímneho očakávania, ako aj z princípu proporcionality. Účastník konania postupoval v súlade s pokynmi správneho orgánu, preto by bolo v rozpore s týmito princípmi dobrej správy v tomto konkrétnom prípade, ak by sa vyhovel dôvodom uvedeným v žalobe.“

V rozsudku vo veci prieskumu rozhodnutia odporkyne – Správy katastra Vranov nad Topľou so **sp. zn. 1Sžr 54/2013** zo dňa 19. 3. 2013 NS SR k otázke súladnosti s dobrou verejnou správou NS SR uviedol:

„Najvyšší súd nesmie pripustiť, aby morálny rozmer práva, ktorý sa od nepamäti odvíja od mravných kategórií, ktorými sú napríklad dobro, slušnosť a spravnosť (ekvita) alebo spravodlivosť, bol počas prieskumu zákonnosti aktov orgánov verejnej správy zatlačený do úzadia. Zákondarca uvedené pojmy morálky tradične zakotvuje do súkromnoprávných pravidiel správania prostredníctvom takých normatívnych korektorov, ako sú dobrá viera, dobré mravy alebo poctivý obchodný styk.

V poslednom čase nadobúda na význame pôsobenie dobrých mravov aj pri kultivovanom výkone verejnej správy prostredníctvom vrchnostenských orgánov, a to formou príkazu nie iba na výkon zákonným spôsobom ale na výkon dobrej verejnej správy. Predovšetkým na medzinárodnej úrovni došlo postupne k vnášaniu prvkov dobrej verejnej správy do jednotlivých vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov. Napríklad prostredníctvom Dohovoru Organizácie spojených národov proti korupcii (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 434/2006 Z. z.) bola vyslovená jasná požiadavka na riadne spravovanie verejných vecí a verejného majetku vrátane vytvorenia etických pravidiel správania verejných činiteľov, ako účinného nástroja potierania korupcie (preambula a čl. 8 Dohovoru OSN). Takisto do tejto oblasti je podľa Najvyššieho súdu možné zahrnúť Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. (2007) 7 o dobrej verejnej správe, ako aj článok 41 v spojení s článkom 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie.

Relevantný vplyv, najmä odporúčaní Rady Európy, už potvrdil aj Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku zo dňa 20. 11. 2012 (sťažnosť č. 58688/11). Problematike dobrej verejnej správy sa venovala rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu napríklad prostredníctvom rozsudku sp. zn. 1 Sžo 28/2009 zo dňa 8. februára 2011, Najvyšší súd tiež hodnotil konanie pred správnym orgánom ako aj jeho výsledok vo svetle požiadaviek na dobrú verejnú správu. Vzhľadom na námietky uplatnené navrhovateľkou preto uvádza, že napadnuté rozhodnutie odporkyne má všetky formálne i obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle § 47 Správneho poriadku. Uvedené rozhodnutie správneho orgánu vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré je logicky vyhodnotené a riadne právne posúdené. Odvolací súd sa stotožňuje so skutkovými zisteniami a právnymi závermi zistených v predchádzajúcich konaniach o tom, že dohoda o splnomocnení trpí viacerými vadami nielen vo vzťahu k svojmu obsahu, ako aj k svojmu účelu, ale aj vo vzťahu k zabezpečovanej úverejnej zmluve. Počas konania nebolo účastníkmi naznačené ani odvolací súd nedospel k záveru, že by sa vyskytli prekážky pre konanie z dôvodov neústavnosti alebo potreby výkladu komunitárneho práva aplikovaných právnych predpisov a súvisiacich právnych aktov orgánov Európskej únie, pre ktoré je potrebné konanie prerušiť.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok navrhovateľky a stanoviska odporkyne žalovaného ako aj s prihliadnutím na závery

obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už v citovanom rozhodnutí sp. zn. 1 Sžo 28/2009 zo dňa 8. februára 2011, pri ktorom Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od neho odchytil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 O. s. p. rozhodol tak, že rozsudok KS v Prešove potvrdil.“

Najvyšší súd SR vo veci so sp. zn. **1 Sžo 28/2009** zo dňa 8. februára 2011 uviedol, že: „V situácii, keď právny predpis nedáva jednoznačnú odpoveď na určitú právnu otázku a túto nebolo možné vyložiť ani v systémových súvislostiach s ostatnými predpismi, tak aby bola rozumne a spravodlivo zodpovedaná, bolo povinnosťou správneho orgánu, ktorý si následne ako orgán štátnej správy zodpovedný za agendu „správcov konkurznej podstaty“ osvojil právo určujúceho činiteľa v ďalšom procese organizovania skúšok t. j. výberom a poverením iných právnických osôb, postupovať v súlade so zásadami „dobrej správy“ tak, aby uchádzač o vykonanie správcovskej skúšky neutrpel na svojich právach ujmu, najmä s prihliadnutím na jeho dovtedajší legitímny postup v dobrej viere v podmienkach právneho štátu založeného na princípoch právnej istoty a predvídateľnosti právnych noriem, ktoré bránia výkladu a aplikácii nejasných a neurčitých (nejednoznačných) právnych noriem na ťarchu adresáta právnej normy postupujúceho v dobrej viere.

Napriek tomu, že žalobca vykonal akt prihlásenia sa na skúšku spôsobom rešpektujúcim podmienky dané zákonom resp. vykonávacou vyhláškou, žalovaný na tento jeho úkon neprihliadol a vlastným výkladom totožného ustanovenia modifikoval podmienky postupu pri realizácii procesu zabezpečenia skúšky ad hoc spôsobom, ktorý v danom prípade sťažil podmienky žalobcu postupujúceho v dobrej viere aj tým, že s poučením v liste z 15. 11. 2005 mu nevrátil doklady vyžadované k prihláške na skúšku, prípadne prihlášku spolu s dokladmi včas nepostúpil poverenej inštitúcii, čím u žalobcu vyvolal stav časovej tiesne resp. stav, v ktorom bolo jeho právne postavenie neprehľadné a neisté, čo nepochybne je v rozpore s princípom „dobrej správy“.

V tejto súvislosti nemožno opomenúť skutočnosť, že verejná správa je službou verejnosti a základné pravidlá konania uvedené v § 3 Správneho poriadku, pre ktoré východiskom je systém prameňov práva predovšetkým ústava (najmä čl. 2) a zákony (vrátane právnej úpravy založenej právom Európskych spoločenstiev resp. upravenej medzinárodnými zmluvami) i keď sú formulované viac všeobecným spôsobom, je potrebné, vzhľadom na to, že slovenské právo je súčasťou európskeho právneho systému, v praxi interpretovať v duchu európskeho štandardu všeobecných požiadaviek na kvalitu postupov a činnosti verejnej správy súhrnne označovaných ako princípy „**dobrej správy**“ (*Good Governance, Good Administration*), majúceho základ v literatúre, judikatúre európskych inštitúcií a niektorých dokumentoch najmä Rady Európy (najmä odporúčania a rezolúcie Výboru ministrov Rady Európy) a Európskej únie.

Záver

Účinnosť princípov dobrej verejnej správy v prostredí slovenského právneho poriadku sa zásadným spôsobom posilňuje práve prostredníctvom judikatúry NS SR. Preto sa dá očakávať, že hoci súd tieto princípy presadzuje len nepriamo, jeho rozhodovacia činnosť bude mať zásadný vplyv na zabezpečenie efektívnosti a účinnosti výkonu verejnej správy ako služby verejnosti bez toho, aby táto nezákonne zasahovala do verejných subjektívnych práv občana. ■

RESUMÉ

Dobrá správa – zásada modernej verejnej správy

Problematika dobrej správy je aktuálna a zaujímavá tak pre teóriu verejnej správy, ako aj jej aplikačnú prax. Ambíciou tohto príspevku je po zmapovaní základných dokumentov, ktoré sa venujú dobrej verejnej správe a jej základným princípom, tieto priblížiť z pohľadu konkrétnych ustanovení Ústavy SR, ktoré priamo podporujú presadzovanie jej princípov v situácii, keď chýba ich zákonná úprava alebo je nedostatočná.

Autorka demonštruje na vybraných rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako je možné účinnosť princípov dobrej verejnej správy v prostredí slovenského právneho poriadku zásadným spôsobom posilniť práve prostredníctvom rozhodovacej činnosti NS SR.

Autorka vyjadruje presvedčenie, že hoci princípy dobrej verejnej správy sa prostredníctvom rozhodnutí súdov presadzujú len nepriamo, rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu SR má zásadný vplyv na zabezpečenie efektívnosti a účinnosti výkonu verejnej správy ako služby verejnosti.

SUMMARY

Good Governance – Principle of Modern Public Sector Governance

Issues related to good governance are topical and interesting both for the public governance theory as well as its application practice. This article aims to first map and assess basic documents dealing with good governance within the public sector and its basic principles; it also aims to explain these in the light of specific provisions of the Slovak Constitution which directly support the enforcement of its principles in practice in situations where there is a lack of appropriate legislation or where applicable legal rules are insufficient.

The author mentions judgements of the Slovak Supreme Court with a view to pointing out how the effectiveness of principles of good public governance may be significantly strengthened in the Slovak legislation mainly by the decision-making of the SSC.

The author believes that even though principles of good public governance are through court decisions enforced only indirectly, decision-making practice of the SSC has a material impact on how to ensure the effectiveness and efficiency of the performance of public administration as the service provided to the public.

ZUSAMENFASSUNG

Gute Verwaltung – Grundsatz der modernen öffentlichen Verwaltung

Die Problematik der guten Verwaltung ist aktuell und interessant sowohl für die Theorie der öffentlichen Verwaltung als auch für ihre Anwendungspraxis. Das Ziel dieses Artikels ist, nach der Recherche von grundlegenden Dokumenten, die der guten öffentlichen Verwaltung und deren wesentlichen Grundsätzen gewidmet sind, diese Grundsätze vom Sichtpunkt konkreter Bestimmungen der Verfassung der SR, über die deren Umsetzung direkt jeweils dort gefördert wird, wo die gesetzliche Regelung fehlt oder unzureichend ist, nahe zu legen.

Die Autorin demonstriert an ausgewählten Entscheidungen des Obersten Gerichtes der Slowakischen Republik, wie es möglich ist, die Wirkungskraft der Grundsätze der guten Verwaltung in der Umgebung der Slowakischen Rechtsordnung maßgebend über die Entscheidungstätigkeit des Obersten Gerichtes der SR zu stärken.

Die Autorin kommt zur Überzeugung, dass obwohl die Grundsätze einer guten öffentlichen Verwaltung durch gerichtliche Entscheidungen nur indirekt umgesetzt werden, hat die Entscheidungstätigkeit des Obersten Gerichtes der SR einen maßgeblichen Einfluss auf die Sicherstellung der Effektivität und Wirksamkeit bei der Ausübung der öffentlichen Verwaltung als Dienstes der Öffentlichkeit.

O nevyhnutných atribútoch rozhodnutia sudcu na použitie informačno-technických prostriedkov

Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.

Predmetom článku sú výlučne formálne a kvalitatívne náležitosti rozhodnutia sudcu o použití informačno-technických prostriedkov. Primárne rozoberá a poukazuje na tie podstatné zákonné atribúty, ktoré musí spĺňať každé rozhodnutie o použití informačno-technických prostriedkov bez ohľadu na to, či jeho použitie bolo nariadené na základe príkazu sudcu podľa zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov alebo na základe súhlasu sudcu podľa zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov. Tam, kde je zákonná úprava nedostatočná (napríklad príkaz nevyžaduje odôvodnenie...), argumentácia autora vychádza, resp. sa opiera o stabilnú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a o ustálenú štrasburskú judikatúru.

1 PERHÁCS, Z. **O zničení záznamov, získaných použitím informačno-technických prostriedkov.** In Justičná revue, 59, 2007, č. 5, s. 642 – 649; PERHÁCS, Z., ZAJONC, A. **Poznámky k sledovaniu, priestorovému a telefonickému odposluchu.** In Justičná revue, 63, 2011, č. 8 – 9, s. 1138 – 1144; PERHÁCS, Z., PERHÁCSOVÁ, A., **Právna úprava používania informačno-technických prostriedkov. (1. časť)**; In Justičná revue, 65, 2013, č. 4, s. 542 – 555; PERHÁCS, Z., PERHÁCSOVÁ, A., **Právna úprava používania informačno-technických prostriedkov. (2. časť)**; In Justičná revue, 65, 2013, č. 5, s. 698 – 711; PERHÁCS, Z. **Garancie ochrany pred svojvoľným použitím informačno-technických prostriedkov zločkami štátnej moci;** In Justičná revue, 65, 2013, č. 6 – 7, s. 869 – 883;

Článok voľne nadväzuje na sériu príspevkov¹ o informačno-technických prostriedkoch uverejnených najmä v odbornom periodiku Justičná revue. Z uvedeného dôvodu sa komplexne nezaobrá problematikou právnej úpravy použitia informačno-technických prostriedkov, neanalyzuje a nepopisuje ju ani v jej širších, resp. rôznych súvislostiach. Naopak, izolovane, ale relatívne podrobne sa zaoberá špecifikami a otázkami vzťahujúcimi sa na podstatné formálne a obsahové náležitosti súhlasu alebo príkazu sudcu ako osobitnej formy rozhodnutia na použitie informačno-technických prostriedkov, ktorými sa realizuje tajné sledovanie osôb orgánmi verejnej moci. Vo vzťahu k pojmu informačno-technické prostriedky treba uviesť, že vo všeobecnosti, ale najmä v štrasburskej judikatúre sa namiesto tohto pojmu skôr používajú pojmy operatívne prostriedky, resp. operatívno-pátracie prostriedky alebo operatívna technika, či sledovacie opatrenia, čo v zásade treba považovať za termíny extenzívnejšie.

Ochrana súkromia je zakotvená vo viacerých článkoch Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), vrátane čl. 22 ústavy a čl. 13 listiny. Oproti tomu, ochrana práva na súkromie je v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) sústredená v článku 8. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) už v minulosti viackrát judikoval, že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu.² To platí, resp. sa vzťahuje aj na súhlas sudcu alebo príkaz sudcu ako osobitnej formy rozhodnutia (ďalej len „rozhodnutie“) na použitie informačno-technických prostriedkov.

Všeobecný súd (trestný súd) je pri svojom rozhodovaní viazaný nielen zákonom, ale predovšetkým ústavou, ústavným zákonom (listina) a kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských

Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.

je absolventom Akadémie Policajného zboru v Bratislave a fakulty práva Paneurópskej



vysokej školy. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii REKEN & PARTNERS Law Firm s. r. o. a odborný asistent katedry trestného práva fakulty práva Janka Jesenského Vysokej školy v Sládkovičove.

právach a základných slobodách (dohovor), a to v súlade s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 153 a čl. 154c ods. 1 ústavy. Rovnako je všeobecný súd povinný rešpektovať ústavou zakotvenú prednosť dohovoru pred zákonom.³

Vzhľadom na skutočnosť, o akej svedčí závažnosť možných zásahov štátu do práva na súkromie, čo je veľakrát spojené s následkami ťažko napravitelnými, štrasburské orgány ochrany práva vnímajú v koncepcii práva na súkromie aj pozitívnu povinnosť štátu podniknúť všetky kroky proti porušovaniu tohto práva, teda vytvoriť podmienky, ktoré by znemožňovali neoprávnené zásahy verejnej moci do práva na súkromie. Významným a prelomovým v tomto smere bolo rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Marckx c. Belgicko* z 13. júna 1979.⁴ Vychádzajúc a opierajúc sa o jeho podstatu, jedným a možno oprávnené tvrdiť, rozhodujúcim predpokladom, znemožňujúcim neoprávnený zásah do práva na súkromie je rozhodnutie súdu (príslušného sudcu), ktoré spĺňa nielen všetky zákonom, ale aj judikatúrou ústavného súdu i ustálenou štrasburskou judikatúrou stanovené podmienky.

Európsky súd pre ľudské práva **na všetky spôsoby tajného sledovania orgánmi verejnej moci aplikuje rovnaké princípy** bez toho, aby rozlišoval jednotlivé druhy použitých operatívno-pátracích prostriedkov (rozhodnutia *Khan proti Spojenému kráľovstvu* z 12. mája 2000; *Copland proti Spojenému kráľovstvu* z 3. apríla 2007).⁵

Nemožno mať žiadne pochybnosti o tom, že rozhodnutie sudcu o použití informačno-technických prostriedkov musí mať formálne, ale aj obsahové (kvalitatívne) náležitosti rozhodnutia a musí byť odôvodnené v každom prípade, bez ohľadu na to, či už boli vydané na základe Trestného poriadku alebo na základe zákona o ochrane pred odpočúvaním.⁶

Zásahy štátnych orgánov do práva na súkromie štrasburské orgány ochrany práva posudzujú z troch hľadísk: **legality** (či bol zásah vykonaný na základe zákona a v súlade so zákonom), **legitímnosti** (či sleduje legitímny cieľ, resp. účel) a **proporcionality** (či je zásah primeraný sledovanému cieľu, resp. účelu). Z uvedeného vyplýva, že **do práva na súkromie možno zasiahnuť výlučne len vtedy, ak je takýto zásah legálny, legitímny a proporcionalný**. Ide o kumulatívne splnenie uvedených podmienok. Ak sa skúmaním zistí, že jedna z týchto esenciálnych podmienok absentuje, dôjde k porušeniu článku 8 dohovoru a ďalej sa v skúmaní nepokračuje a konštatuje sa porušenie článku 8 dohovoru.

Medzi základné (elementárne) a nevyhnutné náležitosti, ktoré musí, resp. by malo každé rozhodnutie sudcu o použití informačno-technických prostriedkov spĺňať, ktorým sa závažným spôsobom zasahuje do práva na súkromie, patria:

1. Prísne podmienky a náležitosti vyžadované zákonom, rozhodovacou činnosťou ústavného súdu a štrasburskou judikatúrou musia byť splnené už v čase vydania rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov

Rozhodnutie príslušného sudcu, ktorým nariaďuje používanie informačno-technických prostriedkov, musí spĺňať už **v čase jeho vydania** („...nie po jeho vydaní!...“) všetky zákonom, judikatúrou ústavného súdu i judikatúrou štrasburského súdu prísne stanovené podmienky na ich použitie. Rozhodnutie o použití informačno-technických prostriedkov už v čase jeho vydania musí byť založené na konkrétnych dôkazoch a dôvodoch (skutočnostiach) a nie iba na dohadoch alebo na akejsi dôkazmi nepodloženej abstraktnej úvahe orgánov verejnej moci o podozrení z trestného činu. Pri dodatočnom preskúmaní rozhodnutia musí byť zrejme a nepochybné, že v čase vydania rozhodnutia boli zákonom prísne stanovené podmienky splnené. Ak v čase vydania príkazu alebo súhlasu neboli splnené zákonom a judikatúrou ústavného súdu i štrasburskou judikatúrou striktne stanovené podmienky – princípy (najmä *legality*, *legitimity* a *proporcionality*), rozhodnutie je nezákonné a na jeho ospravedlnenie nepostačuje ani prípadný argument, že osoba v konečnom dôsledku trestný čin spáchala a podobne. V prípade, ak sa dodatočne preukáže, že v čase vydania rozhodnutia toto bolo založené len na ničím nepodložených dohadoch, špekuláciách, hypotézach či abstraktných úvahách, treba ho považovať za nezákonné. Platí to aj vtedy, ak by sa tieto dohady, hypotézy či abstraktné úvahy orgánov verejnej moci na základe použitia informačno-technických prostriedkov a ich výstupov „dôkazov“ dodatočne potvrdili. To, že sa

PERHÁCS, Z. **O lehote na podanie ústavnej sťažnosti vo veciach tajného sledovania osôb orgánmi verejnej moci**. In Bulletin slovenskej advokácie, 2013, ročník XIX, č. 10/2013, s. 27.

2 Pozri napríklad: Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2006 pod sp. zn. I. ÚS 274/05.

3 Pozri napríklad: Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 4. februára 2009 pod sp. zn. I. ÚS 117/07-33.

4 Pozri napríklad: Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. mája 2008 pod sp. zn. III. ÚS 80/08-28; Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. septembra 2011 pod sp. zn. III. ÚS 133/2010-67.

5 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. novembra 2012 pod sp. zn. III. ÚS 97/2012.

6 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. júna 2006 pod sp. zn. I. ÚS 274/05.

domnienky polície potvrdia, za žiadnych okolností nemôže ospravedlniť absenciu zákonom, resp. judikatúrou striktné vyžadovaných podmienok. Ako už bolo uvedené, tieto prísne podmienky musia byť splnené a priamo uvedené v takej kvalite a rozsahu, aby bolo zrejmé, že už v čase vydania rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov boli zákonom prísne stanovené podmienky splnené. Opačný záver by umožňoval obchádzanie zákona, čo by viedlo k svojvoľnému (nelegálnemu) použitiu informačno-technických prostriedkov. Inými slovami, ak rozhodnutie o použití informačno-technických prostriedkov neobsahuje zákonom stanovené podstatné náležitosti, dôkaz – výstupy z použitia informačno-technických prostriedkov (zvukové, obrazové alebo oboje) – je nezákonný. Obdobne to platí aj vo vzťahu ku všetkým zabezpečeným a vykonaným dôkazom, teda aj vo vzťahu k používaniu informačno-technických prostriedkov. Nezákonnosť použitia informačno-technických prostriedkov sa vzťahuje aj na také rozhodnutie, ktoré síce bolo vydané na základe zákona, ale nie v súlade so zákonom, s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu a štrasburskou judikatúrou. Nezákonné rozhodnutie, ktoré v čase vydania nespĺňa elementárne kritériá na ňu kladené, automaticky a bez ďalšieho zakladá nezákonnosť použitia informačno-technických prostriedkov, čo mimo iného znamená aj to, že všetky výstupy z ich použitia a to bez ohľadu nato, či by konanie dotknutej osoby ospravedlňovali alebo naopak usvedčovali, by boli neúčinné a procesne v trestnom ako ani v žiadnom inom konaní nepoužiteľné, ibaže proti osobe, ktorá takýto dôkaz nariadila, použila, uverejnila a podobne. Ani v mene boja proti najzávažnejším formám kriminality štát prostredníctvom svojich štátnych orgánov nemôže konať nezákonne alebo sa snažiť prípadnú nezákonnosť konania a rozhodnutia ospravedlňovať či bagatelizovať. Ak by sme prijali opačný záver, spochybňovali by sme, resp. dostávali by sme sa do rozporu s princípmi právneho štátu. V článku 2 ods. 2 ústavy je uvedené: „...Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...“ Z citovaného článku ústavy, mimo iného, vyplýva nielen to, že štátne orgány sú oprávnené konať na základe zákona, ale aj to, že ich konanie musí byť aj v súlade so zákonom.

2.

K odôvodňujúcej časti rozhodnutia sudcu, ktorým nariaďuje používanie informačno-technických prostriedkov

Legalita zásahu do práva na súkromie taktiež znamená, že príkaz alebo súhlas na použitie informačno-technických prostriedkov, predstavujúci závažný zásah do práva na súkromie, musí byť náležitým spôsobom opodstatnený s poukazom na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce takýto zásah. Vo všeobecnosti možno k odôvodňujúcej časti každého súdneho rozhodnutia uviesť, že dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je esenciálnou náležitosťou každého súdneho rozhodnutia. Obsah odôvodnenia určujú individuálne okolnosti daného prípadu. Odôvodnenie je výsledkom myšlienkového prácu súdu, v danom prípade, pokiaľ ide o trestné konanie, sudcu pre prípravné konanie, a je obrazom toho, ako starostlivo sa s vecou zaoberal a ako bola spravodlivosť v konkrétnom prípade vykonaná. Medzi jednotlivými zložkami odôvodnenia každého rozhodnutia orgánu verejnej moci musí existovať vzťah založený na logickom usudzovaní a pravidlách logiky. V opačnom prípade nie je zrejmé, či rozhodnutie je výsledkom právom upraveného procesu za dodržania princípov spravodlivosti, alebo výsledkom svojvôle realizovanej verejnej moci. Iba povrchné, fráзовité a všeobecné odôvodnenie je znakom toho, že orgány verejnej moci sa vecou nezaoberali dostatočne, bez potrebnej starostlivosti, a preto ani nemohli správne rozhodnúť. Nepostačuje iba odkaz na príslušnú právnu úpravu. Zasahovanie do práva na súkromie použitím informačno-technických prostriedkov je výnimočne možné, ale musí sa tak stať pri rešpektovaní podmienok, ktoré sú rozpracované v judikatúre ústavného súdu a judikatúre štrasburského súdu. Ide najmä o podmienky, ktoré musia byť splnené pri každom použití informačno-technických prostriedkov, nevynímajúc, že ich použitie musí byť založené na dostatku dôkazov schopných z pohľadu súdu ospravedlniť zásah do práva na súkromie. V prípade, ak nie sú splnené elementárne požiadavky na ich odôvodnenie, takéto rozhodnutie prinajmenšom signalizuje porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Každé rozhodnutie musí obsahovať také skutočnosti, ktoré sú schopné odkryť súvislosti a okolnosti, na základe ktorých by dotknutá osoba mohla pochopiť odôvodnenosť takéhoto zásahu do jeho práva na súkromie. Ako

možno zodpovedne posúdiť napríklad proporcionalitu zásahu, ak by v rozhodnutí absentovalo akékoľvek vecné odôvodnenie sudcu v tomto kontexte (veď ako možno posúdiť proporcionalitu zásahu, ak by rozhodnutie v tomto smere neobsahovalo žiadne odôvodnenie, ba čo viac, ani len také údaje, z ktorých by sa aspoň nepriamo dalo skúmať, či proporcionalita zásahu bola v čase vydania rozhodnutia naplnená alebo nie). Z rozhodnutia musí vyplývať, aké konkrétne dôkazy boli sudcovi predložené, ako aj odkaz na konkrétny spisový materiál obsahujúci všetky relevantné informácie spôsobilé z pohľadu súdu ospravedlniť zásah do práva na súkromie. Inak povedané, odôvodnenie musí obsahovať relevantnú argumentáciu, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky na nariadenie použitia informačno-technických prostriedkov. Rozsah odôvodnenia príkazu je však potrebné posudzovať aj z hľadiska účelu jeho vydania, ktorým je získanie informácií významných pre trestné konanie, pričom stačí dôvodne predpokladať, že týmto spôsobom budú získané skutočnosti významné pre trestné konanie, čím je tiež determinovaná materiálna (obsahová) stránka rozhodnutia. Obsah slovného spojenia „...dôvodne predpokladať...“ však musí byť naplnený a podložený reálnymi dôkazmi, inak by išlo len o svojvoľnú a ničím nepodloženú úvahu orgánov verejnej moci. Zo stabilnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že výkon súdnej právomoci, pri ktorej súd nesprávne aplikuje relevantné zákonné normy, nie je v súlade so základným právom účastníka na súdnu ochranu ani s právom na spravodlivý proces. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania, procesnej strany v konaní alebo inej zainteresovanej osoby na rozhodnutie, ktorého dôvody vydania sú zjavné a zreteľné, pretože práve odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny (III. ÚS 133/2010). Preskúmateľnosť dôvodnosti vydania súhlasu či príkazu si vyžaduje relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu argumentáciu, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky na tento zásah do práva na súkromie. Bez odôvodnenia, opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti, je súhlas či príkaz spravidla nepreskúmateľný (I. ÚS 114/2012, *mutatis mutandis* I. ÚS 274/05). Tak ako už bolo uvedené, v každom prípade musí zásah do práva na súkromie použitím informačno-technických prostriedkov zo strany orgánov verejnej moci spĺňať v zmysle doktríny štrasburských orgánov ochrany práva tri kritériá opodstatnenosti zásahu do základného práva každého jednotlivca. Medzi spomenuté kritériá patrí legalita, legitimita a proporcionalita. Ak by už čo i len vo vzťahu k jednému z týchto kritérií odôvodňujúca časť rozhodnutia neobsahovala dostatočné odôvodnenie, ktoré by bolo po dodatočnom preskúmaní rozhodnutia schopné ospravedlniť zásah do súkromia, malo by to za následok nepreskúmateľnosť, teda nezákonnosť rozhodnutia. O to viac to platí vtedy, ak by odôvodňujúca časť rozhodnutia neobsahovala žiadne odôvodnenie čo i len vo vzťahu k jednému z uvedených nevyhnutných kritérií. Ani chabé náznaky odôvodnenia pri tak závažnom zásahu do práva na súkromie nemožno akceptovať. Inak povedané, rozhodnutie treba považovať za nezákonné aj vtedy, ak je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Rozhodnutie o použití informačno-technických prostriedkov musí vždy obsahovať relevantné odôvodnenie, dokonca aj vtedy, ak právna úprava povinnosť odôvodnenia výslovne neustanovuje. Napríklad, trestno-procesný inštitút podľa § 114 Trestného poriadku vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov pre sudcovské príkazy na použitie informačno-technických prostriedkov výslovne neustanovuje povinnosť odôvodnenia,⁷ i napriek tomu, že ide o rozhodnutie. V danom prípade, podľa môjho názoru, ide o legislatívny nedostatok.

3. Presné určenie nevyhnutného času použitia informačno-technických prostriedkov

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ochrane pred odpočúvaním“) v znení neskorších predpisov informačno-technické prostriedky možno použiť iba na základe predchádzajúceho písomného súhlasu zákonného sudcu **len na nevyhnutný čas, najdlhšie však na šesť mesiacov**. Lehota začína plynúť dňom udelenia súhlasu. Pokiaľ ide o relevantné ustanovenia platného Trestného poriadku, čas použitia informačno-technických prostriedkov je upravený takto. Podľa § 113 (sledovanie osôb a vecí) ods. 5

⁷ § 114 ods. 3 Trestného poriadku. V príkaze podľa odseku 2 musí byť ustanovený čas, v ktorom bude vykonávané vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov; tento čas môže trvať najviac šesť mesiacov. Ten, kto vydal príkaz na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov, môže čas ich trvania písomne predĺžiť vždy najviac o dva mesiace, a to aj opakovane.

tretej vety Trestného poriadku je uvedené, že v príkaze sa musí ustanoviť čas, v ktorom sa bude sledovanie vykonávať, a to **najviac šesť mesiacov**. Uvedená lehota sa uplatňuje bez ohľadu na to, či sa sledovanie vykonáva s použitím informačno-technických prostriedkov alebo bez ich použitia. Podľa § 114 (Vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov) ods. 3 prvej vety Trestného poriadku v príkaze podľa odseku 2 musí byť ustanovený čas, v ktorom bude vykonávané vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov; tento čas môže trvať **najviac šesť mesiacov**. Podľa § 115 (Odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky) ods. 3 tretej vety Trestného poriadku čas odpočúvania a záznamu môže trvať **najviac šesť mesiacov**. Podľa § 117 (Agent) ods. 7 druhej vety Trestného poriadku čas použitia agenta **nesmie trvať dlhšie ako šesť mesiacov**. Uvedené platí bez ohľadu na to, či sa konanie agenta vykonáva s použitím informačno-technických prostriedkov alebo bez ich použitia. V prípade, ak by v rozhodnutí o použití informačno-technických prostriedkov absentovalo presné vymedzenie nevyhnutného času na ich použitie alebo táto lehota by bola spochybnená a nepodložená, išlo by o porušenie princípu proporcionality zásahu, čo by automaticky a bez ďalšieho malo za následok nezákonnosť použitia informačno-technických prostriedkov.

4. Predĺženie doby použitia informačno-technických prostriedkov

O predĺžení doby použitia informačno-technických prostriedkov treba uviesť minimálne nasledovné: V poradí druhé, ale aj každé ďalšie rozhodnutie sudcu, ktorým sa predlžuje čas stanovený v pôvodnom, resp. predchádzajúcom rozhodnutí na použitie informačno-technických prostriedkov musí obsahovať aj konkrétne a dodatočne preskúmateľné dôvody, ktorými sa odôvodňuje predĺženie doby použitia informačno-technických prostriedkov. Predĺženie doby použitia informačno-technických prostriedkov prichádza do úvahy len vtedy, ak jeho doterajším použitím boli zaznamenané skutočnosti priamo sa vzťahujúce na dôvody jeho vydania. Podľa § 4 ods. 2 zákona o ochrane pred odpočúvaním zákonný sudca, ktorý dal súhlas na použitie informačno-technických prostriedkov, môže na základe novej žiadosti dobu použitia predĺžiť, zakaždým však **najviac o ďalších šesť mesiacov**, ktoré začnú plynúť dňom udelenia ďalšieho súhlasu. Ďalší súhlas sa musí udeliť v písomnej forme najneskôr v posledný deň plynutia lehoty podľa odseku 1. Ak lehota podľa odseku 1 uplynie a ďalší súhlas nie je udelený, použitie informačno-technického prostriedku sa musí skončiť v posledný deň lehoty určenej v súhlase. Pokiaľ ide o relevantné ustanovenia platného Trestného poriadku, predĺženie použitia informačno-technických prostriedkov je upravené takto. Podľa § 113 (sledovanie osôb a vecí) ods. 5 štvrtej vety Trestného poriadku ten, kto vydal príkaz na sledovanie, môže dobu sledovania písomne predĺžiť **najviac o ďalších šesť mesiacov, a to aj opakovane**. Ak sledovanie trvá dlhšie ako dvanásť mesiacov, príkaz na sledovanie pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vydáva sudca pre prípravné konanie. Podľa § 114 (Vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov) ods. 3 druhej vety Trestného poriadku ten, kto vydal príkaz na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov, môže čas ich trvania písomne predĺžiť vždy **najviac o dva mesiace, a to aj opakovane**. Podľa § 115 (Odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky) ods. 3 štvrtej vety čas odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky môže v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie predĺžiť vždy **o ďalšie dva mesiace, a to aj opakovane**. Procesno-právna úprava agenta je zakotvená v § 117 (Agent) Trestného poriadku. Podľa § 117 ods. 13 prvej vety Trestného poriadku pri postupe podľa odseku 1 možno použiť informačno-technické prostriedky. Podľa § 117 ods. 7 tretej vety Trestného poriadku čas použitia agenta môže predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie predĺžiť vždy **o ďalšie dva mesiace, a to aj opakovane**. Bez ohľadu na to, či ide o predĺženie súhlasu na použitie informačno-technických prostriedkov podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním alebo príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov podľa relevantných ustanovení platného Trestného poriadku, rozhodnutie musí obsahovať konkrétne dôvody, pre ktoré sa doba použitia informačno-technického prostriedku predlžuje. V prípade, ak rozhodnutie o predĺžení doby použitia informačno-technických prostriedkov neobsahuje konkrétne a dodatočne preskúmateľné dôvody, umožňujúce predĺženie doby ich použitia a ospravedlňujúce zásah do práva na súkromie, treba ho považovať za nepreskúmateľné, svoj-

voľné, teda nezákonné. Predĺženie doby použitia informačno-technických prostriedkov možno realizovať len na základe nového rozhodnutia o ich použití, resp. predĺžení, pričom ďalšie rozhodnutie taktiež musí byť vydané v písomnej forme a to najneskôr v posledný deň plynutia lehoty predchádzajúceho rozhodnutia. Ak lehota uvedená v rozhodnutí uplynie a ďalšie rozhodnutie nebolo vydané alebo bolo vydané po uplynutí lehoty predchádzajúceho rozhodnutia, použitie informačno-technických prostriedkov musí byť skončené v posledný deň lehoty určenej v rozhodnutí. Pre spresnenie treba dodať, že skončenie použitia informačno-technických prostriedkov neznamena len jeho akési vypnutie, resp. „uspatie“, ale uplynutím lehoty musí byť vykonaná aj fyzická demontáž, resp. odinštalácia operatívnej techniky.

5. Presné označenie spisov, podkladov, o ktoré sa sudca pri vydávaní rozhodnutia opiera

Z rozhodnutia súdu o použití informačno-technických prostriedkov musí byť zrejmé, z akých podkladov vychádzal (aby nebolo možné dodatočne vymeniť listiny, zmeniť ich obsah alebo inak so spisom manipulovať), príkaz sa nemôže iba odvolávať na podklady polície, prípadne ďalších bezpečnostných zložiek štátu, pretože tie môžu byť dodatočne zmenené (výmena listov obsahu) záznamy môžu byť prispôbené neskoršej situácii. Takéto možnosti treba preto vylúčiť. Nie je relevantné, či bezpečnostné orgány štátu dodatočne manipulovali s obsahom spisov vzťahujúcich sa na dôvody použitia informačno-technických prostriedkov, ale to, aby takáto možnosť bola vylúčená alebo aspoň minimalizovaná. Z uvedeného dôvodu, samotné rozhodnutie, ktorým bolo nariadené použitie informačno-technických prostriedkov, musí obsahovať všetky podstatné skutočnosti, prevzaté z obsahu spisov bezpečnostných orgánov štátu. Inými slovami, nepostačuje, ak by sa rozhodnutie len vo všeobecnosti odvolávalo na obsah predložených spisov od bezpečnostných zložiek štátu, mimo iného preto, že tieto orgány by mohli dodatočne po vydaní rozhodnutia meniť, resp. dokladať rôzne listiny alebo tzv. operatívne záznamy a podobne. Z uvedeného taktiež vyplýva, že akési operatívne informácie (záznamy), dôkazmi ničím nepodložené, v žiadnom prípade nemôžu ospravedlňovať žiadny a už vôbec nie tak závažný zásah do práva na súkromie akým používanie informačno-technických prostriedkov mocenskými zložkami štátu bezo sporu je. Inými slovami, tzv. operatívne informácie musia byť založené na dostatku dôkazov, schopných z pohľadu súdu ospravedlniť zásah do práva na súkromie. Žiadne rozhodnutie, ktorým sa nariaďuje použitie informačno-technických prostriedkov nesmie byť založené na podklade akýchsi „operatívnych materiálov“ (čo sú operatívne informácie, čo sú operatívne materiály a podobne). Operatívne informácie nie sú ničím podložené a aj preto nemajú žiadnu dôkaznú hodnotu. Inak povedané, operatívne informácie v podobe operatívnych záznamov môžu nadobudnúť dôkazný význam (dôkaznú hodnotu) len vtedy, ak ich bude možné spracovať podľa príslušných ustanovení platného Trestného poriadku (napríklad výsluchmi svedkov, zabezpečením listín a podobne). V opačnom prípade, operatívne informácie samy o sebe a bez ďalšieho nemajú žiadnu hodnotu trestno-procesného dôkazu. Pri tak závažnom zásahu do práva na súkromie, akým použitie informačno-technických prostriedkov bezo sporu je, nesmú byť podkladom operatívne informácie (poznatky) a to ani vtedy, ak je vzhľadom na „operatívne informácie“ dôvodné predpokladať, že prispievajú k objasneniu okolností dôležitých pre trestné konanie. Je nepochybné, že tzv. operatívne informácie nie sú a ani nemôžu slúžiť ako trestno-procesné dôkazy. Inými slovami, ak operatívne informácie nie sú podložené reálnymi a overiteľnými dôkazmi, ich charakter je vždy iba operatívny, a preto nemôžu byť dôkazom, nieto ešte rozhodujúcim, resp. kľúčovým podkladom na vydanie rozhodnutia na použitie informačno-technických prostriedkov. Taký závažný zásah do práva na súkromie nemôže byť vykonávaný bez reálneho dôkazu, len na základe akýchsi operatívnych informácií, v skutočnosti neoveriteľných. Keďže operatívne informácie nie sú podložené overiteľnými dôkazmi, o to viac sa zvyšuje aj podozrenie, že takéto informácie sú vymyslené, resp. vyfaulované a to z rôznych dôvodov, s vedomosťou alebo bez vedomosti bezpečnostných zložiek štátu (napríklad diskreditácia a škandalizovanie dotknutej osoby, pomsta a podobne). Presné označenie spisov, podkladov, o ktoré sa sudca pri vydávaní rozhodnutia opiera, by mali byť neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia aj z toho dôvodu, že by minimalizovali prípadnú manipuláciu, napríklad výmenu listov a podobne. Navyše, informácie v spise sú často získané z neoveriteľných zdrojov.

6. Poučenie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu, ktorým sa nariaďuje použitie informačno-technických prostriedkov

Podľa § 181 ods. 3 platného Trestného poriadku „...Proti príkazu opravný prostriedok nie je prípustný...“ Podľa § 4 ods. 5 zákona o ochrane pred odpočúvaním proti rozhodnutiu o súhlase na použitie informačno-technických prostriedkov nemožno podať opravný prostriedok. I napriek tomu, že príkaz alebo súhlas na použitie informačno-technických prostriedkov sa považuje za osobitnú formu rozhodnutia, neznamená to, že by takého rozhodnutie nemalo obsahovať poučenie. Všeobecne platí, že každé rozhodnutie musí obsahovať tri atribúty – výrok, odôvodnenie a poučenie, ktoré spoločne tvoria kompletne rozhodnutie. Každé rozhodnutie, ktorým sa zasahuje do základných práv a slobôd musí obsahovať poučenie vymedzené pozitívne alebo negatívne. Bez poučenia o možnosti, resp. nemožnosti podania opravného prostriedku nemožno hovoriť o kompletnom rozhodnutí, pretože absentuje v ňom jeden z nevyhnutných atribútov rozhodnutia – jedna z jeho podstatných náležitostí. Rozhodnutia sudcov, ktorými nariaďujú použitie informačno-technických prostriedkov, však neobsahujú žiadne poučenie o opravných prostriedkoch ani v pozitívnej a ani negatívnej formulácii. Vzhľadom na utajený charakter, ktorý je jeden z definičných prvkov informačno-technických prostriedkov, pochopiteľne do úvahy neprichádza bežný (klasický) spôsob poučenia o opravnom prostriedku. Inými slovami, pri klasickom spôsobe poučenia o možnosti, resp. nemožnosti podania opravného prostriedku, by bolo nevyhnutné uvedený príkaz, okrem orgánov verejnej moci realizujúcich technickú stránku (inštalovanie, nasadenie a podobne) a orgánov verejnej moci, ktoré podali podnet alebo spracovali žiadosť na samotné použitie informačno-technických prostriedkov, doručiť uvedený príkaz aj dotknutej osobe, čím by sa v podstate zmaril samotný cieľ, ktorý je sledovaný vydaním rozhodnutia na použitie informačno-technických prostriedkov. Po skončení použitia informačno-technických prostriedkov, resp. ak odpadnú dôvody na ich ďalšie použitie (predĺženie), v zásade neexistuje žiadny zákonný a relevantný dôvod, prečo by takéto rozhodnutie, ktorým sa závažným a utajovaným spôsobom zasiahlo do práva na súkromie dotknutej osoby orgánmi verejnej moci, nemalo byť doručené. Preto stojí za úvahu, či do budúcnosti by nebolo žiaduce, aby rozhodnutie o tak závažnom zásahu do práva na súkromie tajným sledovaním orgánov verejnej moci, ktoré je charakteristické pre policajný (totalitný) štát, nemalo obsahovať poučenie napríklad v nasledovnom znení:

POUČENIE:

Toto rozhodnutie sa doručuje dotknutej osobe po skončení použitia informačno-technických prostriedkov. To neplatí, ak rozhodnutie bolo vydané v súvislosti s organizovanou skupinou, zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou. Rozhodnutie, ktoré bolo dotknutej osobe doručené, po naplnení zásady subsidiarity je preskúmateľné Ústavným súdom Slovenskej republiky.

7. Dostatočná špecifikácia druhu, miesta použitia a počtu informačno-technických prostriedkov

Vzhľadom na to, že používanie informačno-technických prostriedkov – tajné sledovanie – je typické pre policajný štát, ale najmä preto, že ich použitím sa závažným spôsobom zasahuje do práva na súkromie, rozhodnutie príslušného sudcu musí (malo by) obsahovať a konkretizovať druh informačno-technického prostriedku, najmä jeho výrobné číslo, evidenčné číslo a podobne. Druh a identifikačné údaje použitého informačno-technického prostriedku sú dôležité najmä preto, aby sa pri dodatočnom preskúmaní nielen zákonnosti rozhodnutia, ale v tejto súvislosti najmä zákonnosti postupu orgánov realizujúcich technickú stránku veci (operatívne vniknutie do priestoru, inštalácia a maskovanie použitého druhu informačno-technických prostriedkov a podobne) dalo dodatočne preskúmať, napríklad či konkrétny druh informačno-technického prostriedku bol v skutočnosti inštalovaný do priestoru, ktoré je označené v rozhodnutí sudcu. Ak v rozhodnutí sudcu takéto údaje nie sú uvedené, v praxi sa môže stať, že konkrétny druh informačno-technického prostriedku nebude v skutočnosti inštalovaný do inkriminovaného priestoru, ale

naopak, do iného priestoru, na ktorý sa rozhodnutie vôbec nevzťahuje, hoci priestorové odpočúvanie bude vykonané v danom – v rozhodnutí označenom priestore. Zo špecifikácie použitého druhu informačno-technického prostriedku a z rozhodnutia sudcu by malo byť jednoznačné, že priestorový odposluch bude vykonaný len v rozhodnutí určenom priestore, aby sa zamedzilo „kvázi“ legálnemu priestorovému odposluchu iných prepojených objektov (kancelárií), či iných príslušných priestorov a podobne. Napríklad, rozhodnutie o nariadení použitia informačno-technických prostriedkov bude vydané na sekretariát – sekretárku, pričom v skutočnosti okrem sekretariátu budú priestorovo odpočúvané aj príslušné miestnosti, čo by bolo v skutočnosti aj primárnym cieľom bezpečnostných orgánov. O týchto prípadných skutočnostiach však príslušný sudca pochopiteľne nebude, resp. nemôže mať žiadnu vedomosť. Preto, aby sa minimalizovalo svojvoľné používanie informačno-technických prostriedkov bezpečnostnými zložkami štátnej moci, predovšetkým bezpečnostnými zložkami štátu, príslušný sudca do rozhodnutia o nariadení používania informačno-technických prostriedkov musí uviesť, resp. špecifikovať druh, miesto a ich počet, ktorým sa realizuje priestorové odpočúvanie. Inými slovami, musí byť dostatočne odôvodnené, prečo majú byť informačno-technické prostriedky použité práve v konkrétnej miestnosti (v byte, v kancelárii a podobne). Z rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov musí byť zrejmé, či rozhodnutie o ich použití sa vzťahuje aj na miesta verejne neprístupné. V prípade, ak sa rozhodnutie vzťahuje aj na miesta verejne neprístupné, musí sa v ňom presne konkretizovať, o ktoré miestnosti ide a rovnako sa musia špecifikovať aj miesta, v ktorých môže byť operatívna technika fyzicky nainštalovaná. V prípade, ak je nevyhnutné použiť súčasne viacero druhov informačno-technických prostriedkov alebo väčší počet rovnakého druhu, každý z nich možno použiť len v rozsahu výslovne udeleného súhlasu alebo nariadeného príkazu.

8. Informácie o predchádzajúcom neúčinnom alebo podstatne sťaženom odhaľovaní

Ide o ďalšiu nevyhnutnú podmienku, ktorá musí byť splnená a dostatočne dôkazmi podložená, teda vecne argumentmi odôvodnená priamo v rozhodnutí príslušného sudcu. Za vecné odôvodnenie však rozhodne nemožno považovať abstraktné, tzv. paušálne odôvodnenie typu, napríklad, že „...odhaľovanie, zisťovanie a usvedčovanie páchateľov uvedených trestných činov by bolo iným spôsobom podstatne sťažené a získané poznatky odôvodňujú podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo má byť spáchaný taký trestný čin...“ Rovnako by nemala postačovať ničím nepodložená formulácia typu „...informácie významné pre trestné konanie nie je možné získať inými dôkaznými prostriedkami...“ Z rozhodnutia zákonného sudcu totiž musí byť zrejmé, aké konkrétne úkony vykonali bezpečnostné zložky štátu a to v takom rozsahu a kvalite, aby bolo zrejmé, či boli vyčerpané všetky dostupné prostriedky, ktoré vyúsťujú do záveru o predchádzajúcom neúčinnom alebo podstatne sťaženom odhaľovaní a dokumentovaní v rozhodnutí uvedeného trestného činu. Údaje v rozhodnutí zákonného sudcu o predchádzajúcom neúčinnom alebo podstatne sťaženom odhaľovaní alebo konkrétne dôkazy, z ktorých vyplýva, že informácie významné pre trestné konanie nemožno získať inými dôkaznými prostriedkami na strane jednej minimalizujú svojvoľné používanie informačno-technických prostriedkov a na druhej strane umožňujú na základe prípadnej námietky dotknutej osoby reálne preskúmanie rozhodnutia v tomto kontexte. Vzhľadom na to, že zásah do práva na súkromie orgánmi verejnej moci je možný len výnimočne, absencia preukázania, že informácie významné pre trestné konanie nemožno získať inými dôkaznými prostriedkami by malo mať za následok porušenie princípu proporcionality zásahu do práva na súkromie. Rozhodnutie zákonného sudcu o použití informačno-technických prostriedkov, ktoré neobsahuje konkrétne informácie preukazujúce zlyhanie predchádzajúcich – miernejších – dôkazných prostriedkov použitých orgánmi verejnej moci a to aspoň okrajovo má za následok nepreskúmateľnosť naplnenia podmienok proporcionality zásahu do práva na súkromie. Porušenie princípu proporcionality, ako už bolo uvedené, samo o sebe a bez ďalšieho automaticky zakladá nelegálnosť rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov. Proporcionality zásahu v danej súvislosti teda znamená, že štátne orgány môžu k zásahu prikrčiť len vtedy, keď je to nevyhnutné a sledovaný cieľ nemožno dosiahnuť miernejšími prostriedkami.

9. K identifikačným údajom sudcu a k ďalším formálnym náležitostiam jeho rozhodnutia

Ďalšia zo súboru zákonných náležitostí rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov je dostatočná identifikácia sudcu, ktorý takéto rozhodnutie vydal. Podľa § 181 ods. 1 platného Trestného poriadku „...Príkaz musí obsahovať riadne označenie orgánu, o ktorého rozhodnutie ide...“ Každé rozhodnutie sudcu, bez ohľadu na to, či ide o súhlas alebo príkaz, musí obsahovať identifikačné údaje sudcu, ktorý svojím rozhodnutím nariaďuje používanie informačno-technických prostriedkov. Sudca, ktorý rozhodnutie vydáva, musí byť riadne identifikovaný, nepostačuje iba jeho parafa, resp. nečitateľný podpis. V prípade, ak v rozhodnutí absentuje údaj o mene a priezvisku sudcu, má to za následok nemožnosť posúdenia, či rozhodnutie o použití informačno-technického prostriedku vydal zákonný sudca. Pochopiteľne, ak z rozhodnutia nemožno identifikovať sudcu, ani v teoretickej rovine neprichádza do úvahy prípadné podanie námietky zaujatosti a podobne. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že akékoľvek následné zisťovanie konkrétnej osoby zákonného sudcu nič nemení na jeho nepreskúmateľnosti od samého začiatku, pretože ide o mimoriadne závažný nedostatok súdu, ktorý nedáva presvedčivú záruku, že do práv spojených so súkromím rozhodol zákonný sudca.⁸ Ústavný súd v tejto súvislosti ďalej judikuje, že *nepreskúmateľnosť rozhodnutia z uvedeného hľadiska sa premieta do jeho nelegálnosti a v konečnom dôsledku neprípustne zasahuje do základného práva – na zákonného sudcu zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy⁹ a čl. 38 ods. 1 listiny.¹⁰* Už toto porušenie samo o sebe má za následok, že nie je potrebné sa venovať ďalším prípadným porušeniam a argumentáciám spochybňujúcim legálnosť použitia informačno-technických prostriedkov. Ďalej možno uviesť, že nedostatky formálneho charakteru rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov môžu vyvolávať pochybnosti o jeho autentickosti. Medzi formálne nedostatky možno ďalej zaradiť napríklad absenciu prezentačnej pečiatky, absenciu číslovania strán, absenciu údajov o tom, či boli súdu spolu so žiadosťami alebo podnetmi, návrhmi predložené aj súvisiace spisy a podobne.

8 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. novembra 2012 pod sp. zn. III. ÚS 97/2012.

9 Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

10 Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

10. Zásah do súkromia musí sledovať cieľ stanovený v rozhodnutí sudcu

Informačno-technické prostriedky nemôžu byť používané „kýmkoľvek, kedykoľvek a akokoľvek“, ako nejaký bežný (ľubovoľný) spôsob získavania informácií a na iné ciele, než na aké sú prípustné podľa platného Trestného poriadku alebo zákona o ochrane pred odpočúvaním. Každé rozhodnutie – príkaz sudcu pre prípravné konanie sa vzťahuje výlučne na konkrétnu vyšetrovanú – trestnú vec a na jej právnu kvalifikáciu. Informácie získané použitím informačno-technického prostriedku, ktoré sa nevzťahujú na dôvody jeho použitia uvedeného v príkaze sudcu pre prípravné konanie, sa môžu použiť ako dôkaz v trestnom konaní výlučne, ak sa týkajú trestnej činnosti, pri ktorej možno použiť informačno-technický prostriedok a to len za sprísneného splnenia ďalších zákonom predpokladaných podmienok. Pokiaľ ide o zákon o ochrane pred odpočúvaním možno spomenúť § 3 ods. 1 a ods. 2, podľa ktorého informačno-technický prostriedok možno použiť iba vtedy, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na zabezpečenie bezpečnosti štátu, obranu štátu, predchádzanie a objasňovanie trestnej činnosti alebo na ochranu práv a slobôd iných. Použitím informačno-technického prostriedku sa môže základné právo alebo sloboda obmedziť len v nevyhnutnom rozsahu a nie dlhšie, ako je to nevyhnutné na dosiahnutie zákonom uznaného cieľa, na ktorý slúži. Údaje získané informačno-technickými prostriedkami možno použiť výlučne na dosiahnutie účelu pri plnení úloh štátu, ktoré splňajú podmienky podľa odseku 1. Z uvedeného vyplýva, že informačno-technické prostriedky nemožno spreneveriť na žiadny iný účel (cieľ). Ústavný súd ako i Štrasburské orgány ochrany práva pri posudzovaní legitímnosti zásahu skúmajú, či opatrenie umožňujúce zásah štátnych orgánov zodpovedá cieľu, odôvodňujúceho jeho legitimitu. Inými slovami, rozhodnutie o použití informačno-technických prostriedkov musí byť vydané na základe a v súlade so zákonom, zásah do súkromia musí sledovať ciele stanovené v čl. 8 ods. 2 dohovoru a zároveň musí byť nevyhnutný a primeraný týmto cieľom.

11. **Rozhodnutie musí obsahovať označenie konkrétnej osoby, podozrivej z konkrétnej trestnej činnosti, ak je takáto známa**

Vždy sa vychádza z konkrétnej skutkovej situácie, a preto nemožno pozitívne vymedziť a ohraničiť, ako presne sa má opísať podozrivá osoba najmä v prípade, ak nie je známa. V danom kontexte do úvahy skôr prichádza negatívne vymedzenie v tom, že popis osoby alebo jej konanie nemôže byť natoľko všeobecné, že by umožňoval použitie informačno-technických prostriedkov v zásade proti komukoľvek. Inými slovami, ak nie sú známe identifikačné údaje podozrivej osoby a nemožno uviesť ani jeho popis, jeho údajné konanie vykazujúce znaky konkrétneho trestného činu musí byť popísané tak, aby nebolo naformulované abstraktne alebo tzv. paušálne.

12. **Odtajnenie rozhodnutia o použití informačno- technických prostriedkov**

Informácie o použití informačno-technických prostriedkov by mali byť utajované iba do skončenia ich použitia, a to výlučne z jediného logického dôvodu, že informačno-technické prostriedky vyžadujú utajovaný spôsob ich použitia, aby dotknutá osoba nevedela, že proti nej sú takéto prostriedky použité. V opačnom prípade by použitie informačno-technických prostriedkov pochopiteľne nemalo zmysel. Po vykonaní policajnej akcie, resp. po skončení použitia informačno-technických prostriedkov neexistuje žiadny relevantný právny a logický dôvod ďalšieho utajovania podkladových materiálov a predovšetkým rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov. Preto by rozhodnutie príslušného sudcu malo byť odtajnené a následne doručené dotknutým osobám, ktoré nemajú možnosť nazrieť do spisu.¹¹

Záver

V prípade, ak by rozhodnutie sudcu o použití informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci neobsahovalo skutočnosti opísané v jednotlivých bodoch tohto článku, ktoré vychádzajú a opierajú sa o ustálenú judikatúru ústavného súdu i o stabilnú štrasburskú judikatúru, do úvahy prichádza podanie námietok, resp. napadnutie konkrétneho rozhodnutia dotknutou osobou pred príslušným orgánom ochrany práva v súlade so zásadou subsidiarity. ■

**Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja
na základe Zmluvy č. APVV-0356-12.**

11 Bližšie k tomu pozri:
PERHÁCS, Z. **Garancie
ochrany pred svojvoľným
použitím informačno-
technických prostriedkov
zložkami štátnej moci;**
In Justičná revue, 65, 2013,
č. 6 – 7, s. 869 – 883.

RESUMÉ

O nevyhnutných atribútoch rozhodnutia sudcu na použitie informačno-technických prostriedkov

Rozhodujúcim predpokladom, znemožňujúcim neoprávnený zásah do práva na súkromie orgánmi verejnej moci, je rozhodnutie zákonného sudcu o použití informačno-technických prostriedkov, ktoré bolo vydané na základe zákona a v súlade so zákonom ako aj v súlade s rozhodovacou činnosťou Ústavného súdu Slovenskej republiky i ustálenou štrasburskou judikatúrou. Predmetom článku sú formálne a kvalitatívne náležitosti rozhodnutia sudcu o použití informačno-technických prostriedkov, ktoré musí spĺňať každé rozhodnutie o použití informačno-technických prostriedkov.

SUMMARY

Necessary Attributes of Judges' Decisions Authorising the Use of Information and Technical Surveillance Equipment

Decisions of assigned judges authorising the use of information and technical surveillance equipment are an essential precondition precluding unauthorised invasion of privacy by public authorities provided that such decisions are issued by virtue of law and in accordance with laws as well as in accordance with the decision-making practice of the Slovak Constitutional Court and with a consistent line of Strasbourg case-law. The article deals with formal and qualitative particulars that each and every decision made by a judge authorising the use of information and technical surveillance equipment must have.

ZUSAMENFASSUNG

Über unverzichtbare Attribute der richterlichen Entscheidungen über die Verwendung von informationstechnischen Mitteln

Eine entscheidende Voraussetzung, die einen unbefugten Eingriff durch die Organe der öffentlichen Gewalt ins Recht auf die Privatsphäre nicht ermöglicht, ist eine solche Entscheidung des gesetzlichen Richters über die Verwendung von informationstechnischen Mitteln, die gesetzesgemäß und in Übereinstimmung mit dem Gesetz sowie in Übereinstimmung mit der Entscheidungstätigkeit des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik und mit der konventionellen Straßburger Rechtssprechung erlassen wurde. Der Gegenstand dieses Artikels sind formelle sowie qualitative Erfordernisse einer richterlichen Entscheidung über die Verwendung von informationstechnischen Mitteln, die jede Entscheidung über die Verwendung von informationstechnischen Mitteln zu erfüllen hat.

Účinná ľútosť – daňové trestné činy, vývoj právnej úpravy

JUDr. Matúš Filo

Autor analyzuje právnu úpravu účinnej ľútosti ako jednej z foriem zániku trestnej zodpovednosti za spáchanie daňových trestných činov, porovnáva súčasnú právnu úpravu s predchádzajúcou právnou úpravou v Trestnom zákone účinnom do 31. 12. 2005 a poukazuje na jednotlivé novelizácie tohto inštitútu v Trestnom zákone. Venuje sa aj názorom odbornej verejnosti na aplikáciu ustanovení účinnej ľútosti a návrhom, akým smerom je potrebné vykonať zmeny v predmetnej právnej úprave. Kriticky hodnotí nesystémovosť vykonaných zmien, ktorá neprispieva k zvyšovaniu účinnosti boja proti daňovým únikom.

Úvod

Daň je povinné nenávratné peňažné plnenie vybrané štátom na úhradu výdavkov vynaložených na jeho fungovanie. Vyznačuje sa neekvivalentnosťou, preto je snahou daňových subjektov vyhýbať sa jej plateniu. Neplnenie daňových povinností je založené na legálnom a nelegálnom princípe. Jednou z možností je využívanie medzier v právnej úprave. Týmto konaním daňové subjekty obchádzajú zákon, ale nedochádza k jeho porušeniu. Naproti tomu za nelegálne považujeme



JUDr. Matúš Filo

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Pôsobí ako asistent na Katedre správneho práva, práva životného prostredia a finanč-

ného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a vyučuje predmet Finančné právo. Súčasne je študentom externého doktorandského štúdia v študijnom odbore Trestné právo a advokátskym koncipientom.

priame porušovanie zákonov, v dôsledku ktorého dochádza k páchaniu daňovej trestnej činnosti. Uvedená trestná činnosť je v súčasnosti závažným problémom, pretože sa neustále zvyšuje jej podiel na celkovej kriminalite a na výške škôd ňou spôsobených. Dane predstavujú základný príjem štátu, a preto má daňová trestná činnosť negatívny vplyv na výšku príjmov štátneho rozpočtu. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zvýšiť efektívnosť výberu daní a zamedziť tejto trestnej činnosti.

Napriek zámeru zákonodarcu striktne postihovať protiprávne konanie jednotlivými ustanoveniami Trestného zákona, do právnej úpravy boli zakotvené ustanovenia o zániku

trestnej zodpovednosti, ktoré je možné aplikovať za splnenia zákonom ustanovených podmienok. Týmto spôsobom sa odstránila neprimeraná tvrdosť zákona a súčasne sa motivujú páchatelia, aby dobrovoľne zamedzili alebo napravili škodlivý následok nimi spáchaného trestného činu.

Právna úprava účinnej ľútosti

Účinná ľútosť je jednou z negatívnych podmienok trestnej zodpovednosti, ktorá je dôvodom zániku trestnosti. Vo všeobecnosti môžeme dôvody zániku trestnosti definovať ako presne určené okolnosti, ktoré nastali po spáchaní trestného činu, ale skôr, ako sa o ňom právoplatne

1 Ivor, J. a kol.: **Trestné právo hmotné – všeobecná časť.** Bratislava : Iura Edition, 2006. s. 321.

2 Šanta, J.: **Účinná lútosť a daňové trestné činy.** In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 6 – 7, s. 975.

3 Čentéš, J.: **Právna úprava účinnej lútosťi pri daňových trestných činoch.** In Dies Iuris Tyrnaviensis – Trnavské právnické dni. 1. diel. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2011, s. 272.

4 Šamko, P.: **Ešte raz k účinnej lútosťi a daňovým trestným činom.** In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 12, s. 1719 – 1721.

5 Ivor, J. a kol.: **Trestné právo hmotné – všeobecná časť.** Bratislava : Iura Edition, 2006. s. 321 – 322.

6 Pozn. autora: Medzi daňové trestné činy v užšom zmysle, ktorých zánik trestnosti je v súčasnej právnej úprave zakotvený v § 86 ods. 1 písm. e) Trestného zákona zaraďujeme trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 276 TZ, trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 TZ a trestný čin nezaplátenia dane a poistného podľa § 278 TZ.

rozhodlo a ktorých následkom je zánik práva štátu trestne stíhať a potrestať páchatela trestného činu. K dôvodom zániku trestnosti sa prihliada z úradnej povinnosti. Ak takéto okolnosti nastanú, spravidla nemožno v trestnom konaní pokračovať a ak už bolo začaté, musí byť zastavené. Ak trestné konanie nebolo začaté, pri existencii týchto okolností sa trestné stíhanie ani nezačne. Tieto okolnosti vedú k zániku, tzv. trestnoprávneho vzťahu, ktorý medzi páchatelom a štátom vznikol okamihom spáchania trestného činu.¹

Podstatou inštitútu účinnej lútosťi je **zabezpečiť stav beztrestnosti páchatelovi daňového trestného činu aj vtedy, ak k daňovému úniku už reálne došlo.** Vyjadruje pomer medzi spoločenským záujmom na potrestaní páchatela a medzi zabezpečením stability a istoty príjmov štátneho rozpočtu, prípadne iných rozpočtov.² Trestný zákon úpravou zániku trestnosti sleduje ochranu mimoriadne dôležitých spoločenských záujmov pred škodlivými následkami, ktoré možno zamedziť alebo napraviť aj po dokonaní trestného činu. Ochrane týchto spoločenských záujmov sa dáva prednosť pred záujmom na trestnom stíhaní páchatela. K rozhodnutiu zamedziť alebo napraviť škodlivý následok svojho činu vedie páchatela sľub beztrestnosti.³ Zákonodarca koncipuje ustanovenia o účinnej lútosťi tak, že taxatívne vymenováva trestné činy, ktorých sa účinná lútosť týka (podmienka prvá) a zároveň stanovuje povinnosť, ktorú páchatel musí splniť, aby k zániku trestnosti vôbec došlo (podmienka druhá). Nestačí, ak páchatel splní len prvú podmienku vyžadovanú zákonom, t. j. ak jeho konanie vykazuje znaky skutkovej podstaty trestného činu uvedeného v niektorom z ustanovení o účinnej lútosťi bez toho, aby splnil alebo mohol splniť zákonom stanovenú povinnosť (druhú podmienku). Rovnako nestačí, ak páchatel síce splní druhú podmienku (zákonom stanovenú povinnosť), avšak jeho konanie nemožno podradiť pod znaky skutkovej podstaty niektorého z trestných činov uvedených v ustanoveniach o účinnej lútosťi. Tieto zákonom stanovené podmienky nemožno rozširovať alebo analogicky aplikovať aj na trestné činy, ktoré v ustanoveniach o účinnej lútosťi nie sú uvedené.⁴ Pri vymedzení účinnej lútosťi považujeme za dôležité zdôrazniť, že tento dôvod zániku trestnosti treba **odlišovať od okolností vylučujúcich protiprávnosť.** Základným rozdielom je, že pri zániku trestnosti trestný čin spáchaný bol, páchatel je trestne zodpovedný a až následne nastala okolnosť spôsobujúca zánik trestnosti. Naproti tomu pri okolnostiach vylučujúcich protiprávnosť trestnoprávny vzťah ani nevznikne, pretože nedošlo k spáchaniu trestného činu. Uvedené však platí iba v prípade, ak boli dodržané podmienky okolností vylučujúcich protiprávnosť.⁵

Ustanovenia o účinnej lútosťi sú zaradené do všeobecnej časti zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon,“ „TZ“) a delíme ich na **všeobecné a osobitné.** V zákone č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinnom do 31. 12. 2005 (ďalej len „pôvodný Trestný zákon“) bol vo všeobecnom ustanovení o účinnej lútosťi v § 66 zakotvený zánik trestnosti trestného činu skrátenia dane a poistného (§ 148) a trestného činu neodvedenia dane a poistného (§ 148a). V osobitnom ustanovení o účinnej lútosťi § 148ba bol upravený zánik trestnosti trestného činu nezaplátenia dane (§ 148b), pričom uvedené ustanovenie bolo zaradené za trestným činom, na ktorý sa vzťahovala právna úprava účinnej lútosťi. V súčasnosti je zánik trestnosti účinnou lútosťou daňových trestných činov v širšom zmysle slova,⁶ t. j. trestný čin porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podľa § 254 TZ, trestný čin skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 260 TZ, trestný čin ohrozenia obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva podľa § 264 TZ, trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 276 TZ, trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 TZ a trestný čin nezaplátenia dane a poistného podľa § 278 TZ vymedzený v § 85 a § 86 tretej hlavy všeobecnej časti Trestného zákona pod názvom – Zánik trestnosti a trestu.

Všeobecné ustanovenia o účinnej lútosťi

Za všeobecné ustanovenia o účinnej lútosťi považujeme **taxatívne vymenované trestné činy, pre ktoré sú podmienky ustanovené rovnako.** Tieto sú uvedené v **§ 85 TZ.** Účinnou lútosťou pritom zaniká trestnosť nielen u trestných činov zakotvených v tomto ustanovení, ale aj u všetkých trestných činov, ktoré sú k nim v pomere subsidiarity. Tým má účinná lútosť širšie účinky, ako je tomu v prípade zániku trestnej zodpovednosti za prípravu alebo za pokus o trestný čin a zaručuje

páchatelovi úplnú beztretnosť.⁷ Podmienkou zániku tretnosti je, že musí ísť o **dokonaný tretný čin a súčasne páchatel' zamedzil alebo napravil škodlivý následok tretného činu alebo urobil o tretnom čine oznámenie niektorému zo zákonom ustanovených orgánov v čase, keď sa škodlivému následku tretného činu mohlo ešte zabrániť**. Páchatelovi sa jeho dobrovoľnou aktívnou činnosťou zaručí beztretnosť taxatívne určených dokonaných tretných činov. Obligatórnou podmienkou je možnosť zamedziť vzniku škodlivého následku alebo napraviť takýto **škodlivý následok**. Škodlivým následkom sa rozumie porucha alebo ohrozenie spoločensky významného vzťahu, ktorý bol činom páchatela dotknutý. Zahŕňa účinok aj ťažší následok a všetky ďalšie, aj nezavinené škody, ktoré z konania páchatela vznikli. Zamedzením škodlivého následku je zabránenie jeho vzniku. Škodlivý následok možno preto zamedziť len pri ohrozovacích tretných činoch a pri predčasne dokonaných tretných činoch, kým nevznikla porucha. Ak vznikla porucha, možno škodlivý následok už len napraviť. **Napravením škodlivého následku** rozumieme odstránenie už vzniknutých odstrániteľných porúch a obnovenie pôvodného stavu.⁸ Ak sa na páchaní tretného činu zúčastňuje viac osôb, posudzujú sa podmienky účinnej ľútosti u každého z nich samostatne, tzn. ak jedna zo zúčastnených osôb dobrovoľne napraviť škodlivý následok, neprospieva to inej zúčastnenej osobe, ktorá sa na náprave nepodieľala. Pri uvedenej forme zániku tretnosti zákonodarca ustanovil dva spôsoby, ktorými páchatel' môže odstrániť protiprávny stav a zbaviť sa tretnej zodpovednosti za svoje konanie. Škodlivý následok tretného činu podľa § 85 písm. a) Tretného zákona je páchatel' povinný napraviť sám. Na pohnútku nezáleží, a preto nie je vylúčené aplikovať uvedené ustanovenie, keď páchatel' konal pod vplyvom obavy z odhalenia tretnej činnosti a tretných následkov. Použitie ustanovenia o účinnej ľútosti však nie je možné, ak páchatel' daň uhradil až po tom, čo jeho protiprávne konanie odhalil orgán verejnej moci a daň mu dodatočne vymeral, prípadne ak škodlivý následok napravil až pod tlakom začatého tretného stíhania.⁹ Do 31. 12. 2012 bola účinná ľútosť ako spôsob zániku tretnosti tretného činu skrátenia dane a poistného zakotvená v § 85 TZ. To znamená, že uvedený tretný čin bol zaradený medzi ďalšie skutkové podstaty tretných činov, na ktoré sa vzťahovali podmienky zániku tretnej zodpovednosti páchatela podľa predmetného ustanovenia. Prijatím zákona č. 334/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 330/2007 Z. z. o registri tretnov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a menia a dopĺňajú sa niektoré zákony, medzi ktoré patrí aj Tretný zákon bola s účinnosťou **od 1. januára 2013** (ďalej len „novela Tretného zákona“) **skutková podstata tretného činu skrátenia dane a poistného** vypustená z ustanovenia, v ktorom je účinná ľútosť upravená všeobecne pre taxatívne vymenované tretné činy a **presunutá do osobitných ustanovení o účinnej ľútosti**. Uvedená novela Tretného zákona je podľa nášho názoru v rozpore s deklarovaným zámerom účinne bojovať proti daňovej tretnej činnosti. V § 85 Tretného zákona je obsiahnutá účinná ľútosť, ktorú páchatel' môže využiť za zákonom ustanovených podmienok. Tretnej zodpovednosti sa však nemôže zbaviť v prípade, ak jeho tretná činnosť bola odhalená, t. j. ak orgán verejnej moci odhalil toto protiprávne konanie a daň dodatočne vymeral. Podľa nášho názoru zákonodarca tým, že presunul zánik tretnej zodpovednosti za spáchanie tretného činu skrátenia dane a poistného do osobitných ustanovení o účinnej ľútosti, nedodržel deklarovaný zámer boja proti daňovým únikom. Pôvodne bol možný zánik tretnej zodpovednosti páchatela, keď jeho tretná činnosť ešte nebola odhalená alebo oznámená. Novelou Tretného zákona sa istým spôsobom rozšírila možnosť zbavenia sa tretnej zodpovednosti. **Za predchádzajúcej právnej úpravy** bola podmienkou beztretnosti úhrada splatnej dane skôr, ako prišlo k odhaleniu protiprávneho konania. **V súčasnosti** je základnou podmienkou zániku tretnej zodpovednosti dodatočné zaplatenie splatnej dane najneskôr v nasledujúci deň po dni, keď sa páchatel' po skončení vyšetrovania mohol oboznámiť s jeho výsledkami. Z uvedeného vyplýva, že páchatel' de facto získal viac času na úhradu dlžnej sumy a teda na nápravu protiprávneho stavu. Preto je legitímna otázka, či predmetná zmena právnej úpravy je v súlade s nastoleným zámerom eliminovať takú závažnú tretnú činnosť, akou je práve daňová tretná činnosť. Súčasne si kladieme otázku, aký bol motív zákonodarca v prípade presunu skutkovej podstaty tretného činu skrátenia dane a poistného z ustanovení o všeobecnej účinnej ľútosti do osobitných ustanovení o účinnej ľútosti.

7 Šanta, J.: **Účinná ľútosť a daňové tretné činy**. In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 6 – 7, s. 979.

8 Ivor, J. a kol.: **Tretné právo hmotné – všeobecná časť**. Bratislava : Iura Edition, 2006. s. 324 – 326.

9 Čentéš, J.: **Právna úprava účinnej ľútosti pri daňových tretných činoch**. In Dies Iuris Tyrnaviensis – Trnavské právnické dni. 1. diel. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2011, s. 274 – 275.

Osobitné ustanovenia o účinnej lútosti

Osobitná forma účinnej lútosti je zakotvená v § 86 TZ, v ktorom sú **samostatne upravené podmienky zániku trestnosti pre konkrétny trestný čin**. Ide o špeciálne podmienky, ktoré musia byť splnené, aby došlo k zániku trestnej zodpovednosti za určité protiprávne konanie. V odseku 1 písm. e) je zakotvený zánik trestnosti trestného činu skrátenia dane a poistného podľa § 276 TZ, trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 TZ a trestného činu nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 TZ. V pôvodnom Trestnom zákone bola osobitná forma účinnej lútosti vymedzená tak, že trestnosť taxatívne určeného trestného činu zanikla, ak splatná daň a jej príslušenstvo boli dodatočne zaplatené skôr, než sa otvorilo hlavné pojednávanie. V súčasnej právnej úprave je základnou podmienkou, aby **splatná daň a jej príslušenstvo alebo poistné boli dodatočne zaplatené najneskôr v nasledujúci deň po dni, keď sa páchatel' po skončení vyšetrovania mohol oboznámiť s jeho výsledkami**. Porovnaním jednotlivých právnych úprav možno konštatovať, že z časového hľadiska došlo de facto k miernemu sprísneniu.

Ide o omisívne trestné činy, ktoré možno spáchať iba nespĺnením zákonnej povinnosti. Súčasne ide o dokonané trestné činy. Na druhej strane, pri trestnom čine skrátenia dane a poistného sú aktuálne jednotlivé vývinové štádiá trestného činu. Pokiaľ k vymeraniu nižšej dane nedošlo, podanie daňového priznania obsahujúceho nesprávne údaje, na podklade ktorých by malo dôjsť k vymeraniu nižšej dane je pokusom uvedeného trestného činu podľa § 14, § 276 ods. 1 Trestného zákona. Naproti tomu konanie spočívajúce v zabezpečovaní podkladov pre budúce nesprávne daňové priznanie v úmysle skrátiť daň za okolností uvedených v § 276 ods. 2 alebo v jeho ďalších odsekoch Trestného zákona, pokiaľ neuplynula lehota na podanie daňového priznania alebo pokiaľ nebolo v tejto lehote daňové priznanie podané, treba považovať za prípravu k tomuto trestnému činu.¹⁰ Podstatou je skutočnosť, že **zákonodarca dáva prednosť dodatočnému splneniu daňových povinností, z nespĺnenia ktorých vznikli štátu alebo osobám podlžnosti pred potrestaním páchatela**. Ide o snahu uviesť určité veci do žiaduceho stavu. Páchatel'ovi sa tak dáva posledná možnosť, aby dodatočne splnil daňové povinnosti v lehote ustanovenej zákonom, inak bude nasledovať trestnoprávny postih. Aby bolo možné uvedené ustanovenie o účinnej lútosti aplikovať, vyžaduje sa náprava škodlivého následku aktívnym konaním. Páchatel' je povinný dodatočne splniť svoje povinnosti v celom rozsahu, pričom ich nemusí splniť osobne. Môže požiadať inú osobu, aby dlžnú sumu za neho zaplatila.¹¹ Preto na rozdiel od § 85 Trestného zákona podmienkou aplikovania účinnej lútosti podľa § 86 písm. e) nie je dobrovoľné konanie páchatela.

Napriek tomu, že zákonodarca novelizoval predmetné ustanovenie, opomenul doplniť pojem „skrátené vyšetrovanie.“ Tým by zosúladiť pojmy používané Trestným zákonom a Trestným poriadkom, pretože podmienka upravená v tomto ustanovení súvisí s § 208 Trestného poriadku o postupe skončenia vyšetrovania a skráteného vyšetrovania.¹² Nedôslednosť zákonodarcu považujeme za nedostatok, ktorý by bolo vhodné v záujme jednotnosti aplikácie v čo najkratšom čase odstrániť.

Zákomom č. 334/2012 Z. z., ktorým sa mení a doplňa zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a doplňajú niektoré zákony došlo k rozšíreniu § 86 ods. 1 písm. e) Trestného zákona jednak o trestný čin skrátenia dane a poistného a opätovne o kvalifikované skutkové podstaty trestných činov neodvedenia dane a poistného a nezaplatenia dane a poistného. Do tohto ustanovenia bol súčasne doplnený odsek 2, ktorý ustanovuje, že **trestnosť uvedených daňových trestných činov**, t. j. trestného činu skrátenia dane a poistného podľa § 276 TZ, trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 TZ a trestného činu nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 TZ **nezaniká**, ak ide o páchatela, ktorý bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý alebo ak trestné stíhanie páchatela za obdobný čin bolo v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch zastavené z dôvodu zániku trestnosti trestného činu podľa odseku 1 predmetného ustanovenia. Táto podmienka bola do Trestného zákona zavedená od 01. 01. 2013. Vzhľadom na zámer účinne eliminovať daňové úniky je podľa nášho názoru predmetné ustanovenie prínosom v boji proti daňovej trestnej činnosti, pretože významným spôsobom sprísňuje a súčasne obmedzuje aplikáciu účinnej lútosti ako dôvodu zániku trestnosti. Týmto opatrením sa zamedzilo opätovnému využívaniu a v podstate aj zneužívaniu možnosti zbavenia sa trestnej zodpovednosti za protiprávne konanie v daňovej oblasti. Na druhej strane považujeme

10 Šanta, J.: **Účinná lútost a daňové trestné činy**. In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 6 – 7, s. 979 – 980.

11 Ivor, J. a kol.: **Trestné právo hmotné – všeobecná časť**. Bratislava : Iura Edition, 2006. s. 327.

12 Čentés, J.: **Právna úprava účinnej lútosti pri daňových trestných činoch**. In Dies Iuris Tyrnaviensis – Trnavské právnické dni. 1. diel. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2011, s. 276.

za negatívum prijatie uvedeného ustanovenia až s účinnosťou od 1. 1. 2013, pretože ustanovenia nových daňových trestných činov boli zakotvené do Trestného zákona k 1. 10. 2012. So zásadnou zmenou právnej úpravy v oblasti postihovania daňových trestných činov bolo vhodné, aby zákonodarca súčasne uvedeným spôsobom novelizoval aj ustanovenia o možnom zániku trestnej zodpovednosti páchatel'a. Postup prijímania legislatívnych zmien je odrazom nesystematickosti, pretože, podľa nášho názoru by bolo najvhodnejšie upraviť všetky ustanovenia súvisiace s danou problematikou. Za dôležité považujeme poznamenať, že nekomplexnosť zmien právnej úpravy vyvoláva nejasnosti v aplikácii jednotlivých ustanovení, v dôsledku čoho často dochádza k porušovaniu práv obvinených. Tento fakt má za následok prijatie tzv. vyvolaných noviel, ktorými sa odstraňuje nedôslednosť zákonodarcu.

Do nadobudnutia účinnosti z. č. 246/2012 Z. z., ktorým boli z § 86 ods. 1 písm. e) Trestného zákona vypustené kvalifikované skutkové podstaty trestného činu neodvedenia dane a poistného a trestného činu nezaplattenia dane a poistného a súčasne zakotvené dve nové skutkové podstaty daňových trestných činov, a to **daňový podvod a marenie výkonu správy daní** obsahovala skutková podstata trestného činu neodvedenia dane a poistného dve samostatné skutkové podstaty, t. j. dve aliney. Prvá alinea postihovala zadržanie a neodvedenie splatnej dane, poistného na sociálne zabezpečenie, verejné zdravotné poistenie alebo príspevok na starobné dôchodkové sporenie určenému príjemcovi, ktoré páchatel' zrazil alebo vybral podľa zákona. Druhá alinea sa týkala neoprávneného uplatnenia nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane v úmysle zadovážiť páchatel'ovi alebo inému neoprávnený prospech. Na zánik trestnej zodpovednosti uvedeného trestného činu účinnou lútosťou sa podľa dikcie Trestného zákona vzťahoval § 86 ods. 1 písm. e). Odborná verejnosť sa však nevedela zhodnúť na rozsahu aplikácie tohto ustanovenia, pretože na jeho použitie boli dva odlišné názory. Podľa prvého názoru bolo možné pod § 86 ods. 1 písm. e) podriaďiť obidve aliney skutkovej podstaty trestného činu neodvedenia dane a poistného.¹³ Podľa druhého názoru bolo možné podriaďiť pod predmetné ustanovenie len prvú alineu.¹⁴ Odborníci prikláňajúci sa k druhému právnemu názoru opierali svoje tvrdenia o základný rozdiel medzi alineou prvou a druhou. Alinea prvá predstavovala omisívny trestný čin, pri ktorom páchatel' neodviedol zrazenú alebo vybratú splatnú daň alebo poistné príjemcovi v lehote splatnosti, tzn. opomenutie zákonnej povinnosti vo vzťahu k príjemcovi dane alebo poistného. Podstatou druhej aliney bolo aktívne konanie páchatel'a, ktorý si uplatnil neoprávnený nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane, pričom v porovnaní s prvou alineou páchatel' nemal zákonnú povinnosť voči štátu. Vo všeobecnosti platí, že štát má povinnosť vrátiť pri legálnom odpočte niektorej z uvedených daní preplatok a na druhej strane daňovú povinnosť má len platiteľ dane voči štátu a nie naopak. Preto konanie páchatel'a, ktorý vrátil neoprávnené vyplatený nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane nebolo možné označiť za „dodatočné zaplattenie splatnej dane,“ čo bolo primárnou podmienkou aplikovania § 86 ods. 1 písm. e) Trestného zákona. Súčasne ustanovenie upravujúce zánik trestnosti účinnou lútosťou pracuje s pojmom splatná daň a splatné poistné, avšak uvedené pojmy boli zákonným znakom iba prvej aliney, druhá alinea tieto pojmy vôbec nepoužívala.¹⁵ Uvedený názor možno vyvodíť aj z toho, že tento trestný čin bol predčasne dokonaným trestným činom a bol dokonaný aj v prípadoch, keď páchatel' len neoprávnené uplatnil nárok na vrátenie nadmerného odpočtu, avšak k jeho vyplateniu nedošlo. Trestnosť spáchaného trestného činu nemohla zaniknúť, pretože nebola splnená podmienka vyžadovaná zákonom, t. j. splniť povinnosť v ňom uloženú. Ak by mala zaniknúť trestnosť uvedeného skutku podľa osobitného ustanovenia o účinnej lútosťi, zákonodarca by uviedol, že trestnosť činu zaniká aj vtedy, ak páchatel' dodatočne vráti neoprávnené vyplatený nadmerný odpočet alebo ak ešte nebol vyplatený, dobrovoľne urobí oznámenie príslušnému orgánu o tom, že neoprávnené uplatňuje nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane.¹⁶

Časť odbornej verejnosti vzhľadom na **odlišné názory na aplikáciu ustanovenia o účinnej lútosťi** vyzývala na novelizáciu skutkovej podstaty trestného činu neodvedenia dane a poistného v § 277 Trestného zákona formou vypustenia druhej aliney a jej zakotvenia do samostatnej skutkovej podstaty.¹⁷ Niektorí odborníci však zastávali názor, že neoprávnené uplatňovanie nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane nebolo potrebné zaradiť do samostatnej skutkovej podstaty, pretože bolo pokryté znakmi skutkovej podstaty trestného činu podvodu.¹⁸ Uvedené tvrdenie odôvodňovali tým, že ide o podvodné konanie vo vzťahu k správcovi dane a má skôr majetkový charakter ako charakter trestného činu hospodárskeho.

13 Pozri: Šanta, J.: **Účinná lútosť a daňové trestné činy.** In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 6 – 7, s. 977.

14 Pozri: Šamko, P.: **Ešte raz k účinnej lútosťi a daňovým trestným činom.** In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 12, s. 1717 – 1721, Čentěš, J.: **Daňové trestné činy.** In Hospodárska kriminalita v Slovenskej republike. [elektronický dokument] Trnava : Trnavská univerzita Právnická fakulta, 2010. s. 9 – 10.

15 Čentěš, J.: **Daňové trestné činy.** In Hospodárska kriminalita v Slovenskej republike. [elektronický dokument] Trnava : Trnavská univerzita Právnická fakulta, 2010, s. 9 – 10.

16 Šamko, P.: **Ešte raz k účinnej lútosťi a daňovým trestným činom.** In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 12, s. 1719 – 1721.

17 Pozri: Šanta, J.: **Účinná lútosť a daňové trestné činy.** In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 6 – 7, s. 977, Čentěš, J.: **Právna úprava účinnej lútosťi pri daňových trestných činoch.** In Dies Iuris Tyrnaviensis – Trnavské právnické dni. 1. diel. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2011, s. 277 – 278.

18 Pozri: Šamko, P.: **Ešte raz k účinnej lútosťi a daňovým trestným činom.** In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 12, s. 1721 – 1724.

Súčasne by novozavedená skutková podstata neopodstatnene zvýhodňovala poškodeného, ktorým je v tomto prípade štát. Zákonodarca by tak uprednostňoval majetok štátu len preto, že štát nemá účinné nástroje na odhaľovanie konaní páchatel'ov, ktorí neoprávnenne uplatňovali nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty, čo spôsobilo nárast týchto protiprávných konaní ako aj neoprávnenne vyplatených nadmerných odpočtov. Nárast určitých špecifických protiprávných konaní nie je dôvodom na ich osobitnú právnu úpravu, pretože špeciálna skutková podstata trestného činu daňového podvodu by takéto konania sama osebe neodstránila a ani by nezjednodušila postih konaní v súvislosti s neoprávneným uplatňovaním nadmerného odpočtu. Táto názorová skupina zároveň uvádzala, že neoprávnené uplatnenie nadmerného odpočtu u správcu dane bez jeho vrátenia zo strany štátu by bolo pokusom trestného činu podvodu, nakoľko uvedené protiprávne konanie nie je nutné postihovať ako predčasne dokonaný trestný čin. Následne by bolo potrebné zahrnúť skutkovú podstatu trestného činu podvodu do § 85 Trestného zákona o všeobecnej účinnej lútosti.¹⁹

19 Šamko, P.: **Ešte raz k účinnej lútosti a daňovým trestným činom.**

In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 12, s. 1721 – 1724.

Zákonodarca sa priklonil k prvej názorovej skupine, a preto požiadavku na zaradenie ďalšej skutkovej podstaty naplnil novelou Trestného zákona účinnou od 1. 10. 2012. Medzi daňové trestné činy zaradil aj **trestný čin daňového podvodu**, ktorý **obsahuje druhú alineu trestného činu neodvedenia dane a poistného**. Uvedenou legislatívnou zmenou sa definitívne odstránili pochybnosti o možnosti, resp. nemožnosti aplikácie § 86 ods. 1 písm. e) Trestného zákona na skutkovú podstatu neoprávneného uplatnenia nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane. V súčasnosti sa na predmetnú skutkovú podstatu nevzťahujú ustanovenia všeobecnej ani osobitnej účinnej lútosti, pretože skutková podstata trestného činu daňového podvodu v nich nie je obsiahnutá. Tak sa odstránili vytýkané nedostatky a sprehľadnila sa právna úprava zániku trestnej zodpovednosti za spáchanie daňových trestných činov. Na druhej strane zaradenie ďalšej špeciálnej skutkovej podstaty trestného činu podvodu formou daňového podvodu upraveného v § 277a TZ medzi daňové trestné činy istým spôsobom opätovne zvýhodňuje poškodeného, ktorým je v tomto prípade štát. Až aplikácia prijatých ustanovení overí správnosť smerovania zákonodarcu vytvárať ďalšie špeciálne skutkové podstaty, ktorými sa síce osobitne postihuje určité protiprávne konanie, avšak na vyvodzovanie trestnej zodpovednosti sa nevyužívajú existujúce skutkové podstaty trestných činov.

V rámci analýzy predmetu skúmania je pre komplexnosť dôležité poznamenať, že nielen páchatel' trestného činu daňového podvodu, ale aj páchatel' trestného činu marenia výkonu správy daní sa nemôže zbaviť trestnej zodpovednosti využitím inštitútu účinnej lútosti, pretože to Trestný zákon neumožňuje. Potrebu zakotviť tieto nové skutkové podstaty medzi existujúce skutkové podstaty trestných činov v ustanoveniach o účinnej lútosti preverí až aplikačná prax. Časť odbornej verejnosti sa pri druhej alinei trestného činu neodvedenia dane a poistného, t. j. v súčasnosti trestného činu daňového podvodu prikláňala k jej zaradeniu do § 85 TZ.²⁰ Na základe uvedeného považujeme za dôležité sledovať, ako sa zákonodarca vysporiada so zaradením uvedených trestných činov do ustanovení o zániku trestnej zodpovednosti účinnou lúťou.

20 Šanta, J.: **Účinná lútosť a daňové trestné činy.**

In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 6 – 7, s. 977 – 978.

Účinná lútosť a ďalšie daňové trestné činy

Do ustanovenia o všeobecnej účinnej lútosti sú zahrnuté ďalšie daňové trestné činy a to v širšom zmysle slova chrániace daňový, účtovný systém, systém ciel a pohybu tovaru. Ide o trestné činy porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podľa § 254 TZ, skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 260 TZ a ohrozenia obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva podľa § 264 TZ. V kontexte uvedeného je legitímna otázka, prečo **nie sú v § 85 TZ zakotvené trestné činy falšovania a pozmeňovania kontrolných technických opatrení na označenie tovaru** podľa § 275 TZ **a porušovania predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru** podľa § 279 TZ napriek tomu, že súvisia s daňovým konaním. Možnosť dobrovoľne zamedziť škodlivému následku alebo urobiť o ňom včasné oznámenie, osobitne v čase pred uvádzaním alebo použitím falšovaných alebo pozmenených kontrolných známkov, prípadne pred prepravou alebo uvedením tovaru do obehu bez ich použitia sú argumentmi, ktoré vedú k záveru o dôvodnosti zaradenia skutkových podstat uvedených trestných činov do ustanovenia o účinnej lúťou podľa § 85 Trestného zákona.²¹

21 Šanta, J.: **Účinná lútosť a daňové trestné činy.**

In Justičná revue, 2008, roč. 60, č. 6 – 7, s. 978.

Záver

Páchanie daňovej trestnej činnosti má v poslednom období stúpajúcu tendenciu. Vzhľadom na túto skutočnosť sa deklaruje potreba eliminovať nežiaduce vplyvy uvedenej trestnej činnosti na príjmy štátu a jeho fungovanie. Snahou zákonodarcu je preto účinne postihovať páchanie daňových trestných činov a dôsledne vyvodzovať trestnú zodpovednosť. V niektorých prípadoch sa však dáva prednosť odstráneniu a náprave protiprávneho stavu pred striktným postihovaním za protiprávne konanie. Neoddeliteľnou súčasťou právnej úpravy je zakotvenie inštitútu účinnej ľútosti, ktorý umožňuje za zákonom ustanovených podmienok zbaviť páchatel'a trestnej zodpovednosti. Predmetná úprava je zmiernením tvrdosti zákona a súčasne motivuje páchatel'ov k vyrovnaniu ich záväzkov, t. j. k zaplateniu splatnej dane a jej príslušenstva alebo poistného. Týmto postupom sa zastaví konanie pred orgánmi činnými v trestnom konaní napriek tomu, že sa páchatel' dopustil niektorého z daňových trestných činov. ■

Použitá literatúra:

Čentěš, J.: Daňové trestné činy. In *Hospodárska kriminalita v Slovenskej republike*. [elektronický dokument] Trnava : Trnavská univerzita Právnická fakulta, 2010. s. 1 – 10. ISBN 978-80-8082-422-8.

Čentěš, J.: Právna úprava účinnej ľútosti pri daňových trestných činoch. In *Dies Iuris Tyrnaviensis – Trnavské právnické dni*. 1. diel. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2011. s. 272 – 278. ISBN 978-80-8082-460-0.

Ivor, J. a kol.: Trestné právo hmotné – všeobecná časť. Bratislava: Iura Edition, 2006. 530 s. ISBN 80-8078-099-4.

Šamko, P.: Ešte raz k účinnej ľútosti a daňovým trestným činom. In *Justičná revue*. ISSN 1335-6461, 2008, roč. 60, č. 12, s. 1716 – 1724.

Šanta, J.: Účinná ľútosť a daňové trestné činy. In *Justičná revue*. ISSN 1335-6461, 2008, roč. 60, č. 6 – 7, s. 975 – 981.

RESUMÉ

Účinná lútosť – daňové trestné činy, vývoj právnej úpravy

Autor analyzuje právnú úpravu zániku trestnej zodpovednosti za spáchanie daňových trestných činov, pričom porovnáva súčasnú právnú úpravu s predchádzajúcou právnou úpravou v Trestnom zákone účinnom do 31. 12. 2005. Prínosom článku je aj prehľad jednotlivých novelizácií Trestného zákona súvisiacich s uvedenou problematikou.

Na aplikáciu ustanovení o účinnej lútosti mala odborná verejnosť rozdielne názory. Táto nejednotnosť bola vyriešená zakotvením novej skutkovej podstaty trestného činu daňového podvodu. Za nesystémové opatrenie považujeme zásadnú novelizáciu ustanovení o účinnej lútosti až po zakotvení skutkových podstát nových daňových trestných činov, čo neprispieva k zvýšeniu účinnosti boja proti daňovým únikom. Až aplikačná prax zhodnotí efektívnosť novelizovanej právnej úpravy a jej vplyv na elimináciu daňovej trestnej činnosti.

SUMMARY

Remorse and Contrition – Tax Crimes, Legislative Developments

The author analyses legislation applicable to the elimination of criminal responsibility for the commission of tax crimes; he compares currently applicable legislation with previous regulations contained in the Criminal Code in effect until 31 December 2005. The article also summarizes individual amendments to the Criminal Code in the context of the above-mentioned issue.

Legal professionals had different views on the application of remorse and contrition. These different perspectives were harmonized by the introduction of new constitutive elements of tax crimes. However, the author believes that significant amendment to the provisions governing remorse and contrition after introduction of constitutive elements of new tax crimes was rather a non-systematic measure, which does not improve the effectiveness of fight against tax evasions and avoidance. Only the application practice will help to assess the effectiveness of amended provisions and their impact on the elimination of tax crimes.

ZUSAMENFASSUNG

Tätige Reue – Steuerstraftaten, Entwicklung der Rechtsregelung

Der Autor analysiert die Rechtsregelung des Erlöschens der strafrechtlichen Haftung für die Begehung von Steuerstraftaten, wobei die derzeitige Rechtsregelung mit der letzten Rechtsregelung im Strafgesetz, wirksam zum 31. 12. 2005, verglichen wird. Der Artikel ist beiträgend auch durch die angeführte Übersicht von einzelnen Novellen des Strafgesetzes in Zusammenhang mit der bezeichneten Problematik.

Hinsichtlich der Anwendung der Bestimmungen zur tätigen Reue waren die Anschauungen der fachlichen Öffentlichkeit differenziert. Diese Uneinigkeit wurde durch die Verankerung eines neuen Tatbestandes – der Straftat des Steuerbetruges – abgeschafft. Als eine Maßnahme, die allerdings nicht systematisch ist, betrachten wird die grundsätzliche Novellierung der Bestimmungen über die tätige Reue erst nach der Verankerung von Tatbeständen der neuen strafrechtlichen Steuerdelikte, was zur Erhöhung der Wirksamkeit bei der Bekämpfung von Steuerflüchten nicht gerade beiträgt. Erst die Anwendungspraxis kann die Effektivität der novellierten Rechtsregelung und deren Einfluss auf die Eliminierung der strafbaren Steuertätigkeit beurteilen.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu ČR

Právo dieťaťa na ochranu súkromia pri sprístupňovaní súkromia rodičmi dieťaťa, ktorými sú osoby verejného záujmu



- 1.) Dieťa má právo na ochranu pred neoprávnenými zásahmi do jeho súkromia i vtedy, ak sú jeho zákonnými zástupcami (nositeľmi rodičovskej zodpovednosti) osoby verejného záujmu.
- 2.) Miera informačného sebaurčenia dieťaťa je do určitej miery modifikovaná vôľou nositeľov rodičovskej zodpovednosti. Aktívna účasť nositeľa rodičovskej zodpovednosti na, z hľadiska dieťaťa, jeho nežiaducej medializácii, sa nepremieta do úvah o vylúčení protiprávnosti zásahu spôsobeného médiami a o výške náhrady nemajetkovej ujmy.
- 3.) Ak by sa konanie zákonného zástupcu, objektívne kvalifikované ako rozporné so záujmami dieťaťa, malo premietnuť do zníženia výšky peňažného zadostučinenia, došlo by k popretiu satisfakčnej funkcie peňažného zadostučinenia vo vzťahu k dotknutému dieťaťu a rovnako preventívnej funkcie vo vzťahu k pôvodcovi neoprávneného zásahu.

*Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 3770/2011
zo dňa 12. decembra 2012*

Dotknuté ustanovenia:

- § 11, § 12 a § 13 zákona č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník
- čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa

Žalobou v konaní na ochranu osobnosti sa neplnoletý žalobca v zastúpení matkou domáhal voči vydavateľovi týždenníka ako žalovanému uloženia povinnosti zákazu zverejňovania článkov, týkajúcich sa jeho súkromia a rodinného života a zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 1 500 000 Kč z dôvodu neoprávneného zásahu do jeho osobnostných práv, ku ktorému došlo zverejnením troch článkov, obsahujúcich informácie a fotografie zo žalobcovho súkromia, v týždenníku žalovaného, a to v článkoch s titulkami „Chudák tlustý A.: Všichni se mi smějí.“ (24. 3. 2005), „Vymění lásku syna za milence?“ (2. 6. 2005) a „Syn B. trpí“ (23. 6. 2005).

Rozsudkom Mestského súdu v Prahe č. k. 32 C 20/2006-111 zo dňa 16. 6. 2010 bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá s odôvodnením, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu nedošlo, keďže nebolo preukázané, aby došlo k zverejneniu informácií zo žalobcovho súkromia, pričom zverejnenie informácie o žalobcovej nadváhe za takýto zásah nemožno považovať, keď navyše matka žalobcu od roku 2004 sama poskytovala informácie a rozhovory, týkajúce sa aj súkromia

1 § 12 ods. 3 OZ:

„Podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia fyzickej osoby vyhotoviť alebo použiť primeraným spôsobom tiež na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo. Ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami fyzickej osoby.“

2 V tomto rozsudku Najvyšší súd ČR okrem iného judikoval, že neoprávnenosť využívania, resp. zverejňovania skutočností súkromného života, je daná v prípadoch, keď osoba, ktorej sa týkajú, sama o ich využití alebo zverejnení nerozhodla, teda nedala k nim súhlas, ktorý je v tomto prípade jediným zákonným dôvodom vylučujúcim neoprávnenosť. Zákon pritom nečiní rozdiel v subjektoch, ktorým prináleží právo na ochranu osobnosti; nositeľom tohto práva je tak i neplnoleté dieťaťo, keď navyše je táto ochrana dieťaťu zaisťovaná i čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa.

3 V odôvodnení tohto rozsudku Spolkový ústavný

súd zdôraznil potrebu zvláštnej a komplexnej ochrany dieťaťa ako subjektu osobnostných práv (právo na podobizeň) s ohľadom na nebezpečenstvo, ktoré vychádza zo záujmu médií o fotografie detí a narušenie vývoja dieťaťa, avšak zároveň vyslovil, že v prípade, ak sa rodičia s deťmi vedome obracajú na verejnosť – spoločne sa podieľajú na verejných akciách alebo dokonca stoja v ich centre, pôjde spravidla o stratu potreby ochrany.

4 V tejto veci Európsky súd pre ľudské práva vyslovil, že rozhodujúcim faktorom pri posudzovaní stretu ochrany súkromného života a slobody prejavu by mal byť príspevok publikovaných fotografií a článkov k diskusii o všeobecnom záujme. Verejnosť nemá legitímny záujem vedieť, kde sa sťažovateľka nachádza a ako sa chová v súkromnom živote aj keď sa objaví na miestach, ktoré nie je možné vždy považovať za miesta v ústraní. Aj keď je takýto verejný záujem daný, tak ako je daný komerčný záujem časopisov na publikovaní týchto fotografií a článkov, v prejednávanej príhode bol záver súdu taký, že tento záujem musí ustúpiť právu sťažovateľky na účinnú ochranu jej súkromia.

5 **čl. 16 ods. 1 Dohovoru:** „Nijaké dieťa nesmie byť vystavené svojvoľnému alebo nezákonnému zasahovaniu do vlastného súkromia, rodiny, domova alebo korešpondencie ani nezákonným útokom na svoju česť a povesť.“

čl. 16 ods. 2 Dohovoru: „Dieťa má nárok na právnu ochranu proti takýmto zásahom alebo útokom.“

žalobcu, v ktorých sa zmieňovala aj o hmotnosti svojho syna. K zverejneniu fotografií prvostupňový súd uviedol, že toto bolo v súlade so zákonnou licenciou podľa § 12 ods. 3 OZ.¹

Vrchný súd v Prahe na základe odvolania žalobcu rozsudkom č. k. 1 Co 331/2010-26 zo dňa 19. 4. 2011 rozsudok prvostupňového súdu zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 300 000 Kč, inak rozsudok potvrdil. V odôvodnení tohto rozhodnutia odvolací súd zdôraznil, že hoci rodičia žalobcu patria medzi osoby verejného záujmu, žalobca sám ako dieťa osoby verejného záujmu takouto osobou nie je a je preto neprípustné, aby jeho osoba bola zneužívaná na dokreslenie informácií o rodičoch a aby o ňom boli poskytované informácie, ktoré narušujú alebo ohrozujú jeho osobnostné práva. Zosmiešňovanie žalobcovej nadváhy u neplnoletého dieťaťa, ktoré sa samo na verejnosti nepresadzuje, považoval za neoprávnený zásah do žalobcovej dôstojnosti takej intenzity a závažnosti, že predpoklady na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy sú dané. Odvolací súd prihliadol aj k sprístupňovaniu informácií zo žalobcovho súkromia matkou médiám, avšak vzal do úvahy tiež, že predmetné články sa zmieňovali o žalobcovom súkromí len okrajovo. K zverejneniu fotografií odvolací súd uviedol, že žalovaná nepreukázala, akým spôsobom tieto fotografie získala, a preto nie je možné dospieť k záveru, aby ich zverejnenie bolo v súlade s § 12 ods. 3 OZ.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dovolanie, ktorého podstatou bola jeho námietka, že odvolací súd nevezal do úvahy, že matka žalobcu sprístupňuje svoje súkromie i súkromie jej syna, ktorý je podľa názoru žalovaného taktiež osobou verejného záujmu, veľmi široko a je preto rovnako zodpovedná za to, akým spôsobom chráni jeho súkromie a za to, že ho sprístupňuje.

Najvyšší súd ČR posúdil dovolanie žalovaného ako nedôvodné a dovolanie zamietol.

V odôvodnení svojho rozhodnutia Najvyšší súd ČR pripomenul existujúcu judikatúru zaoberajúcu sa otázkou postavenia dieťaťa v konaní o ochranu osobnosti, a to rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 1228/2007 zo dňa 11. 9. 2008² a rozsudok nemeckého Spolkového ústavného súdu sp. zn. BVerfG, 1 BvR 653/96,³ ktorých závery však nepovažoval v preskúmvanej veci za úplne prenosné. Vychádzajúc zo záverov rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci zo dňa 24. 6. 2004 vo veci Von Hannover proti Nemecku, č. s. 59320/00⁴ Najvyšší súd ČR dospel k záveru, že ochrana podľa § 11 OZ sa vzťahuje i na také fotografie neplnoletého dieťaťa „celebrít“, zachycujúce jeho každodennú a súkromnú činnosť, na ktorých zverejnení nie je daný všeobecný záujem, a to aj v prípade, ak ich poskytol jeho zákonný zástupca, vedený pohnútkou pritiahnúť pozornosť verejnosti k svojej vlastnej osobe.

Najvyšší súd ČR odmietol názor dovolateľa o vylúčení protiprávnosti zásahu do osobnostných práv dieťaťa v prípade súhlasu jeho zákonného zástupcu s verejným šírením fotografií a článkov. Ustanovenie článku 16 Dohovoru o právach dieťaťa⁵ poskytuje dieťaťu ochranu pred svojvoľnými zásahmi do jeho súkromia bez ohľadu na to, kým sú uskutočňované. Dieťa má preto právo na ochranu pred neoprávnenými zásahmi do jeho súkromia i vtedy, ak sú uskutočňované jeho zákonnými zástupcami (nositeľmi rodičovskej zodpovednosti). Ochrana vo vzťahu rodič – dieťa sa však nerealizuje prostredníctvom žaloby na ochranu na osobnosti podľa § 11 OZ, ale prostredníctvom ochranných inštitútov zakotvených v zákone č. 64/1963 Sb., o rodine. Ak vykonáva nositeľ rodičovskej zodpovednosti práva a povinnosti z nej vyplývajúce v rozpore s § 31 zákona o rodine, vystavuje sa sankciám, predvídaným v zákone o rodine, resp. tiež v § 14 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálno-právnej ochrane detí. Dôsledky takýchto pochybení sa primárne premietajú do vzťahu rodič – dieťa, nie do vzťahu pôvodca zásahu – dieťa do tej miery, aby vylučovali protiprávnosť takéhoto zásahu.

Aby bolo možné vyvodiť dôsledky vo vzťahu pôvodca zásahu – dieťa, muselo by ísť vedľa súhlasu dotknutej osoby o osobu verejného záujmu, pričom Najvyšší súd ČR vychádzajúc z definície osoby verejného záujmu v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá bola rozšírená o tzv. osoby verejného záujmu na základe chovania, keď táto osoba na seba najprv upozorní nejakým kontroverzným činom a neskôr sa k danej veci vyjadruje pre média (napr. rozsudok zo dňa 13. 12. 2005 vo veci Wirtschafts-trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft m-b.H. proti Rakúsku, č. 66298/01, rozsudok zo dňa 6. 4. 2010 vo veci Flinkkilä a ďalší proti fínsku, č. 25576/04), dospel k záveru, že dieťa „celebrít“ nie je *ipso facto* „celebritou“.

Najvyšší súd ČR zhrnul, že miera informačného sebaurčenia dieťaťa je do určitej miery modifikovaná vôľou nositeľov rodičovskej zodpovednosti. Aktívna účasť nositeľa rodičovskej zodpovednosti na, z hľadiska dieťaťa, jeho nežiaducej medializácii, sa primárne premieťa v oblasti výkonu rodičovskej zodpovednosti, vrátane úvah o jej obmedzení či zmene, ale nie do úvah o vylúčení

protiprávnosti zásahu spôsobeného médiami. Ochrana dieťaťa vyžaduje, aby bolo chránené pred všetkými zásahmi bez ohľadu na to, odkiaľ prichádzajú.

Najvyšší súd ČR pri posúdení otázky, či sa porušenie povinností nositeľov rodičovskej zodpovednosti podľa § 31 zákona o rodine vo väzbe na čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa premieta do výšky náhrady nemajetkovej ujmy, dospel k záveru, že k zníženiu výšky náhrady nemajetkovej ujmy z tohto dôvodu nedochádza, pretože ak by sa konanie zákonného zástupcu, objektívne kvalifikované ako rozporné so záujmami dieťaťa, malo premietnuť do zníženia výšky peňažného zadosťučinenia, došlo by k popretiu satisfakčnej funkcie peňažného zadosťučinenia vo vzťahu k dotknutému dieťaťu (nepnoletému je peňažné zadosťučinenie znížené, napriek tomu, že sa na vzniku ujmy nepodieľalo) a rovnako preventívnej funkcie (šíriteľ súkromných informácií o dieťati by nebol pred ďalšími útokmi odstrašený výškou priznaného peňažného zadosťučinenia).

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala: **Mgr. Tatiana Frištková**
advokátska koncipientka

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa stretlo na riadnom zasadnutí **5. decembra 2013** v Hoteli Patria v Štrbskom Plese. Rokovanie viedol predseda JUDr. Hreždovič. Po privítaní prítomných informoval o účasti na Hlavnom zhromaždení Združenia sudcov Slovenska a o plnení úloh v rámci bežnej agendy predsedu.

Správu predsedu doplnil JUDr. Kalata o informáciu o prvom zasadnutí komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie s inými povolaniami, kreovanej na októbrovom zasadnutí P SAK. Komisia sa zaoberala konkrétnymi dopytmi advokátov a advokátskych koncipientov a P SAK na jej odporúčanie **schválilo** odpovede na jednotlivé dopyty.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informáciu o uzneseniach P SAK prijatých per rollam v čase medzi zasadnutiami. P SAK *per rollam* odsúhlasilo zrušenie niektorých rozhodnutí o pozastavení výkonu advokácie a návrh JUDr. Pirošíkovej za kandidátku na sudkyňu Európskeho súdu pre ľudské práva. JUDr. Popovec konštatoval splnenie uznesení vyplývajúcich pre kanceláriu komory z novembrového zasadnutia P SAK a predsedníctvo **schválilo** zápisnicu zo zasadnutia. Za overovateľku zápisnice z decembrového zasadnutia určilo JUDr. Havelkovú.



Pýta(j)te sa predsedníctva

Je advokát povinný informovať komoru o skutočnosti, že v trestnom konaní vydal prvostupňový súd rozhodnutie, ktorým bol uznaný za vinného zo spáchania trestného činu?

Podľa § 8 ods. 1 písm. c) komora pozastaví výkon advokácie tomu, komu bola v rozsudku súdu prvého stupňa vyslovená vina za úmyselný trestný čin do právoplatnosti rozsudku. Podľa § 28 ods. 3 advokát je povinný bezodkladne oznámiť komore všetky skutočnosti, ktoré môžu byť dôvodom na pozastavenie výkonu advokácie alebo na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov. Z uvedeného vyplýva, že advokát má povinnosť informovať komoru, že bolo v trestnom konaní vydané rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým advokátovi bola vyslovená vina za úmyselný trestný čin do právoplatnosti rozsudku.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** prehľad a informácie o súdnych konaniach vedených SAK v statusových veciach, správu o stave vymáhania pohľadávok, informáciu o stave konania na Protimonopolnom úrade SR a zámer elektronizácie činnosti SAK, ktorá bude predmetom ďalších rokovaní.

JUDr. Hreždovič privítal na zasadnutí zástupkyňu mediálnej agentúry, ktorá prezentovala prehľad aktivít za mesiac november, stratégiu mediálnej spolupráce s komorou v prvom polroku 2014 a vyhodnotenie imidžovej kampane uskutočnenej v r. 2013. Informovala aj o prípravách galavečera pri príležitosti Dňa advokácie a slávnostného odovzdávania ocenení v apríli 2014. Predsedníctvo **vzalo na vedomie** všetky informácie, **schválilo** nominácie na ocenených spomedzi generácie advokátov, ktorá stála pri zrode samostatnej Slovenskej advokátskej komory a predložený zoznam hostí.

Návrh nového Skúšobného poriadku, ktorý reaguje na zmenu zákona o advokácii, predložila pracovná skupina v zložení JUDr. Mularčík, Mgr. Veverka, Mgr. Karkó, JUDr. Popovec a JUDr. Kalata, kreovaná predsedníctvom SAK na novembrovom zasadnutí. Predsedníctvo po diskusii **schválilo** nový Skúšobný poriadok. P SAK okrem toho **schválilo** aj uznesenie, ktorým sa stanovuje rozsah a podmienky účasti advokátskeho koncipienta na súdnych pojednaniach a podrobnosti v súvislosti s vedením výkazu praxe advokátskeho koncipienta (viď Vestník, čiastka 37).

Predmetom rokovania bol aj Rozhodcovský súd SAK. JUDr. Kalata oboznámil prítomných s abdikáciou Mgr. Ivana Fiačana, PhD. na post predsedu rozhodcovského súdu. Predsedníctvo SAK uvedenú informáciu **vzalo na vedomie** a za člena predsedníctva a zároveň za predsedu Rozhodcovského súdu SAK **zvolilo JUDr. Karola Šišku**.

Predsedníctvo SAK podľa programu prerokovalo systém vzdelávania advokátskych koncipientov a **poverilo** Vzdelávacie kolégium v spolupráci s pracovnými skupinami pre trestné a súkromné právo predložiť na februárové zasadnutie návrh obsahovej náplne seminárov advokátskych koncipientov. Následne predsedníctvo **určilo** moderátorov na jarné semináre advokátskych koncipientov.

Predsedníctvo SAK sa venovalo aktualizovanému prehľadu trestných stíhaní advokátov a advokátskych koncipientov, ktorý **vzalo na vedomie**.

Na základe informácií predsedu SAK JUDr. Hreždoviča o rokovaní so zástupcami Wüstenrot poisťovne, a. s. členovia P SAK **schválili** Dodatok č. 3 k poisťovej zmluve. Predsedníctvo **schválilo** návrh dodatku k zmluve so spoločnosťou S-EPI a zmluvu o spolupráci so spoločnosťou EUROKÓDEX

Informácie odboru medzinárodných vzťahov predniesla Mgr. Marečková. Členovia predsedníctva vzali informácie na vedomie a poverili Mgr. Hellenbart koordinovať organizáciu stretnutia advokátov v slovensko-maďarskom pohraničí na jar v roku 2014.

Na záver zasadnutia predsedníctvo SAK prerokovalo žiadosti advokátov súvisiace so zoznamami advokátskych koncipientov, advokátov a obchodných spoločností vedených komorou.

Zapísala -no-

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Voľný pohyb služieb patrí medzi základné slobody Európskej únie, ktoré po vstupe Slovenskej republiky do EÚ môžu využívať aj slovenskí občania a podniky. V roku 2011 uplynulo 7-ročné prechodné obdobie, počas ktorého Nemecko vo vybraných odvetviach služieb uplatňovalo obmedzenie slobody pohybu pre zamestnancov vysielaných z krajín, ktoré pristúpili k EÚ v roku 2004. Až v roku 2011 sa teda reálne otvoril nemecký trh pre občanov a subjekty z ČR a SR. Advokáti potvrdzujú rastúci záujem klientov o hľadanie optimálnych riešení pre prístup na nemecký trh. Táto skutočnosť inšpirovala Slovenskú advokátsku komoru pri výbere nosnej témy Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra, tradičnej putovnej konferencie, ktorú v dňoch 22. a 23. novembra v Trnave po prvý raz organizovala SAK v spolupráci s tromi partnerskými komorami: Českou advokátskou komorou, Advokátskou komorou Bamberg a Advokátskou komorou Sasko.

Na podujatí sa zúčastnili advokáti zo všetkých troch krajín. V predvečer odbornej konferencie sa uskutočnila večera, počas ktorej privítal zástupcov partnerských komôr aj všetkých účastníkov predsedu SAK JUDr. Hreždovič. Spoločenský rozmer tohto podujatia je nepochybne dôležitý pre nadväzovanie kontaktov a možných budúcich pracovných vzťahov. Samotná konferencia sa uskutočnila v sobotu. Moderovania sa zhostil podpredseda SAK Mgr. Veverka. Privítal vzácných hostí, predsedu Advokátskej komory Bamberg Lothara Schwarza a podpredsedu Advokátskej komory Sasko Rolanda Grossa, potom už dostali priestor odborné príspevky zástupcu každej z partnerských komôr.

Georg Winkler (foto 1), člen predsedníctva Advokátskej komory Bamberg, účastníkom v prednáške na tému *Rozlišovanie medzi zmluvou o dielo, pracovnou zmluvou a prenechaním pracovníkov pri formovaní zmlúv medzi podnikmi* stručne predstavil právny základ cezhraničného poskytovania služieb v Nemecku. Na rozdiel od slovenského právneho poriadku, pracovnoprávna úprava nie je sústredená v jednom zákonníku, ale v čiastkových právnych predpisoch. Je možné vybrať si z troch foriem personálneho vysielania: dočasné zamestnávanie, prostredníctvom zmluvy o dielo/zmluvy o poskytnutí služieb a prostredníctvom zmluvy s agentúrou. Pán Winkler vymedzil rozdiely medzi prvými dvoma formami. Pri dočasnom zamestnávaní ide o prene-

chanie pracovnej sily – zamestnanca – tretiemu subjektu, aby pracoval podľa jeho pokynov a na mieste ním určenom. Zamestnanec teda pracuje pre tretí subjekt, nie pre zamestnávateľa. Pri poskytovaní služieb prostredníctvom zmluvy o dielo a zmluvy o poskytnutí služieb podnikateľ – zamestnávateľ uskutočňuje svoju podnikateľskú činnosť a využíva svojich zamestnancov ako zástupcov pri poskytovaní služieb. Zamestnanci tak plnia povinnosti pre cudzí podnik, ale zostávajú začlenení do organizačnej štruktúry dodávateľa služby/práce. Ten rozhoduje o ich nasadení pri plnení služieb na vlastnú zodpovednosť a má výlučné právo zadávať im pokyny. Rozlišovanie medzi dočasným zamestnávaním a zmluvou o dielo/o poskytnutí služieb má v praxi význam predovšetkým pre určenie, aké podmienky a podľa akého zákona musia byť dodržané: dočasné zamestnávanie podlieha povoleniu, povinnosti poskytnúť povinné pracovné podmienky a dodržať tarifné sadzby pri vymedzených pracovných podmienkach.

Podpredseda Advokátskej komory Sasko **Roland Gross** (foto 2) v prednáške s názvom *Prierež zákonom o vysielaní zamestnancov* poskytol prehľad tohto právneho predpisu (Arbeitnehmer-Entsendegesetz, AEntG). Pripomenul, že AEntG sa od roku 2009 vzťahuje okrem pôvodných troch cieľových odvetví – stavebníctva a príbuzných odborov, priemyselného čistenia a poštových služieb – aj na ďalších šesť odvetví: opatrovateľské služby, bezpečnostné služby, nakladanie s odpadmi, výchova a ďalšie vzdelávanie, služby práčovne a ťažobné práce v uhoľných baniach. AEntG transponuje do nemeckého právneho poriadku smernicu 96/71/ES o vysielaní zamestnancov pri poskytovaní služieb, podľa ktorej musia všetci zamestnávateľia pôsobiaci v Nemecku dodržiavať minimálne pracovné podmienky bez ohľadu na to, či je ich sídlo v Nemecku alebo v zahraničí. Tie sa však zaradením odvetvia pod režim AEntG neuplatňujú automaticky. S výnimkou odvetvia opatrovateľských služieb je potrebné uzavrieť kolektívnu zmluvu a vydať právnu normu Spolkového ministerstva práce a sociálnych vecí vo forme všeobecne záväznej vyhlášky alebo nariadenia v súlade s ustanoveniami AEntG, na základe ktorého sa minimálne pracovné podmienky v kolektívnej zmluve stanú všeobecne záväzné pre dané odvetvie. Kolektívnu zmluvu a príslušné predpisy ministerstva je potrebné pravidelne obnovovať



1



2



3

po uplynutí doby ich platnosti. Medzi pracovné podmienky, ktoré môžu byť podľa AEntG týmto spôsobom záväzne stanovené, patria minimálna hrubá mzda vrátane príplatkov za prácu nadčas, poskytovanie dovolenky a čerpanie z dovolenkových fondov. Vysielajúci podnik patrí do pôsobnosti kolektívnej zmluvy, ak vyslaný zamestnanec plní svoje povinnosti v Nemecku viac ako polovicu pracovných dní v kalendárnom roku.

Zástupca Českej advokátskej komory **Arthur Braun** (foto 3) sa venoval téme *Cezhraničné poskytovanie služieb a vysielanie zamestnancov CZ/SK/D*. Rozlíšil podmienky vysielania samostatne zárobkovo činných osôb a zamestnancov. U SZČO je maximálna doba vyslania obmedzená na 24 mesiacov (s možnosťou udelenia výnimky, na ktorú ale nie je právny nárok a udeľuje ju Česká správa sociálneho zabezpečení po prerokovaní s Centrom mezistátných úhrad), pričom v danej oblasti musí SZČO pôsobiť aspoň 2 mesiace pred vyslaním. Medzi dvoma obdobiami vyslania do toho istého štátu a toho istého podniku musí byť prestávka minimálne 2 mesiace. Predpokladom, aby aj po skončení vyslania mohol svoju činnosť naďalej vykonávať v štáte pôvodu, je, aby v tomto štáte mal naďalej evidované sídlo, bol registrovaný v príslušnej obchodnej komore alebo profesijnom združení, mal platné odborné osvedčenie a bol naďalej evidovaný ako platca DPH. Pre zamestnancov platí, že ak vyslanie do ČR za účelom výkonu činnosti v mene zamestnávateľa nepresiahne 24 mesiacov, zamestnanec podlieha aj počas doby vyslania právnej úprave domovského štátu, ak nie je vyslaný za účelom nahradenia inej osoby. Ak vyslanie zamestnanca nie je dlhšie ako 1 mesiac, ČR obmedzila aplikáciu vnútroštátnych pracovnoprávných podmienok (minimálna mzda a dĺžka dovolenky) na vyslaných pracovníkov. Možnosťou je zvoliť aj paralelný výkon zamestnania v materskej spoločnosti v Nemecku a súčasne v ČR v dcérskej spoločnosti. Zamestnanec podlieha v plnom rozsahu nemeckej právnej

úprave, ak preukázateľne odpracuje 25 % pracovného času v domovskej krajine.

Výklad kolegov o právnej úprave cezhraničného poskytovania služieb a vysielania zamestnancov vhodne doplnil súvisiacou *judikatúrou Súdneho dvora EÚ (SD)* slovenský prednášajúci advokát **Dušan Nitschneider** (foto 4). Na úvod upozornil, že veľmi často je cezhraničné vysielanie zamestnancov mylne systematicky zaradené pod slobodu pohybu zamestnancov. Zamestnanci vysielajúcej spoločnosti totiž vôbec nevstupujú na pracovný trh, ale iba poskytujú službu v mene zamestnávateľa, preto nie sú namieste ochrany pracovného trhu (C-62/81). Objavili sa (a stále sa objavujú) prípady, kedy sa firmy snažili voľný pohyb služieb zneužiť, napr. na dosiahnutie nižšieho odvodového zaťaženia. Súdny dvor (C- 202/97) konštatoval, že pre posúdenie je dôležitá existencia priameho spojenia medzi vyslaným zamestnancom a vysielajúcim podnikom (zadávanie pokynov a pod.), a tiež medzi vysielajúcim podnikom a štátom usadenia. Druhá podmienka je naplnená, ak podnik riadne vykonáva svoju činnosť v štáte, v ktorom je usadený. Ako ochrana pred deformáciou trhu a obmedzením konkurencieschopnosti v dôsledku voľného pohybu služieb sa uplatňuje pravidlo, že vysielajúci zamestnávateľ musí vyslanému zamestnancovi poskytnúť mzdu v súlade s predpismi o minimálnej mzde v hostiteľskom štáte. Súdny dvor toto pravidlo vyložil tak, že na mzdu nie je možné hľadieť iba ako na číslo, ale je potrebné posudzovať ju komplexne a zohľadniť napr. daňovú a odvodovú povinnosť v jednotlivých krajinách (C-165/98). Za základné zložky minimálnej mzdy sa pritom majú považovať aj mzdové zvýhodnenia a príplatky (C-341/02). Z uvedených prípadov by sa mohlo zdať, že SD odmieta akékoľvek obmedzenia voľného pohybu služieb. Mgr. Nitschneider však uviedol prípad, v ktorom SD konštatoval, že obmedzenia sú prípustné, pokiaľ sú objektívne odôvodnené, primerané, a predovšetkým ochraňujú zamestnanca (C-60/03).

Nad rámec hlavnej témy o cezhraničnom poskytovaní služieb SAK pozvala prednášať advokáta **Fritjofa Winkelmana** (foto 5) z advokátskej kancelárie bpv Braun partners, ktorý inicioval zaradenie praktickej témy *Chyby slovenských a českých klientov v konaniach pred nemeckými súdmi*. Pán Winkelmann v úvode poskytol účastníkom stručný prehľad o nemeckej sústave civilných súdov a vymedzil základné rozdiely medzi okresnými a krajinými súdmi. Okrem zákonom vymedzenej príslušnosti, prípadov výlučnej právomoci a zložením sa líšia tým, že v konaní na krajinom súde je povinné zastúpenie advokátom. Pre zaujímavosť uviedol, že priemerná dĺžka konania pred okresnými súdmi je 4,6 mesiaca, nápad i počet skončených vecí je cca 1,2 mil. prípadov ročne. Na krajiných súdoch je priemerná dĺžka konania 8,2 mesiaca, nápad cca 369 tis. prípadov a skončených cca 360 tis. ročne. Pán Winkelmann upozornil na odlišnosť v súvislosti s úhradou súdnych poplatkov. Doručenie žaloby alebo platobného rozkazu procesnému odporcovi sa spravidla uskutoční až po tom, čo navrhovateľ uhradí preddavok na súdne trovy (výnimkou sú spory na pracovných súdoch). Českí a slovenskí klienti, ktorí o tejto skutočnosti nevedia, často márne čakajú na ďalší postup súdu. Treba zabezpečiť doručenie žaloby v nemeckom (prípadne anglickom) jazyku spoločne s prekladom dôkazných dokumentov priložených k žalobe, inak sa žaloba nepovažuje za doručení. Častou praktickou chybou býva, že pri kontaktných údajoch žalobcu sa neuvádza medzinárodné bankové spojenie (IBAN, BIC). Hoci v porovnaní so slovenskými a českými súdmi sú nemecké konania rýchlejšie a menej nákladné, pán Winkelmann odporučil, aby advokáti klientom



radili zvážiť uzavretie zmiernu. V Nemecku je táto prax bežná, sudcami vítaná a odporúčaná. Nedôvera slovenských a českých klientov je len zbytočným predsudkom, ktorý by vo vlastnom záujme mali odložiť.

Mgr. Veverka na záver poďakoval hosťom a prednášateľom, ktorí príchodom do Trnavy obohatili konferenciu o skúsenosti zo zahraničia. O úspechu tohto podujatia svedčí pozitívna odozva od mnohých zúčastnených advokátov, ktorí ocenili možnosť výmeny informácií a poznatkov z praxe nielen v národnom, ale aj v medzinárodnom meradle a deklarovali záujem zúčastniť sa na ďalšom ročníku Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra v roku 2014 v Sasku.

Mgr. Lucia Lackovičová



Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Požiadavka dôstojného oblečenia advokáta na súdnom pojednávaní

Advokát, ktorý sa ako obhajca obžalovaného v trestnej veci dostaví na pojednávanie v nevhodnom odevu a to v tričku a rifliach, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 3 zákona o advokácii.

Z § 18 ods. 3 zákona o advokácii vyplýva aj požiadavka, aby advokát bol vždy a pri každej príležitosti upravený a oblečený tak, ako to vyžaduje jeho spoločenský status. Úlohu primeraného oblečenia v rámci celkovej úpravy zovňajšku advokáta vo vzťahu k súdom a úradom podčiarkuje aj § 29 Advokátskeho poriadku SAK a tento štandard oblečenia a celkovej úpravy advokáta je nevyhnutné dodržiavať aj vtedy, ak podľa vyhlášky MS SR č. 120/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o používaní úradného odevu sudcami, prokurátormi a advokátmi v konaní pred súdom, má advokát v konaní pred súdom použiť aj talár.

*Rozhodnutie I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 25. 10. 2013,
sp. zn. I. ODS-4/13:1921/2012*

*Rozhodnutie I. disciplinárneho senátu SAK z 18. 3. 2013,
sp. zn. DS I.-131/12:1921/2012*

Dotknuté ustanovenia

- § 18 ods. 3, § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení
- § 29 Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 19. 6. 2010
- § 4 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 120/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o používaní úradného odevu sudcami, prokurátormi a advokátmi v konaní pred súdom v platnom znení

Rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 25. októbra 2013, sp. zn. I. ODS-4/13:1921/2012 v spojení s rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK z 18. marca 2013, sp. zn. DS I.-131/12:1921/2012 bol disciplinárne

obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

- ako obhajca obžalovaného A. B. v trestnej veci vedenej na okresnom súde sa dostavil na hlavné pojednávanie dňa 16. 3. 2012 v nevhodnom odevu a to v tričku a rifliach, pričom bol na nevhodnosť oblečenia upozornený samosudcom C. D.,
- bezodkladne sa nevyjadril na výzvu predsedu Revíziej komisie SAK zo dňa 13. 6. 2012 k obsahu sťažnosti,

čím porušil

povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 3¹ a § 28 ods. 4² zákona o advokácii.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o advokácii, keďže vzhľadom na menej závažný charakter porušenia povinnosti, na spôsob

konania a mieru zavinenia, prerokovanie disciplinárneho previnenia bolo postačujúce

**bolo upustené
od uloženia disciplinárneho opatrenia
za disciplinárne previnenie.**

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet Slovenskej advokátskej komory paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **337,70 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia

Predseda Revíznej komisie SAK podal na základe sťažnosti samosudcu C. D. proti disciplinárne obvinenému advokátovi návrh na začatie disciplinárneho konania z dôvodu porušenia povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 3 a § 28 ods. 4 zákona o advokácii a § 2 ods. 1, § 7 ods. 1 a § 29 Advokátskeho poriadku SAK, ktorého sa mal dopustiť tým, že ako obhajca obžalovaného A. B. v trestnej veci vedenej na okresnom súde sa dostavil na hlavné pojednávanie dňa 16. 3. 2012 oneskorene a v nevhodnom odevu a to v tričku a rifliah, pričom bol na nevhodnosť oblečenia a bezdôvodné meškanie upovedomený samosudcom C. D. a následne bol oboznámený, že ak bude zasahovať do pojednávania bez vyzvania sudcu, bude mu uložená poriadková pokuta a tým, že sa bezodkladne nevyjadril na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK zo dňa 13. 6. 2012 k obsahu sťažnosti.

Disciplinárne obvinený sa k návrhu na začatie disciplinárneho konania nevyjadril a napriek riadnemu vykázaniu doručenia predvolania sa nedostavil na pojednávanie dňa 18. 3. 2013 a svoju neúčast' neospravedlnil ani nepožiadaval o odročenie.

Disciplinárny senát rozhodnutím z 18. 3. 2013, sp. zn. DS I-131/12:1921/2012 uznal disciplinárne za vinného z disciplinárneho previnenia pre skutky uvedené v návrhu a podľa § 56 ods. 6 upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia a zároveň disciplinárne obvinenému uložil povinnosť nahradiť SAK paušálnu náhradu trov konania vo výške 337,70 eur.

Disciplinárny senát svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z obsahu zápisnice z hlavného pojednávania dňa 16. 3. 2012 v danej veci na okresnom súde mal za preukázané, že disciplinárne obvinený sa na toto pojednávanie dostavil oneskorene a v nevhodnom odevu, nakoľko nebol odetý v advokátskom talári podľa § 4 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 120/2005 Z. z.,³ ale v tričku a rifliah, pričom skutočnosti uvedené v zápisnici pokladal senát za hodnoverné, keďže disciplinárne obvinený nevzniesol námietky proti jej zneniu.

Z obsahu sťažnostného spisu mal senát ďalej za preukázané, že navrhovateľ dňa 13. 6. 2012 písomne vyzval disciplinárne obvineného na vyjadrenie sa k sťažnosti sťažovateľa na adresu sídla kancelárie uvedenú v zozname advokátov, pričom disciplinárne obvinený na výzvu nereagoval a výzva sa dňa 28. 6. 2012 vrátila SAK ako nedoručená, nakoľko nebola prevzatá v odbernej lehote, a nereagoval ani na opakovanú

výzvu navrhovateľa zo dňa 25. 7. 2012, ktorú si prevzal dňa 31. 7. 2012.

Pri rozhodovaní o disciplinárnom opatrení disciplinárny senát podľa § 25 ods. 2 Disciplinárneho poriadku SAK prihliadol na závažnosť previnenia, na okolnosti, za ktorých bolo spáchané, na osobu disciplinárne obvineného a na jeho osobné a rodinné pomery a v súlade s § 25 ods. 3 Disciplinárneho poriadku SAK s prihliadnutím na § 56 ods. 5 zákona o advokácii upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Proti tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený v stanovenej lehote odvolanie, ktorým žiadal, aby odvolací disciplinárny senát napadnuté rozhodnutie podľa § 24 písm. a) Disciplinárneho poriadku SAK zrušil, keď s poukazom na obsah podania sťažovateľa odmietol pravdivosť záveru disciplinárneho senátu o tom, že na predmetnom pojednávaní nemal talár a absencia talára nebola uvedená ani v zápisnici z predmetného pojednávania. Disciplinárne obvinený ďalej namietal, že k sťažnosti sa dostatočne vyjadril v podaní zo dňa 31. 7. 2012 adresovanom navrhovateľovi, ktoré dňa 12. 11. 2012 odoslal ako prílohu e-mailu na e-mailovú adresu pracovníčky SAK, ako aj odňatie možnosti konať pred disciplinárnym senátom, keďže v deň pojednávania faxom ospravedlnil svoju neúčast' a požiadaval o odročenie.

I. odvolací disciplinárny senát po prerokovaní odvolania na pojednávaní dňa 16. 9. 2013 na základe obsahu sťažnosti sťažovateľa a obsahu zápisnice z hlavného pojednávania dňa 16. 3. 2012 skonštatoval, že súdom avizované upozornenie sa týkalo výlučne nevhodného oblečenia a nie „nezdôvodneného meškania“ alebo „zasahovania do pojednávania“, a preto je v tomto smere potrebné zmeniť výrok napadnutého rozhodnutia, čo akceptoval aj navrhovateľ, keď dňa 23. 11. 2012 vzal svoj návrh v prvej časti navrhovaného výroku a to text „oneskorene, pričom na toto pojednávanie sa dostavil“ a tiež text „na nezdôvodnené meškanie, následne bol oboznámený, že ak bude zasahovať do pojednávania bez vyzvania sudcu, bude mu uložená poriadková pokuta“.

Odvolací senát mal tiež za to, že z uvedených dôkazov nemožno jednoznačne určiť, či disciplinárne obvinený mal alebo nemal oblečený aj talár. Zároveň sa však plne stotožnil so skutkovým záverom disciplinárneho senátu, podľa ktorého sa disciplinárne obvinený na predmetné pojednávanie dostavil v nevhodnom odevu a to v tričku a v rifliah a posúdením tohto skutku ako závažného porušenia povinnosti advokáta uloženej mu v § 18 ods. 3 zákona o advokácii.

Odvolací senát zdôraznil, že z § 18 ods. 3 zákona o advokácii nesporne vyplýva aj požiadavka, aby advokát bol vždy a pri každej príležitosti upravený a oblečený tak, ako to vyžaduje jeho spoločenský status. Úlohu primeraného oblečenia v rámci celkovej úpravy zovňajšku advokáta vo vzťahu k súdom a úradom podčiarkuje aj § 29 Advokátskeho poriadku SAK⁴ a tento štandard oblečenia a celkovej úpravy advokáta je nevyhnutné dodržiavať aj vtedy, ak podľa osobitného predpisu má advokát v konaní pred súdom použiť aj talár.

Odvolací senát nezistil, aby došlo k obmedzeniu práv disciplinárne obvineného ako účastníka konania, nakoľko predvolanie na disciplinárne pojednávanie dňa 18. 3. 2013 bolo

disciplinárne obvinenému doručené s dostatočným predstihom, pričom disciplinárne obvinený písomne ospravedlnenie pre neodkladné pracovné povinnosti so žiadosťou o odročenie zaslal faxom až dňa 18. 3. 2013 o 10:45 h, takže toto podanie Disciplinárna komisia SAK zaevidovala o 13:20 h, teda až po ukončení pojednávania. Ako nedôvodnú námietku posúdil odvolací senát aj tvrdenie disciplinárne obvineného, že svoju povinnosť podľa § 28 ods. 4 zákona o advokácii splnil zaslaním vyjadrenia elektronickou poštou 12. 11. 2012 na e-mailovú adresu pracovníčky SAK.

Vzhľadom na tieto skutočnosti odvolací senát rozhodol podľa § 59 ods. 2 zákona o advokácii v spojení s § 35 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK o zmene napadnutého rozhodnutia tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 18 ods. 3 zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

2 § 28 ods. 4 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný na požiadanie komory bezodkladne vyjadriť sa o obsahu sťažnosti alebo iného obdobného podania v rámci konania, ktoré proti nemu v súlade s týmto zákonom a predpismi komory vedie komora na podnet iného, a poskytne jej potrebné vysvetlenie a požadovanú spisovú dokumentáciu.“

3 § 4 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 120/2005 Z. z.:

„Úradným odevom advokáta vrátane advokátskeho koncipienta, ak zastupuje advokáta v konaní pred súdom podľa osobitného predpisu, je v konaní pred súdom advokátsky talár. Advokát a advokátsky koncipient používajú advokátsky talár len na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí. Podrobnosti o vzhľade advokátskeho talára sa uvádzajú v prílohe č. 3.“

4 § 29 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát vystupuje voči súdom a úradom tak, aby nenarušil svoju nezávislosť. Správa sa k nim slušne a korektne. Obsahom svojich písomných, ústnych a iných prejavov a svojim vystupovaním vrátane celkovej úpravy zovňajšku prispieva k dôstojnosti a vážnosti úkonov, na ktorých sa zúčastňuje, ako aj k vážnosti advokátskeho povolania.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala

Mgr. Tatiana Frištková

advokátsky koncipient

Úprava zovňajšku advokáta alebo móдне okienko na advokátsky spôsob

Verím, že čitateľa zaujal nadpis tohto článku a prilákal jeho pozornosť, za čo bude odmenený určitými variáciami a mutáciami myšlienok na tému „šaty robia človeka“ a poslanie advokáta v spoločnosti.

Advokáti sa radi odvolávajú na to, že ich úloha v spoločnosti je nezastupiteľná a majú pravdu.

Radi na verejnosti uvádzame, že advokácia nie je remeslom, poskytovaním služieb a ich predajom, nejde o podnikanie v pravom zmysle slova, robenie „biznisu“, ale advokácia je povolaním a celoživotným poslaním advokátov.

Tak ako vznešenosť povolania a poslania lekára kotví v ochrane hodnoty spoločnosťou označovanej ako hodnota najcennejšia, a to je ľudský život a zdravie, vznešenosť povolania a poslanie advokáta sa spája s ochranou ľudských práv jednotlivca, menšín a skupín, ktoré sú nejakým spôsobom znevýhodnené.

V tomto kontexte advokácia je tiež ochranou zdravia nielen zdravia jednotlivca, ale zdravia celej spoločnosti, ktorej

kondícia spočíva práve v úrovni dodržiavania zákona a jeho vlády, čo je jedinou zárukou slobody spoločnosti a jednotlivca v nej.

Už menej sa stretávame s úvahami na tému, ako to vlastne ten advokát robí, ako prispieva k uplatňovaniu ústavných práv, práva na obhajobu a ako chráni záujmy osôb.

Nesúhlasíte? Prekvapuje Vás banalita témy a otázky?

Prirodzene vieme, že advokáti veľa píšú, hovoria za klientov, radia im. Sú však tieto činnosti sami osebe výkonom ich poslania a povolania?

Nepochybne, ale jedine v prípade, ak niekto číta, čo píšú, ak niekto počúva, čo hovoria a ak niekto dbá na ich rady, ktoré súčasne prispievajú k panstvu zákona a nie k jeho podvracaniu.

Cicero vo svojom diele *De oratore* hovorí o advokátovi nasledovne:

„Dobrý (cnostný človek) človek, zručný rečník, ktorý vie využitím perfektné výrečnosti obhajovať súkromné aj verej-

né záležitosti.“ A zdôrazňuje, že cnosť bola pre advokáta vlastnosťou kľúčovou, pretože zabezpečovala advokátovi úctu spoločnosti, možnosť statočného prežitia a zárobku.

Od vyslovenia tohto výroku uplynulo dvetisíc rokov.

Platí to aj dnes? Časy sa menia a my sa meníme s nimi, je ďalší známy výrok, ale súčasne zostáva v platnosti to, že človek je stále človekom a nemenné princípy ľudského myslenia, fungovania medziľudských vzťahov platia dnes rovnako ako pred 2000 rokmi.

Každý z nás s tým má viacnásobnú osobnú skúsenosť.

Budete s vážnosťou pristupovať k slovám a skutkom človeka, ktorého si nevážite pre jeho morálny profil, spôsob vystupovania, ktorého považujete za smiešneho, a ktorého nepovažujete za dostatočne rozumného, aby vám mohol radiť, len preto, lebo je advokátom?

Budete brať vážne človeka, ktorý nemá dôstojnosť a viete, že nie je dôveryhodný, len preto, že je advokátom?

Takisto, bez ohľadu na to, v akej dobe žijeme, je všeobecne platným pravidlo, že si vážime ľudí, ktorí si vážia nás a dávajú nám najavo svoj rešpekt slušnosťou a zdvorilosťou.

Keď si každý z nás úprimne zodpovie vyššie uvedené otázky, vôbec ho neprekvapí, že zákon o advokácii ukladá advokátovi ako povinnosť postupovať pri výkone svojho povolania tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, teda pretavuje určité morálne a etické normy do noriem zákonných, ktorých porušovanie sa stáva nielen konaním v rozpore s morálkou a etikou spoločnosti, alebo konaním v rozpore s dobrými mravmi, ale stáva sa porušením zákona, teda konaním nezákonným.

Na potrebu dodržiavania zásad slušného správania advokátov upozorňuje aj Advokátsky poriadok.

Vzťah medzi slušnosťou, dôstojnosťou a úpravou zovňajšku nájdeme v § 38 Advokátskeho poriadku, v ktorom ukladá advokátom pri vystupovaní voči súdom a úradom upraviť svoj zovňajšok spôsobom, ktorý prispieva k vážnosti a dôstojnosti úkonov, na ktorých sa zúčastňuje.

Čo znamená dôstojnosť zovňajšku? Vodidlom pri týchto úvahách nám môže byť parafrázovaný výrok známej módnej návrháčky: „Keď je človek zle oblečený, všimnete si šaty, keď je oblečený dobre, všimnete si človeka.“

Advokát potrebuje, aby si ho všimli, a aby to, čo druhí vidia vzbudzovalo v nich rešpekt, aby dojem, ktorý advokát robí, bol príjemný a slušný, lebo len tak môžu byť jeho argumenty a názory ľahšie prijaté a akceptované.

Rovnako dôležité je, aby advokáta brali vážne a jeho zovňajšok si udržiaval určitú mieru vážnosti a odstupu, váhu autority.

Advokát vie, že potrebuje druhých presvedčiť.

Ak svojím zovňajškom vysiela okoliu signál, že ho nevelmi zaujíma, čo si o ňom druhí myslia, nemá potrebu si ich uctiť slušným oblečením, účesom a primeranou osobnou hygienou, môže očakávať, že okolie zareaguje rovnako.

V takom prípade zlý zovňajšok nevyváži ani arogancia, ani agresivita a suverenita advokáta, skôr potvrdí, že voľba nevhodnej úpravy zovňajšku vychádza z nedostatku osobnostných kvalít a teda nespôsobilosti pre výkon povolania.

Naopak platí, že starostlivá úprava zovňajšku môže pomôcť zmierniť iné nedostatky advokáta, či už vo verbálnom prejave, charaktere alebo medzery vo vedomostiach.

Keďže zovňajšok dotvára osobnosť, variabilita v jeho úprave zo strany advokátov je normálna a očakávaná.

V tejto oblasti pre advokátov taktiež platí, že niekedy je menej viac i napriek tomu, že advokát má potrebu upútať, zaujať svojou osobnosťou, váhou argumentov.

Advokát by nemal zabudnúť, že nie je reklamou na lacný prací prostriedok, ktorá sa prezentuje svojou hlučnosťou a kriklavosťou farieb a nemal by byť ani jalovou propagáciou úspešného životného štýlu a okázalého luxusu.

Ekonomický úspech by nemal zatieniť to, že advokát je osobou dôveryhodnou, spoľahlivou a rozumnou a poslanstvo jeho zovňajšku by nemalo byť poslanstvom egocentrického narcizmu.

Osobný vkus a preferencie ustúpia do úzadia požiadavkám etikety, akéhosi všeobecne akceptovaného štandardu, keď si uvedomíme, že hoci zovňajšok upravujeme podľa osobného vkusu, celý deň sa na seba nepozerať my, ale hľadia na nás ostatní.

Možno konštatovať, že pod vplyvom určitých fantázií scenáristov v populárnych filmoch a seriáloch vystupuje do popredia ako novodobý hrdina, fenomenálny a sebavedomý génius, ktorý svojím výstredným zovňajškom a egocentrizmom a asociálnymi spôsobmi púta všeobecnú pozornosť síce v negatívnom zmysle, ale napokon ohúri svojimi úžasnými vedomosťami, a to ostatné už prestáva byť dôležité.

Tento vzorec by si advokáti osvojili nemali, nakoľko nie je všeobecne platným v serióznom svete práva, riadenia spoločnosti a vo svete obchodu.

Advokát chce, aby ho brali vážne.

Spomeňte si, ako na vás zapôsobí, keď si všimnete, na inak starostlivo oblečenom človeku, že má mastný fľak na košeli alebo kravate, dieru na ponožke, roztrhnuté pančuchy a podobne. Paradoxne, všetky ostatné prednosti jeho zovňajšku zatlačí do pozadia jediný drobný nedostatok.

Podobne aj nevhodné oblečenie a vystupovanie advokáta môže zatlačiť do pozadia jeho odborné kvality a skvele pripravenú obhajobu.

Slušným oblečením skladáme hold vážnosti miesta a osoby, ku ktorej prichádzame. Nedbanlivé oblečenie vysiela signál o nevážnej, nepovininej, akejsi voľno časovej aktivite, alebo trápnej formalite, s ktorou sa nestotožňujeme. Ak sa advokát dostavuje na pojednávania, na úrady a obchodné rokovania v ležérnom štýle, jasne dáva svojmu okoliu najavo, že tieto miesta a aktivity nepovažuje za dostatočne závažné na to, aby sa k nim primerane obliekol.

Ťažko môže súd vplývať výchovne a autoritatívne na účastníkov konania pri pojednávaní ich vecí, ak samotní advokáti na pojednávaniach úpravou svojho zovňajšku neprejavujú ani najmenšiu úctu k autorite sudcu a poskytujú sudcovi prehliadku najrôznejších štýlov a trendov, niekedy veľmi slabo ukrytých pod nedbanlivo a nedôstojne prehodnenými talármí advokátov.

Mgr. Viktória Hellenbart
podpredsedníčka SAK

Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

Upozornenie k všetkým platbám

Dovoľujeme si požiadať advokátov o **dodržanie účtovných údajov** uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že každá z nižšie uvedených platieb sa vykonáva na iné číslo účtu. Ako **variabilný symbol sa požaduje registračné číslo advokáta**, teda číslo, pod ktorým je **advokát – fyzická osoba** zapísaný v zozname vedenom komorou. Aj advokáti – konatelia obchodnej spoločnosti založenej na poskytovanie právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených v bodoch 1 a 2 ako variabilný symbol registračné číslo, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou (s výnimkou príspevku na výchovu a vzdelávanie advokátskych koncipientov zamestnaných právnickou osobou a poistného výkonu povolania právnickej osoby – v týchto prípadoch je variabilným symbolom IČO spoločnosti). **Upozorňujeme, že číslo uvedené na preukaze spoločníka – konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva.** V prípade pochybností o registračnom čísle je možné informáciu si overiť na oddelení matriky na telefónnom čísle 02 529 61 536, prípadne na e-mailových adresách *matrika@sak.sk* alebo *office@sak.sk*.

Bankové účty má SAK zriadené v Poštovej banke, a. s. Prosím o úhradu poplatkov na rok 2014 na čísla účtov, ktoré sú uvedené nižšie.

I. Príspevok na činnosť SAK za rok 2014

- výška – činný advokát **268 eur**
– pozastavený výkon advokácie počas celého roka 2014: **134 eur**
- splatnosť **do 30. apríla 2014**
- účet č. **0020318155/6500 (Poštová banka)**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2014**
- Platobné údaje zo zahraničia:
IBAN: **SK6065 0000 0000 0020 318 155**,
BIC: **POBN SKBA**, adresa banky: Poštová banka, a. s.,
Dvořákovo nábr. 4, 811 02 Bratislava. Do poznámky
prosíme uviesť **Vaše priezvisko, registračné číslo
a rok 2014.**

II. Príspevok do sociálneho fondu SAK za rok 2014

- výška **17 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2014**
- účet č. **0020318198/6500 (Poštová banka)**
- variabilný symbol: **reg. číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2014**
- Platobné údaje zo zahraničia:
IBAN: **SK6365 0000 0000 0020 318 198**,
BIC: **POBN SKBA**, adresa banky: Poštová banka, a. s.,
Dvořákovo nábr. 4, 811 02 Bratislava. Do poznámky
prosíme uviesť **Vaše priezvisko, registračné číslo
a rok 2014.**

III. Príspevok na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2013

- výška: **96 eur** za každého zamestnaného koncipienta v kalendárnom roku 2013. Ak advokát nezamestnával v roku 2013 advokátskeho koncipienta počas celého roka, platí príspevok alikvotne podľa počtu aj začiatých mesiacov kedy ho zamestnával. Tento príspevok sa **neplatí** za koncipienta, ktorému neplynú prax advokátskeho koncipienta: keď je na rodičovskej dovolenke, vykonáva odbornú stáž a úspešne vykonal advokátsku skúšku a stále je zamestnaný ako advokátsky koncipient.
- splatnosť: **do 31. januára 2014**
- účet: **0020318139/6500 (Poštová banka)**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ak zamestnávala koncipienta
- Platobné údaje zo zahraničia:
IBAN: **SK0765 0000 0000 0020 318 139**,
BIC: **POBN SKBA**, adresa banky: Poštová banka, a. s.,
Dvořákovo nábr. 4, 811 02 Bratislava. Do poznámky
prosíme uviesť **registračné číslo advokáta alebo
IČO obchodnej spoločnosti.**

IV. Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Upozorňujeme na povinnosť stanovenú v § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej advokát je povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu komory do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu vedného komorou.

Slovenská advokátska komora uzavrela na účel splnenia tejto povinnosti hromadnú poistnú zmluvu s poisťovňou Wüstenrot poisťovňa a. s., Karadžičova 17, 825 22 Bratislava. Poistná zmluva je uverejnená na www.sak.sk v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom. Advokáti vedení v zozname SAK (resp. obchodné spoločnosti vykonávajúce advokáciu) sa k nej budú môcť **do 31. januára 2014** pripojiť vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku komory alebo zaslaním vyplneného tlačiva žiadosti o poistenie uvedeného v prílohe tohto listu. V oboch prípadoch je v prípade pripojenia sa ku komorou uzavretej hromadnej poistnej zmluve potrebné **v lehote do 31. januára 2014 uhradiť poistné** zodpovedajúce zvolenej poistnej sume (tabuľky sú uvedené na www.sak.sk).

■ výška

Pre advokátov – fyzické osoby je minimálna poistná suma určená na výšku 100 000 eur, ktorej zodpovedá **ročné poistné 40,40 eur**. **Pre spoločnosti s r. o.** je minimálna poistná zmluva vo výške 1 500 000 eur na jedného spoločníka, čomu zodpovedá **ročné poistné 795 eur na jedného spoločníka**.

■ splatnosť: do 31. januára 2014

■ účet: 0020318171/6500 (Poštová banka)

■ variabilný symbol: **registračné číslo advokáta** alebo **IČO obchodnej spoločnosti**, ak žiada o poistenie spoločnosť

■ špecifický symbol: 2014

■ Platobné údaje zo zahraničia:

IBAN: **SK1665 0000 0000 0020 318 171**,

BIC: **POBN SKBA**, adresa banky: Poštová banka, a. s., Dvořákovo nábr. 4, 811 02 Bratislava. Do poznámky prosíme uviesť **Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2014**.

Ak nebude uhradené poistné **pripísané na účet komory najneskôr 31. januára 2014**, poistenie výkonu povolania vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory; aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom a môže tak dôjsť k situácii, kedy nebude časť roka krytá poistením výkonu povolania.

V prípade, ak advokát alebo obchodná spoločnosť vykonávajúca advokáciu uzavrie pre rok 2014 individuálne poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, môže túto skutočnosť oznámiť komore takisto vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku

komory a odoslaním kópie poistnej zmluvy priamo prostredníctvom stránky komory, alebo môže túto skutočnosť oznámiť zaslaním samostatnej poistnej zmluvy riadnou poštou najneskôr do 31. januára 2014.

O poistenie **len správcu konkurznej podstaty osobitne** je potrebné **písomne požiadať** kanceláriu komory.

Výpočtový základ

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu Slovenskej republiky bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v 1. polroku 2013

804 eur

V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu ďalej uvádzame zlomky výpočtového základu:

– **1/6** výpočtového základu

(§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c), t. j. **134,00 eur**,

– **1/8** výpoč. základu (§ 12 ods. 3 písm. b), t. j. **100,50 eur**,

– **1/12** výpoč. základu (§ 12 ods. 3 písm. a), t. j. **67,00 eur**

– **1/13** výpoč. základu (§ 11 ods. 1), t. j. **61,87 eur**

– **1/24** výpoč. základu (§ 12 ods. 1 a 2), t. j. **33,50 eur**

– **1/60** výpoč. základu (§ 17 ods. 1 a 3), t. j. **13,40 eur**

– **1/100** výpoč. základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky), t. j. **8,04 eur**

Upozornenie

Slovenská advokátska komora sprístupnila pre advokátov a advokátskych koncipientov možnosť podávať žiadosti elektronickou formou prostredníctvom webového sídla komory www.sak.sk. **Možnosť podať elektronickú žiadosť sa zobrazí prihlásenému advokátovi, resp. advokátskemu koncipientovi v časti Žiadosti a hlásenia.** Predsedníctvo SAK reflektovalo na možnosť elektronického podávania aj pri žiadostiach, ktorých administrácia je v súčasnosti spojená s úhradou poplatku za administratívnu činnosť komory a rozhodlo, že podanie elektronickej žiadosti bude poplatkovo zvýhodnené v porovnaní so žiadosťou podanou riadnou poštou. Pri žiadostiach, ktoré sú aj v súčasnosti spojené s úhradou nákladov za ich administráciu, bude od 1. 1. 2014 zohľadnené ich **elektronické podanie** prostredníctvom webového sídla SAK a v týchto prípadoch **bude úhrada nižšia.**

Upozorňujeme na povinnosť vyplývajúcu z § 28 ods. 2 zákona o advokácii, podľa ktorého je advokát „povinný(á) bezodkladne písomne oznámiť komore adresu svojho sídla a každú zmenu sídla, spôsob výkonu advokácie a iných skutočností požadovaných predpisom komory“. Ak v sídle vašej advokátskej kancelárie (v adrese, telefónnom, faxovom, mobilnom čísle alebo e-maile) nastali zmeny a dosiaľ ste ich neoznámili kancelárii komory, prosíme, aby ste tak urobili **najneskôr do 10. januára 2014. Zmenu môžete oznámiť aj vyznačením prostredníctvom stránky www.sak.sk v sekcii pre advokátov a koncipientov.**

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta použiť prevzaté finančné prostriedky len na stanovený účel

Je závažným porušením povinností advokáta, ak peniaze, zverené mu klientom a určené po splnení podmienky na výplatu druhému klientovi, použije, hoci aj dočasne, na iný účel.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu ČAK zo 16. júna 2000,
sp. zn. K 21/00¹



Dotknuté ustanovenia

- § 16 ods. 1 a 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** 18 ods. 1, 2² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 11 ods. 3³ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 15. 6. 2013

Disciplinárne obvinený advokát bol uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

neoprávnene použil finančné prostriedky vo výške 54 000 Kč, ktoré prijal v súvislosti so vzájomným vysporiadaním svojich klientiek od jednej z nich do depozita za účelom následného vysporiadania ich podielového spoluvlastníctva tak, že v rozpore s dohodou s klientkou čiastku vo výške 38 117,40 Kč započítal vo svoj prospech voči manželovi tejto klientky, čiastku vo výške 2 500 Kč započítal vo svoj prospech a čiastku vo výške 14 893,90 Kč ako preplatok vrátil klientke a oznámil jej, že neevduje žiadne prostriedky na výplatu depozita a až

po upozornení iného advokáta použil prostriedky v súlade s účelom, na ktorý boli určené,

teda

nechránil a nepresadzoval práva a oprávnené záujmy klientky a neriadil sa jej pokynmi, pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito, nesprával sa poctivo a svojím správaním neprišiel k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu, keď použil peniaze prevzaté od klientky na iné než stanovené účely,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2 zákona o advokácii,⁴ čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky advokátov ČR.⁵

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 7 000 Kč.**

Z odôvodnenia

Disciplinárny senát na základe uskutočneného pojednávania a vykonaných dôkazov, najmä písomného vyjadrenia disciplinárne obvineného a jeho doplnenia, výpisu z bankového účtu a výdajového pokladničného dokladu disciplinárne obvineného dospel k nasledovným skutkovým zisteniam a právne mu posúdeniu veci:

Disciplinárne obvinený prevzal právne zastupovanie dvoch klientiek p. V. Š. a p. D. K. vo veci vysporiadania ich vzájom-

ných vzťahov súvisiacich s dohodou o zrušení a vysporiadaní podielového spoluvlastníctva a dohodou o zriadení vecného bremena. Súčasťou právnej služby bolo prevzatie finančných prostriedkov od klientky V. Š., ktoré mali byť po uskutočnení vkladu dohody o vysporiadaní spoluvlastníctva a dohody o zriadení vecného bremena katastrálnym úradom vyplatené klientke D. K..

Disciplinárne obvinený po prevzatí finančných prostriedkov síce tieto uložil na „sporiacom účte“, ale následne, krátko pred tým, ako mali byť peniaze po povolení vkladu katastrálnym úradom vyplatené, zinscenoval voči klientke situáciu, pre ktorú sa táto cítila byť ohrozená na svojich právach.

Disciplinárne obvinený oznámil svojej klientke V. Š., že od nej prevzaté peniaze, určené na výplatu, započítal na dlh jej manžela, a to v čiastke 38 117,40 Kč, čiastku 2 500 Kč si ponechal za uskutočnené právne služby a čiastku 14 893,90 Kč zaslal poštovou poukážkou späť svojej klientke. Disciplinárne obvinený však uviedol, že čiastku deponovanú na účte bol pripravený vyplatiť druhej klientke ihneď po povolení vkladu katastrálnym úradom a po návrate klientky z cudziny. Dňa 8. 6. 1999 bolo vydané rozhodnutie o uskutočnení vkladu a klientka D. K. prevzala peniaze osobne dňa 30. 6. 1999, čo potvrdila podpisom na výdajovom pokladničnom doklade vystaveným disciplinárne obvineným.

Disciplinárne obvinený priznal, že chcel u svojej klientky V. Š. vyvolať pocit neistoty, ktorý rovnako pocítovali ostatní ľudia spolupracujúci s manželom klientky V. Š. v dôsledku jeho nečestného konania, avšak vždy si uvedomoval svoju povinnosť vyplatiť peniaze klientke D. K. tak, aby sa táto necítila nijako ohrozená či obmedzená na svojich právach, pričom následne mu táto klientka potvrdila, že bola s jeho službami spokojná.

Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že svoje konanie ľutuje, pretože u klientky V. Š. vyvolal dojem, že peniaze nemá isté a že ju skompromitoval pred p. D. K. s tým, že si uvedomuje, že takto postupovať nemal.

Na základe zisteného skutkového stavu disciplinárny senát dospel k záveru, že disciplinárna žaloba bola podaná dôvodne. Disciplinárny senát vychádzal z toho, že advokát je povinný pri svojom rozhodovaní chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta, je povinný konať čestne a svedomito a opatrovať peniaze, ktoré od klienta prevzal a použiť ich len na stanovený účel. Advokát je taktiež povinný správať sa poctivo, čestne a slušne a prispievať tak k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu. Vzhľadom na to senát posúdil konanie disciplinárne obvineného ako porušenie povinností advokáta, uložených mu v § 16 ods. 1 a 2 zákona o advokácii a čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky advokátov ČR.

Pri rozhodovaní o disciplinárnom opatrení senát vzal na jednej strane do úvahy vyššiu mieru porušenia povinnosti disciplinárne obvineného a na druhej strane okolnosti zmierňujúce stupeň porušenia povinnosti disciplinárne obvineného, najmä skutočnosť, že disciplinárne obvinený vyplatil peniaze klientke D. K. v súlade s uskutočnenou dohodou a skutočnosť, že disciplinárne obvinený svoje neuvážené

konanie olútoval a vzhľadom na to považoval uložené disciplinárne opatrenie za postačujúce.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 Preložené a spracované Syka, J.: **Z kárné praxe**. In: Bulletin advokacie, č. 11 – 12/2001, s. 159 – 161.

2 § 18 ods. 1 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“

§ 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

3 § 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK:

„Peniaze a iné majetkové hodnoty, ktoré advokát prevzal na stanovený účel, je povinný opatrovať s odbornou starostlivosťou; nesmie ich použiť na iný než tento účel. Po skončení zastúpenia ich musí vyúčtovať alebo vrátiť najneskôr v lehote 30 dní od skončenia zastupovania, ak sa s klientom písomne nedohodol inak. Prípadné prírastky hodnôt je povinný vydať klientovi alebo tretej osobe, ak nebolo dohodnuté inak.“

4 § 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnym alebo stavovským predpisom; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“

§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:

„Pri výkone advokácie je advokát povinný jednať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

5 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

čl. 9 ods. 2 veta prvá Pravidiel profesionálnej etiky:

„Peniaze a iné majetkové hodnoty, ktoré advokát prevzal k stanovenému účelu, je povinný opatrovať so starostlivosťou riadneho hospodára; nesmie ich použiť inak ako ku stanovenému účelu.“

*Právnou vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka*

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 11/2013 českého Bulletinu advokacie

Predseda českej advokátskej komory JUDr. Martin Vychopeň v **úvodníku** sumarizuje snem ČAK, uvádza výsledky voľby predstaviteľov orgánov ČAK.

Aktuality obsahujú správu z priebehu snemu ČAK, poznámku k prejavu prezidenta ČR prednesenému na sneme ČAK, uznesenie 6. snemu ČAK z 11. októbra 2013 a predstavuje novozvolených členov a náhradníkov predstavenstva ČAK, predsedu ČAK, podpredsedov ČAK, predsedu Kontrolnej rady ČAK, podpredsedov Kontrolnej rady ČAK, predsedu Kárnej komisie ČAK, podpredsedov Kárnej komisie ČAK, predsedu odvolacej Odvolacej kárnej komisie ČAK a podpredsedov Odvolacej kárnej komisie ČAK. Predsedom ČAK sa stal JUDr. Martin Vychopeň, predsedom Kontrolnej rady ČAK sa stal JUDr. Jan Mikš, predsedom Kárnej komisie ČAK sa stal JUDr. Petr Čáp, predsedom Odvolacej kárnej komisie ČAK sa stal JUDr. Bohulav Sedlatý. Z organizačných informácií ČAK informuje o povinných platbách a poistnom.

Časť z **judikatúry** obsahuje uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 22. februára 2012, sp. zn. 22 Cdo 1124/2010 k určitosti zmluvy o prevode nehnuteľností – neplatnosti zmluvy, podľa ktorého „zmluva o prevode nehnuteľností, ktorá neobsahuje ich identifikáciu, je neplatná. Na posúdenie určitosti zmluvy o prevode nehnuteľností je významný len ten prejav vôle, ktorý bol vyjadrený v písomnej forme i v prípade, ak účastníkom bolo zrejmé, ktoré nehnuteľnosti sú predmetom prevodu. V tomto prípade totiž prevažuje všeobecný záujem na určitosti vlastníckych práv k nehnuteľnosti, ktorá pôsobí absolútne („proti všetkým“), nad záujmom účastníkom právneho úkonu na rešpektovanie ich vôle. Ak nehnuteľnosť prevádzaná nie je označená v súlade s požiadavkami podľa katastrálneho zákona, nemusí ísť vždy o vadu, ktorá pôsobí jej neplatnosť. Pri nedostatku v označení predmetu právneho úkonu je nutné dôsledne skúmať, či takéto nedostatky zakladajú vadu smerujúcu k neurčitosti alebo nezrozumiteľnosti právneho úkonu alebo nie“. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva uvádza rozsudok z 5. septembra 2013 – Čepek proti Českej republike – sťažnosť č. 9815/10, podľa právnej vety ktorého právo na kontradiktórne konanie zahŕňa právo účastníka konania na to, aby bol explicitne vyzvaný, aby vyjadril svoje stanovisko k prípadnej aplikácii § 150 o. s. ř., ak súd použitie tohto ustanovenie zvažuje, rozsudok z 12. februára 2013 vo veci Yefimenko proti Rusku k článku 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť), rozsudok z 30. apríla 2013 vo veci Tymošenková proti Ukrajine, rozsudok z 18. apríla 2013 vo veci Rohlena proti Českej republike k článku 7 Dohovore

(nullum crime nulla poena sine lege) a rozsudok zo 6. júna 2013 vo veci Avilkina a ďalší proti Rusku k článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného života).

Z **odbornej literatúry** sú v periodiku uvedené recenzie publikácií *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice – bilance a perspektivy* (Jiří Jelinek a kol.), *Ochrana spotřebitele v České republice a v Evropské unii* (Jiří Večera), *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí* (Ján Matejka), *Pracovnělékařské služby – povinnosti zaměstnavatelů* (Bořivoj Šubrl, Milan Tuček), *Kontrolní řád. Poznámkové vydání zákona s úryvky důvodové zprávy, vzory s vybranou judikaturou* (Ignác Antonín Hrdina). Z iných periodík uvádza číslo rešerše článkov *Dočasné prídelenie zamestnanca k inému zamestnávateľovi* (JUDr. Petr Bezouška, Ph.D, Právní rozhledy č. 7/2013, s. 235 – 239), *Modifikácia dĺžky premlčacej lehoty podľa NOZ* (Mgr. Tomáš Šperka, *Rekodifikace & Praxe* č. 9/2013, s. 3).

Z kárnej praxe je uverejnené rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie Českej advokátskej komory z 9. septembra 2011, sp. zn. K 75/2011, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát neodôvodní včas blanketné odvolanie, a to ani po súdnej výzve.

Príspevky odbornej teórie a praxe:

prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš

Problematické ustanovenia nového občianskeho zákonníka a ich výklad

Príspevok sa v úvode venuje vysvetleniu príčin deficitov zákonného textu. V ďalšom texte sa venuje kritikám konkrétnych problémových oblastí, ktoré odzneli vo vzťahu k novému kódexu. Uzatvára, že nedostatky a problematické ustanovenia je možné preklenúť výkladom a v prípade mála komplikovaných je to možné taktiež dosiahnuť pri adekvátnom nasadení.

JUDr. Ing. Šárka Krejčířová, Ph.D.

Právna úprava skončenia nájmu bytu v novom občianskom zákonníku

Autorka v úvodnej časti vymenúva dôvody skončenia nájmu bytu podľa nového českého občianskeho zákonníka. Akcentuje skutočnosť, že v texte normy sú dôvody skončenia nájmu bytu uvedené aj na iných miestach a nielen v § 2285 – 2296 zhrnutých pod nadpisom „Skončenie nájmu“. V ďalšom texte sa venuje konkrétnym dôvodom skončenie nájmu bytu a ich analýze. Upozorňuje na rozdiel v novej právnej úprave, ktorá oproti súčasnej právnej úprave podrobne upravuje odovzdanie bytu po skončení nájmu. V závere považuje novú právnu úpravu za zložitejšiu a menej prehľadnú, ako je súčasná, čo s ohľadom na jej časté využívanie laickou verejnosťou bez právnej konzultácie, nepovažuje za najšťastnejší prístup.

Mgr. et Mgr. Jan Parma

Zaisťovací prevod práva podľa zákonnej úpravy a súčasný prístup

Príspevok porovnáva právnu úpravu inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva v novom kódexe a v súčasnom Občian-

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje



OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2014

Odberateľ:

IČO: IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčíslo.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2014 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum: Podpis:

Vybavuje:

Telefón:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava,
alebo odfaxujte na číslo **02/5292 4056, 5296 1554**

skom zákonníku s dôrazom na prelomové rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu ČR z 15. októbra 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, ktoré stanovilo určité kritériá pre platnosť zaistovacieho prevodu práva a vytvorilo predpoklady na judikatúrny výklad. Považuje za nedostatok, že zákonodarca nevyužil príležitosť pri tvorbe novej zákonnej úpravy a nezohľadnil judikatúrny výklad pri tvorbe novej právnej úpravy. V závere vyjadruje názor, že s ohľadom na snahu predchádzať problémom a prípadným neplatným zmluvným dojednaniam možným riešením je rešpektovanie záverov rozhodnutia sp. zn. 31 Odo 495/2006 a neprístupovanie k širokému výkladu, aj keď ho nová zákonná úprava umožňuje.

JUDr. Vladimír Muzikář

Ako priznávať náhradu nákladov v exekučnom konaní po zrušení vyhlášky č. 484/2000 Sb.?

Autor reaguje na aplikačné problémy vyvolané zrušením vyhlášky č. 484/2000 Sb., ktorou sa stanovujú paušálne sadzby výšky odmeny za zastupovanie účastníka advokátom alebo notárom pri rozhodovaní o náhrade nákladov v občianskom súdnom konaní nálezom Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS 25/12. Venuje sa aplikačným problémom v exekučných konaniach, ktoré boli začaté pred publikáciou citovaného nálezu v Zbierke rozhodnutí, resp. v ktorých bolo k tomuto dátumu vydané uznesenie o nariadení exekúcie a toto nadobudlo právoplatnosť, vývoju judikatúry a spornej praxi pri priznávaní náhrady trov konania podľa advokátskej tarify s odkazom § 152 o. s. ř. V závere konštatuje, že pri posudzovaní otázky, podľa akého právneho predpisu určovať výšku náhrady trov exekučných konaní začatých pred účinkami citovaného nálezu, resp. exekučných konaní, v ktorých bolo právoplatne rozhodnuté o nariadení exekúcie nemožno vychádzať len z jednoduchej úvahy, že vyhláška č. 484/2000 Sb. bola zrušená a jej ďalšia aplikácia je neprípustná.

JUDr. Tomáš Plíhal

Najčastejšie chyby pri podávaní návrhov na zápis do obchodného registra a iných registrov vedených registrovými súdmi – 2. časť

V príspevku autor nadväzuje na svoj skorší príspevok a uvádza niekoľko zásadných chýb, ku ktorým podľa jeho názoru často opakovane dochádza a zaraďuje medzi nich skutočnosť, že návrh na prvý zápis obchodnej spoločnosti alebo družstva do obchodného registra podáva sama spoločnosť alebo družstvo, skutočnosť, že pri určení dňa zániku členstva, respektíve funkcie člena predstavenstva akciovej spoločnosti uplynutím funkčného obdobia nie je započítaná trojmesačná ochranná lehota, stanovená v § 194 ods. 2 piata veta českého obchodného zákonníka, skutočnosť, že pri zápise nových členov dozornej rady akciovej spoločnosti nie je registrovému súdu predložené potvrdenie o počte zamestnancov spoločnosti podľa § 200 ods. 1 obchodného zákonníka, skutočnosť, že v rámci zápisu právnickej osoby do obchodného registra je požadované zapísať aj spôsob, akým sa štatutárny orgán, prípadne jeho člen za právnickú osobu podpisuje a skutočnosť, že akciová skutočnosť, ktorá má len

jedného akcionára, nepožaduje jeho zápis do obchodného registra.

JUDr. Martin Svatoš

Mýty a fakty o prvom stretnutí s mediátorom alebo všetko, čo ste o mediácii chceli vedieť, ale báli ste sa opýtať

Článok má za cieľ ponúknuť odpovede na najčastejšie otázky a mal by sa súčasne vysporiadať s najčastejšími mýtmi, ktoré počas krátkej doby regulácie v českom právnom prostredí vznikli. Medzi mýty zaraďuje tézu, že povinná účasť odporuje základným princípom mediácie, tézu, že súd môže v Českej republike nariadiť mediáciu, tézu, že strany sa s me-

diátorom stretávajú a mediáciu nezahajujú, tézu, že mediácia je zo zákona konaním úplne dôverným, tézu, že osoba oslobodená od súdnych poplatkov za mediáciu neplatí, tézu, že mediátora vždy vyberá súd, tézu, že s prvým stretnutím s mediátorom je potrebné čakať na nariadenie termínu a tézu, že rodinnú mediáciu môže vykonávať len mediátor, ktorý zložil skúšku z rodinnej mediácie. Uzatvára, že už samotná skutočnosť, že podobné mýty vznikajú, môže znamenať, že mediácia sa v českom právnom prostredí začína udomáčňovať, vznikajúce mýty však bude potrebné vždy osvetliť.

Spracoval JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK

Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu,
Nemecká spolková advokátska komora a Nemecké združenie advokátov

organizujú aj v roku 2014 hospitáciu
pre mladých advokátov a koncipientov v poslednom roku koncipientskej praxe

22. apríla – 4. júna 2014

Cieľom stáže je prehĺbenie vedomostí z nemeckého práva a práva Európskej únie prostredníctvom úvodného intenzívneho seminára, následne oboznámenie sa s prácou v nemeckých advokátskych kanceláriách. Podmienkou účasti je viacročná odborná prax, **vek do 35 rokov a výborná znalosť nemčiny slovom aj písomom**. Ťažiskom záujmu účastníkov hospitácie by malo byť občianske a obchodné právo.

Z hospitačného programu sú vylúčení záujemcovia pracujúci v nemeckých advokátskych kanceláriách na Slovensku, t. j. v kanceláriách, ktoré vznikli ako pobočka/zastúpenie nemeckej kancelárie, a/alebo ktoré majú meno nemeckej advokátskej kancelárie. Vyluka sa vzťahuje aj na záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá má pracoviská v Nemecku, resp. záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá vystupuje ako partner konkrétnej nemeckej advokátskej kancelárie v rámci dohodnutej intenzívnej spolupráce.

V roku 2014 je pre Slovenskú advokátsku komoru vyhradené jedno miesto.
Záujemcovia spĺňajúci uvedené podmienky sa môžu prihlásiť písomne poštou alebo e-mailom

najneskôr do 10. januára 2014

na adrese

Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

mareckova@sak.sk

s poznámkou „**Prihláška na stáž v Nemecku**“

K žiadosti o zaradenie do výberového konania pripojte

životopis a motivačný list v slovenskom a nemeckom jazyku.

Termín výberového konania bude prihláseným záujemcom včas oznámený.

Bližšie informácie Vám ochotne poskytne odbor medzinárodných vzťahov:

Katarína Marečková – 02 204 227 28, mareckova@sak.sk

Mgr. Lucia Lackovičová – 02 204 227 44, lackovicova@sak.sk

Prvé ženy v advokácii na Slovensku (do roku 1938)

1. časť

Po roku sa znova, už po desiaty raz, stretli referujúci i poslucháči, ktorým sú blízke dejiny advokátskeho povolania na jubilejnej Konferencii o histórii advokácie, tentoraz v Prahe v aule Paláca Dunaj. Vyše 50 poslucháčov a priateľov histórie advokácie z Čiech, Poľska a zo Slovenska mimoriadne zaujal referát slovenskej zástupkyne Martiny Gajdošovej s témou, ktorá nebola dosiaľ spracovaná (vo vzťahu k Slovensku vôbec a k Čechám iba torzovite).

Kedy vstúpili u nás prvé ženy do advokácie? Kedy začali študovať právo? Z akých pohnútok sa rozhodli pre právo? Z akých sociálnych vrstiev pochádzali? Mali istotu, alebo nádej, že získajú potrebnú prax a neskôr sa stanú advokátkami? Bola to záležitosť rodinných rozhodnutí a väzieb príbuzenských – obchodných – priateľských, ktoré im to umožnili? Malo to nejaké škandalizovanie, že dlhodobo čisto mužský svet advokácie sa začal postupne miešať? Alebo to bola všeobecná prirodzená a všadeprítomná cesta postupného vstupovania žien do povolání, ktoré vyžadovali vyššie či univerzitné vzdelanie?

Aby sme sa dostali do myslenia sveta prelomu storočí, pomôžu nám v tom slová V. Solovjeva: *V tom veľikém množství „otázek“, se kterými se chystáme vstoupit do 20. století, zajímá tato ženská otázka neposlední místo. (...) Za seriózní musíme uznat takové (otázky, pozn. M. G.), za nimiž stojí nějaký skutečný fakt, nějaká proměna víceméně všeobecného, a tedy společenského významu. Ženskou otázku nutno pokládat za seriózní, protože se za ní taková proměna skrývá. Mnoho*

žen a dívek přestal uspokojovat rodinný život, ztratili schopnost sedět v klidu doma a zabývat se prací v domácnosti. Duševní neklid, který se jich zmocnil, se sice často projevuje politováníhodně a komicky, ale existuje a vzrůstá a žádnými úvahami ani výsměchem se ho nezbavíme. Co také můžeme nabídnout, když nám lidská bytost řekne: „Takový život mě neuspokojuje, mně to nestačí, já nechci být jenom prostředkem k rození a výchově druhých bytostí, chci žít také pro sebe a mít svůj vlastní cíl.“ – V čem může ten cíl spočívat, co vlastně tyto ženy chtějí, to je zcela nejasné i jim. Jasně je pouze, že to, co bylo, nechtějí a daly tomu navždy sbohem.¹

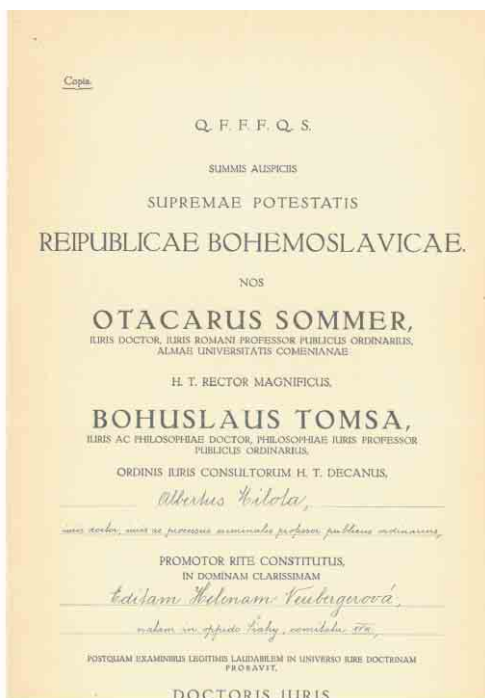
Za právnickým vzdelaním

Prv, než si uvedomíme, že ženy sa začali zamestnávať ako advokátske koncipientky, neskôr aj začali vykonávať samostatnú advokátsku prax, pozrime sa, kedy začali prenikať do právnického vzdelávania. Ženy sa mohli stať riadnymi poslucháčkami Právnickej fakulty na Karlovej univerzite odo dňa vyhlásenia Československej republiky na základe uznesenia jej profesorského zboru.² V Prahe okrem toho právnicko vzdelávala Nemecká univerzita, v Brne to bola Masarykova univerzita. V Bratislave sa **Právnická fakulta Univerzity Komenského** otvorila v akademickom roku 1921/22.³ Prezident Masaryk dekrétom z 20. 5. 1921 menoval prvých šiestich riadnych a mimoriadnych profesorov Právnickej fakulty Univerzity Komenského. V protokoloch profesorského zboru fakulty je zápis o ustanovujúcej schôdzi profesorského zboru právnickej fakulty štátnej Komenského univerzity v Bratislave, ktorá sa konala dňa 4. 6. 1921 v Prahe na Ministerstve školstva a národnej osvety, za prítomnosti predsedu: prof. Sommer, prítomní: prof. Vážný, prof. Ráth, prof. Svoboda, prof. Laštovka, m. prof. Tomsa. Za dekana bol zvolený prof. Ráth, za prodekana prof. Laštovka, za senátora bol zvolený prof. Tomsa. Zo zápisu zo zasadnutia profesorského zboru právnickej fakulty Univerzity Komenského dňa 22. júna 1921 v Bratislave je zrejmé, že rektorom Univerzity Komenského sa stal prof. Ráth, dekanom právnickej fakulty prof. Laštovka a prodekanom prof. Svoboda.⁴



Armin Horovitz:
Portrét košickej prokurátorky dr. Jacqueliney Kertészovej 1933.

Dr. Jacqueline Anna Kertészová, r. Matzne-
rová (*1908 Košice),
absolventka PF UK
v r. 1930, do zoznamu
advokátov zapísaná
17. 10. 1936.
(Z prednášky o histórii
advokácie ČAK; Kerec-
man, P.: Advokáti Ara-
nyosyovci a Košická
advokátska komora,
Praha, 8. 11. 2013)



Podobizeň dr. Edith Neubergerovej. Dr. Edith Neubergerová patrila k prvým poslucháčkam a absolventkám Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (1927) a zároveň bola jednou z prvých koncipientiek a advokátok na Slovensku (zapísaná do zoznamu advokátov v roku 1932). Diplom DOCTORIS IURIS dr. Edith Neubergerovej, PF UK 1927 (kópia)

Právnická fakulta Univerzity Komenského mala v zimnom semestri akademického roka **1921/22** zapísaných **199 riadnych študentov, z toho 6 žien** a v letnom semestri 143 študentov, z toho 5 žien.⁵ Zároveň fakulta otvorila svoje priestory pre mimoriadnych študentov, ktorí mali možnosť absolvovať dvojročný kurz vyššieho odborného vzdelania s prednáškami štátneho účtovníctva. V akademickom roku **1921/22** bolo v zimnom semestri zapísaných **107 mimoriadnych poslucháčov, z toho 5 žien** a v letnom semestri 60 poslucháčov, z toho 2 ženy.⁶ V tomto akademickom roku to bolo spolu za právnickú, lekársku i filozofickú fakultu Univerzity Komenského 545 poslucháčov, z toho žien 37. V ďalšom akademickom roku **1922/23** bolo v zimnom semestri zapísaných **361 riadnych študentov, z toho 12 žien** a v letnom semestri 375 študentov, z toho 12 žien (približne 3%).⁷ Počet študentov postupne rástol, v akademickom roku **1924/25** bolo v zimnom semestri na Právnickej fakulte zapísaných **735 riadnych študentov, z toho 24 žien** (3%).

Medzi **prvými poslucháčkami** práva možno z matriky uviesť údaje, z ktorých vyplýva pestrosť národnostná, religiózna i sociálna (zo študentiek z 1921/22 a 1922/23 je evidované: 6 rímsko-katolícke náboženstvo, 4 ev. a. vyznanie, 1. ev. ref., 3 izrael. vyznanie, 1 pravoslávne; národnosť: 7 slovenská, 3 česká, 2 maďarská, 1 nemecká, 1 ruská; narodené v rokoch 1898 – 1904; pri povolání otca bolo uvedené napr.: učiteľ, lesnícky inžinier, obchodníci, ministerský tajomník, rabín, evanjelický farár, 3 univerzitní profesori, prednosta stanice, priemyselník, 3 boli siroty bez otca, z celkového počtu 1 vydatá).

Medzi **prvé absolventky** Právnickej fakulty Univerzity Komenského patria: Alžbeta Cziglerová (narodená v Koši-

ciach), Margita Hozneková (narodená vo Veľkej Revúcej), Emma Okályiová (narodená vo Važci), Lujza Pappová (narodená v Žarnovici), Helena Růžičková (narodená v Prahe), Otilia Váradiová (narodená v Bratislave).⁸ Titul JUDr. získali v roku 1926, kedy končilo celkovo 53 absolventov (teda z toho 6 žien). V roku 1927 titul JUDr. získalo 98 absolventov, z toho 2 ženy (teda 2%). V roku 1928 to bolo 67 absolventov, z toho 7 žien, čo je 10%. V ďalších rokoch sa počet žien študujúcich a absolvujúcich na Právnickej fakulte Univerzity Komenského postupne rozširoval.

Zaujímavý vývoj je možné postrehnúť, keď by sme porovnali, že v čase prvých absolventiek (1926) bol približný stav 11% žien z celkového počtu absolventov. (Hoci ak by sme pozreli stav poslucháčov v prvom ročníku v akademickom roku 1921/22, tak podiel žien bol približne 3%). **Dnes** nie je problém na právnickej fakulte nájsť podiel **60% žien z celkového počtu poslucháčov i absolventov.**⁹

Pre osobitné porovnanie je zaujímavé, že k novembru 2013 je v Slovenskej advokátskej komore zapísaných vyše päť a pol tisícky advokátov, z toho je žien približne 40%, no v stave advokátskych koncipientov (vyše dva a pol tisícky) je žien asi 55%.

Ako sa študovalo

Štúdium práva v sledovanom období sa končilo úspešným zložením štátnych skúšok historicko-právnych, judičiálnych, právovedeckých, štátovedeckých. Titul doktora práv získali absolventi po úspešnom napísaní dizertačnej práce a zložení troch doktorských skúšok (tzv. rigoróz): historicko-právnej, právovedeckej a štátovedeckej.¹⁰

Zápis na fakulte sa uskutočňoval osobitne pre zimný a osobitne pre letný semester. Vyplňovali sa tlačivá, ktoré sa neskôr viazali do pevnej väzby (knihy matriky alebo nacionálne). V katalógu študujúcich na fakulte (PF UK) možno nájsť zapísané nasledovné údaje: meno, priezvisko, náboženstvo, byt, rok narodenia – vlasť, rodisko a národnosť – meno, zamestnanie a bydlisko otca alebo poručníka – prednášky, do ktorých je študujúci zapísaný a počet hodín týždenne – meno prednášateľa – údaje o kolejnóm.

Študenti bývali v Bratislave na privátoch, ale mali aj možnosť ubytovania v univerzitných internátoch – Lafranconi a kolégium sv. Svorada boli chlapčenské a internát na Cintorínskej ulici bol dievčenský. Študentky mali k dispozícii (obdobne ako študenti) byt s kúrením, osvetlením, upratovaním a kúpeľmi, posteľnú bielizeň a periny si však museli priniesť samy. Mesačný poplatok bol 130 Kč a celodenná strava 8 Kč. Ak nazrieme do reálií, tak kolejný (školný za semester) sa vypočítavalo podľa hodín, ktoré si študent zapísal v danom semestri; napr. za 20 h (týždenne) – 160 Kč, za 32 h – 240 Kč, poplatok za rigoróznú štátnu skúšku 280 Kč.

Štúdium práva sa počítalo na 8 semestrov a začínalo imatrikuláciou študenta. Na štúdium sa mohol prihlásiť ten, kto absolvoval maturitnú skúšku na gymnáziu. Absolventi obchodných akadémií si museli doplniť maturitnú skúšku z latinčiny a filozofickej propedeutiky. Štúdium sa ukončilo získaním univerzitného vysvedčenia. Uchádzači o titul doktor práv mali svoje štúdium rozdelené na trojsemestrovú časť a päťsemestrovú časť. Prvá časť obsahovala prednášky z rímskeho a cirkevného práva, dejiny práva verejného a súkromného v strednej Európe, dejiny práva na území Československa a prednášku z filozofie, ktorá sa absolvovala na filozofickej fakulte, úvod do vied právnych a štátnych, etika (praktická filozofia). Ďalej absolvovali aj štatistiku. Po prvej časti štúdia študenti absolvovali štátnu skúšku historicko-právnu. V druhej časti štúdia študenti absolvovali dejiny právnej filozofie, právnu filozofiu, prednášky zo súkromného práva, obchodného a zmenkového práva a civilného práva procesného, trestného práva a trestného procesu, z ústavného práva, správneho práva a správnej náuky, z náuky o národnom hospodárstve a národohospodárskej politike, z finančnej vedy. Štúdium práva ďalej zahŕňalo prednášky alebo seminárne cvičenia z banského práva, knihovného práva, medzinárodného práva, súdneho lekárstva, príp. z psychiatrie pre právnikov, štátneho účtovníctva, agrárneho zákonodarstva so zreteľom na historický vývoj agrárnych pomerov a z finančného práva, abstraktnej logiky. Túto časť štúdia študenti ukončili dvoma štátnymi skúškami – právovedeckou (judiciálnou) a štátovedeckou. Z každej štátnej skúšky sa vyhotovilo vysvedčenie a absolutorium ako doklad o ukončení štúdia. Uchádzač o získanie doktorátu práv okrem predloženia dokladov o absolvovanom musel vykonať tri rigorózne skúšky: historicko-právnu (rímske právo, cirkevné právo, dejiny verejného a súkromného práva v strednej Európe, dejiny práva na území Československa); právovednú – právovedeckú (súkromné právo, obchodné a zmenkové právo, civilný proces, trestné právo a trestný proces); a štátovednú – štátove-

deckú (ústavné právo, správne právo a správna náuka, medzinárodné právo a politická ekonómia). Poradie rigoróz bolo ľubovoľné, skúška bola verejná, trvala dve hodiny a medzi jednotlivými skúškami mali uplynúť spravidla tri mesiace. Po úspešnom absolvovaní si absolvent prevzal na promócií diplom doktora práv.¹¹

Ženský element na fakulte

O osobitostiach ženského elementu na fakulte nie je možné nič neobvyklého poznamenať. V zápisniciach z profesorského zboru sa nenachádzajú žiadne oficiálne záznamy, z ktorých by boli zrejmé nejaké špeciálne podmienky alebo komentáre týkajúce sa študentiek, osobitná evidencia, ani nič, z čoho by sa dala identifikovať mimoriadna pozornosť k študujúcim ženám. Profesorský zbor sa schádzal pravidelne a v pravidelných intervaloch aj komentoval účasť študentov na prednáškach, praktických cvičeniach a seminároch a disciplínu. V jednom takom zázname pri ťažkostiach s prítomnosťou na niektorých prednáškach v roku 1935 prof. Kizlink informoval, „... že návšteva cvičení a prednášok v VII. semestri bola celkom uspokojivá, dosahovala niekedy 80 % zapísaných študentov, v niektorých dňoch poslucháreň nestačila návalu poslucháčov. V VI. semestri bola návšteva slabšia. Tiež je nutné vytknúť slabšiu účasť poslucháčok na prednáškach...“ Prof. Bušek okrem ťažkostí s účasťou študentov na prednáškach z dôvodu návalu učenia pred štátnicou z cirkevného práva ohlásil, že „... rovnako má zlé skúsenosti s návštevami prednášok poslucháčkami...“¹²

Alebo sa osobitosti ženskej otázky na fakulte nezaznamenávali do oficiálnych záznamov, alebo ani žiadne neboli. Doba sa zrýchlila, šoférovanie, telefóny, písacie stroje... Ženy študovali aj na iných fakultách, ekonomické i sociálne prostredie sa postupne menilo a akceptovanie vzdelávania a vzdelania u žien sa stalo prirodzenou súčasťou života.

Ťažko usúdiť, či je potrebné bezvýhradne prijať súčasné rodové hodnotenia vtedajšieho sveta, že bol rozdelený na dve časti – ženskú časť – intuitívna, emotívna, slabá, s nedostatkom racionálnosti a abstraktného myslenia... a mužskú časť – sila, aktivnosť, tvorivosť, dominancia. Nemožno celkom uveriť, že striktné dobové posúdenie bolo – ženy môžu mať vzdelanie, ale ich pôsobnosť je výlučne v domácnosti, kde majú mravne, kresťansky a národne pôsobiť. Každá doba má svojich „vytrhovačov z kontextu“. Určenie, že žena zo strednej a vyššej vrstvy má podporovať a reprezentovať muža a existenčne sa zabezpečiť pre prípad, ak sa nevydá, je veľmi zjednodušené. (Ekonomické aktivity žien bez vzdelania – slúžky, kuchárky, práčky, šičky atď. boli súčasťou ekonomickej aktivity ľudstva od nepamäti, ale nie sú predmetom tejto úvahy.)¹³ K striedmosti pri pohľade na dobu (od konca 19. storočia a v prvej polovici 20. storočia) nás núti skutočnosť, že to bola doba, keď začali spočiatku ojedinele, ale postupom času stále prirodzenejšie vstupovať do reality učiteľky, redaktorky, prekladateľky, spisovateľky, lekárky, výtvarné umelkyne, predstaviteľky hudobného umenia, farmaceutky, účtovníčky, úradníčky, aj právničky.

Obdobie prvej republiky sa v súčasnosti charakterizuje ako obdobie, v ktorom existovali veľké ťažkosti v uplatnení žien právnický vzdelaných. Ťažko prenikali do pozícií v štátnych službách – do exekutívy – politickej správy, súdnictva, štátneho zastupiteľstva, pričom trocha ľahšie to bolo v samospráve. Prezident Masaryk sa v roku 1928 k ťažkostiam žien zamestnať sa v štátnych službách vyjadril: „... Je mi divné, že zejména naše úřady, státní a autonomní, brání se připuštění žen v úřady, když se tu do značné míry jedná o ženy a dcery úředníků...“¹⁴ Akiste ľahšie, ale tiež pozvoľné, to bolo s advokáciou.

Vstup juristiek do praxe bol postupný aj v iných štátoch. Napr. vo Francúzsku mohli ženy študovať na všetkých fakultách okrem teológie od roku 1870, a v roku 1900 bol povolený vstup žien do advokácie, no do sudcovského stavu nemohli vstúpiť ešte ani v roku 1928. V Nemecku bol umožnený vstup ženám do súdov i do advokácie v roku 1922. V Československu do súdnictva vstúpili ženy v roku 1930.¹⁵

JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Poznámky

- 1 Solovjev, V.: Ženská otázka (Nedělní a Velikonoční listy, 1897 – 1898), in: Solovjev, V.: Tři rozhovory, Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, Praha, 1997, s. 195.
- 2 Zavacká, K.: Právničky v Československé republice, Absolventky práva a právní prax v Československé republice po roku 1918, (vychádzajúc zo Sommera, 1928, s. 5); in: Dudeková, G. a kol.: Na ceste k modernej žene, kapitoly z dejín rodových vzťahov na Slovensku, VEDA, Bratislava, 2011, s. 586.
- 3 Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave vznikla na základe nariadenia vlády č. 276/1921 Zb. z. a n. zo dňa 11. 8. 1921 a jej sídlom sa stali priestory na Kapitulskej 26 v Bratislave. Po zrušení Bratislavskej uhorskej kráľovskej univerzity, ktorá tu v tom čase sídlila, tieto priestory pripadli Československej štátnej univerzite v Bratislave, rektorátu a neskôr tu sídlila i filozofická a právnická fakulta. Univerzita bola premenovaná na Univerzitu Komenského; Československá štátna univerzita v Bratislave bola zriadená na náklade z. č. 375/1919 Zb. z. a n. z 27. 6. 1919 na Univerzitu Komenského bola premenovaná na základe z. č. 595/1919 Zb. z. a n. zo dňa 11. 11. 1919; podrobnejšie o histórii právnického vzdelávania pozri: Grófová, M.: Vzdelávanie na Univerzite Komenského očami študenta Právnickej fakulty UK v rokoch 1921 – 1945 vo svetle archívnych dokumentov; in: Pekár, J. (ed.): Univerzita Komenského a vysokoškolské vzdelávanie, minulosť, prítomnosť, budúcnosť, zborník z konferencie, Univerzita Komenského Bratislava, 2009, s. 115–127.
- 4 Archív Univerzity Komenského, Protokoly profesorského zboru PF UK 1921 – 1926.
- 5 Prvé riadne poslucháčky práva boli: Anna Krutošíková, Lujza Pappová, Marie Pichalová, Stadlerová Antonie, Jolana Radová, r. Weissová a Františka Winklerová (táto v LS nebola zapísaná); Z výkazu o študujúcich na UK v súhrne za právnickú, lekársku i filozofickú fakultu to bolo za akademický rok 1921/22: 545 poslucháčov, z toho žien 37; in: Archív Univerzity Komenského, Zoznam osôb a prednášok UK 1920/21 - 1930/31, Nákladom akademického senátu čl. Univerzity Komenského v Bratislave.
- 6 V akademickom roku 1921/22 bolo v zimnom semestri zapísaných 107 mimoriadnych poslucháčov, z toho 5 žien a v letnom semestri 60 poslucháčov, z toho 2 ženy; in: Archív Univerzity Komenského, matrika PF UK 1921/22; V evidencii mimoriadnych študentov zimného semestra to boli: Anna Čederlová, Alžběta Kaminská, Tesařová Dobromila, aj v letnom semestri študovali Emma Okályiová a Zdenka Malinková; Z týchto piatich poslucháčok ZS možno uviesť náboženstvo: 1 ev. českosl., 1 ev. a. v., 3 rím.-kat, národnosť: 2 slovenská, 2 česká, 1 maďarská; týždenne mali zapísaných 6 hodín z predmetu Štátne účtovníctvo, prednášajúci Chlup; V katalógu mimoriadnych poslucháčov PF UK možno nájsť v zimnom semestri 1922/23 83 študentov a v letnom semestri 79, žiadna žena.
- 7 Archív Univerzity Komenského, matrika PF UK 1922/23, v zimnom i letnom semestri študovali: Anna Krutašíková (len ZS), Lujza Pappová, Jolana Radová, Antonie Stadlerová, Alžběta Czingerová, Eliška Čavarová, Margita Hozneková, Marie Křižanová, Helena Růžička, Otília Váradiová, Edith Neubergerová, Emma Okályiová (pred tým mimoriadna študentka), Marie Červenisinová (len LS); Z výkazu o študujúcich na UK v súhrne za právnickú, lekársku i filozofickú fakultu to bolo za akademický rok 1922/23 to bolo 527, z toho žien 56.
- 8 Vyhľadávanie absolventov Univerzity Komenského je prístupné na webovom sídle UK; <https://absolventi.uniba.sk/search.do> (náhľad 8. 10. 2013); Právnická fakulta UK má svojich absolventov (JUDr.) už v roku 1922; Prvé ženy získali JUDr. v roku 1926, v roku 1927 to boli: Edith Neubergerová (narodená v Šahách), Blažena Pavla Zajícová (narodená v Lipníku nad Bečvou).
- 9 Odhad je len približný, lebo vychádza z údajov jednej právnickej fakulty na Slovensku, pričom v súčasnosti pôsobí na Slovensku 6 právnických fakúlt.
- 10 Podrobnejšie k prvým dizertačným prácam pozri: Grófová, M.: Vzdelávanie na Univerzite Komenského očami študenta Právnickej fakulty UK v rokoch 1921–1945 vo svetle archívnych dokumentov; in: Pekár, J. (ed.): Univerzita Komenského a vysokoškolské vzdelávanie, minulosť, prítomnosť, budúcnosť, zborník z konferencie, Univerzita Komenského Bratislava, 2009, s. 115; Pre štátne skúšky boli navrhnuté ministerstvu školstva títo predsedovia: pre historickú: dr. Sommer, pre judičiálnu dr. Rath, pre štátovedeckú – dr. Laštovka; pre rigorosa boli dočasne ustanovení len pre historické rigorosa (ktoré sa môže skladať po prvej štátnej) a to tak, že by právo rímske skúšal Sommer a Vážný, cirkevné Laštovka, dejiny práva stredoeurópskeho a dejiny práva československého alternatívne Rath a Tomsa; in: Protokol zo schôdze profesorského zboru právnickej fakulty Univerzity Komenského z 27. 10. 1921 v Bratislave, Archív Univerzity Komenského, Protokoly profesorského zboru právnickej fakulty Univerzity Komenského 1921 – 1926.
- 11 Podrobnejšie k štúdiu na PF UK pozri: Grófová, M.: Klenoty v slovenských archívoch – Archív UK v Bratislave, in: katalóg k výstave MV SR v spolupráci so SNM, vernisáž – 21. 11. 2013 na Bratislavskom hrade (v tlači); Grófová, M.: Vzdelávanie na Univerzite Komenského očami študenta Právnickej fakulty UK v rokoch 1921 – 1945 vo svetle archívnych dokumentov; in: Pekár, J. (ed.): Univerzita Komenského a vysokoškolské vzdelávanie, minulosť, prítomnosť, budúcnosť, zborník z konferencie, Univerzita Komenského Bratislava, 2009, s. 115 – 127.
- 12 Pred tým totiž prípravu študentiek občas ohodnotili poznámkou, že študentky sú prirodzene zodpovedné. Archív Univerzity Komenského, Protokol o schôdzi učiteľského zboru PF UK

- z 25. 1. 1935; Referovalo asi 12 vyučujúcich, niektorí sa na nič nesťažovali, niektorí kritizovali účasť na prednáškach, najmä na nepovinných, z toho dvaja sa výslovne vyjadrili k študentkám.; na inom mieste sa k poslucháčkam vyjadrili v zmysle, že sú veľmi zodpovedné.
- 13 Porovnaj napr.: Kodajová, D.: Povolanie učiteľka, Kodajová, D.: Ženy v tieni mužov: spisovateľky, redaktorky a prekladateľky, Beňová, K. Ženy za maliarskym stojanom; Ondrišková, M.: Ženy s dlátom v ruke: sochárky a dejiny umenia; Dudeková, G.: Diskurz o poslaní vzdelaných žien; in: Dudeková, G. A kol.: Na ceste k modernej žene, Kapitoly z dejín rodových vzťahov na Slovensku, Veda, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 2011.
- 14 K ťažkostiam právnických vzdelaných žien presadzovať sa vo svo-

jej kvalifikácii pozri bližšie: Zavacká, K.: Právničky v Československej republike. Absolventky práva a právna prax v Československu po roku 1918; in: Dudeková, G. A kol.: Na ceste k modernej žene, Kapitoly z dejín rodových vzťahov na Slovensku, Veda, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 2011, s. 589.

- 15 K Postupnému prenikaniu žien do právnických profesií pozri bližšie: Zavacká, K.: Právničky v československej republike. Absolventky práva a právna prax v Československu po roku 1918; in: Dudeková, G. a kol.: Na ceste k modernej žene, Kapitoly z dejín rodových vzťahov na Slovensku, Veda, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 2011, s. 592 a nasl.; tiež Král, V.: Případy slavných i neslavných aneb můj život s advokací, vlastním nákladem autorovým, Praha, 2010, s. 21 a nasl.

Recenzia: Kritické hodnotenie alebo informácia? (Recenzia versus anotácia)

Zavše sa stane, že do redakcie nášho časopisu sú doručené príspevky, ktoré nesú označenie „recenzia“, hoci ich obsahom je len informácia o obsahu publikácie a niekoľko všeobecných viet o kvalite posudzovaného textu pre právnu teóriu, prípadne prax.

Bulletin slovenskej advokácie však má ozajstný záujem na publikovaní recenzií a tak sme sa rozhodli napísať niekoľko slov o tom, akým literárnym útvarom je recenzia.

Recenzia je podľa všeobecne prijímanej, stručnej a trochu zjednodušenej definície kritický rozbor umeleckého, odborného alebo vedeckého diela, ktorý obsahuje jeho odôvodnené hodnotenie. Zúžime, prirodzene, náš záujem na recenzovanie právnickej literatúry alebo publikácií, ktoré sa takému druhu odbornej a vedeckej spisby blíži.

Nuž, z definície sa veľa nedozvieme. Ale len do chvíle, kým túto vetičku nerozmeníme na drobné.

Podstatou recenzie je kritický rozbor. A tu sa trochu pristavíme. *Rozbor* je synonymum pre slovo *analýza*. Recenzent by mal ponúknuť čitateľovi analýzu posudzovaného diela. Limitom je rozsah knihy, ktorá sa analyzuje a preto je, spravidla, vhodné obmedziť recenziu na ťažiskové alebo vybrané časti monografie.

Z hľadiska obsahu recenzie je dôležité najmä posúdiť aktuálnosť práce, ktorá by mala byť určujúcim kritériom pre kladné alebo menej kladné hodnotenie publikácie. Aktuálnosť sa prejavuje aj v cieľoch publikovanej knihy; ich zrozumiteľné objasnenie umožňuje hodnotiť ich dosiahnutie.

Kritický prístup k posudzovanému textu by mal byť zameraný na systematiku a systém diela, výber metód použitých

autorom, výsledky, ku ktorým autor dospel a, napokon, v určitom kontexte aj na čiastkové problémy a ich riešenie.

Čo rozumieme pod slovom: kritický? Podstatou kritiky by mala byť konfrontácia obsahu knihy s dosiahnutými vedeckými a odbornými poznatkami o téme, ktorej sa posudzované dielo venuje. Táto konfrontácia môže vyznieť pre autora priaznivo alebo nie až tak kladne. Dôležité je, aby vecné posudzovanie bolo opreté o argumenty, menej o osobné názory, hoci ani tie sa nedajú vylúčiť.

Samozrejme, v právnickej spisbe je dosť dôležitá, ak nie priam určujúca, práca s literatúrou a judikatúrou ako základnými prameňmi poznatkov o téme, ktorej sa autor knihy venuje. Táto časť recenzie je pomerne náročný výkon; uviesť, čo zásadné z literatúry a judikatúry v diele absentuje je, po prvé, dosť subjektívne, po druhé, limitované poznatkovou základňou recenzenta a, nakoniec, prístupom k relevantným zdrojom literatúry a judikatúry. Táto časť recenzie by však nemala chýbať, najmä v prípade, ak je používanie prameňov sporné alebo medzerovité.

Príjemnou časťou hodnotenia publikácie je „pochvala“ autorovi, ktorá sa môže vzťahovať na ktorúkoľvek časť práce, metódy, závery, spôsob písania a tak podobne. Pravda, ocenenie knihy alebo jej častí, kapitol by malo byť konkrétne a bez klíš, hoci isté zovšeobecnenie sa nedá vylúčiť.

„Čerešničkou na torte“ recenzie sú námety posudzovateľa pre autora monografie alebo inej publikácie. Tie spravidla vítajú a oceňujú autori recenzovaných kníh.

Tak ako? Ešte sa niekomu zdá, že napísať recenziu vedeckej alebo odbornej publikácie z odboru právo je počin na jedno odpoľudnie? Alebo je už viac menej jasné, že poctivá recenzia je vlastne veľmi kvalitné dielo samo osebe, dokazujúce, že jej autor je odborník v danom alebo súvisiacom odvetví alebo aspoň v príbuznom vednom odbore, ktorý si môže trúfnať kriticky aj pochvalne posudzovať prácu iného kolegu alebo inej kolegyně.

Redakcia sa vopred teší na také recenzie, ktoré, hoci len sčasti, budú takým kritickým rozborom právnických diel publikovaných u nás aj v zahraničí, o akom som napísal týchto niekoľko úvah.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Občiansky zákonník
Prehľadný komentár**

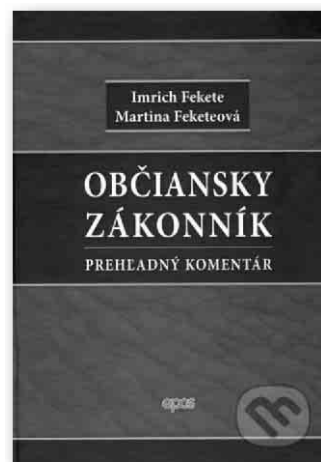
Fekete, Imrich – Feketeová, Martina:
Občiansky zákonník. Prehľadný komentár
Bratislava : EPOS, 2012, 1314 strán
ISBN: 978-80-8057-972-2

Občiansky zákonník ako základný predpis slovenského súkromného práva dlhodobo „odoláva“ rekodifikačným snahám zákonodarcu – je neustále kritizovaným, pranierovaným a veľmi často atakovaným novými a novými, viac či menej vydarenými novelizáciami. Ťažko odhadnúť, ktorá generácia našej právnickej verejnosti sa dožije vydania nového civilného kódexu, ktorý by, podľa prevažujúceho názoru, mal zahrnúť, o. i., aj právnu úpravu širokej škály obchodnoprávných vzťahov - bez ohľadu na to však bude každé nové komentované spracovanie Občianskeho zákonníka pozitívnym prínosom pre odbornú, ale aj laickú verejnosť, využiteľné aj v budúcnosti, vzhľadom na takmer výlučne hmotnoprávny charakter tohto právneho predpisu.

Cieľom komentára, ako ho sformulovalo autorské duo JUDr. Imrich Fekete, CSc. a JUDr. Martina Feketeová v predhovore, je podať prehľadný výklad jednotlivých ustanovení občianskeho kódexu a objasniť podstatu a zmysel právnych inštitútov, ktoré sa vyskytujú v celej šírke právneho poriadku, pričom výklad je spracovaný tak, aby čitateľ pochopil základné súvislosti daného ustanovenia a jeho vzťahy s ďalšími časťami Občianskeho zákonníka a ďalšími právnymi predpismi.

Systematika komentára kopíruje systematiku Občianskeho zákonníka v aktuálnom znení (s poslednou zapracovanou novelou č. 69/2012 Z. z.), tzn. zvýraznene cituje jednotlivé paragrafy Občianskeho zákonníka, odkazuje na súvisiace ustanovenia Občianskeho zákonníka samotného, ale aj iných právnych predpisov a pri každom paragrafe už autori ponúkajú vlastné vysvetlivky, prameniace z naozaj hlbokej kritickéj analýzy normy.

Jednotlivé komentované ustanovenia zákona sú vhodne dopĺňané o podnadvisy tam, kde na to zákonodarcu výslovne nepamätal, aby aj takto autori uľahčili čitateľovi prácu s komentárom. Vysvetlivky korektné reagujú na frekvenciu príslušnej normy v aplikačnej praxi, inými slovami – tým občianskoprávnym inštitútom, ktoré sú prakticky hojnejšie využívané, či práve, a často aj preto najviac sporné, je venovaná širšia pozornosť (napr. problematika právnych úkonov a ich neplatnosti a pod.). Autori sa nevyhýbajú ani historick-



kým kontextom právnej úpravy, a to minimálne na území Slovenskej republiky a jej právnych predchodcov, čo často pomáha pochopiť účel právnej normy prostredníctvom jej historického výkladu.

Je v nepochybnom záujme odbornej verejnosti, aby práca takéhoto charakteru bola obohatená aj o výsledky rozhodovacej činnosti všeobecných súdov – na tie autori práce odkazujú, pretože hoci nie sú v našich podmienkach formálnym prameňom práva, nemožno im uprieť často zásadný význam pri interpretácii a aplikácii právnych noriem v praxi. Ich uvádzanie v práci však pritom nie je samoúčelné a len odkazujúco zjednodušené, ale autori ich vhodne zakomponovali priamo do textu jednotlivých vysvetliviek a čitateľa vždy v zátvorke odkazujú na ich zdroj.

Relatívne nové inštitúty občianskeho práva autori podrobili širšiemu rozboru – ako príklad môže slúžiť ochrana spotrebiteľa, ktorá v ostatnom období zažíva nielen na Slovensku, ale aj v rámci komunitárneho práva výrazný rozmach a konkrétne premietnutie v normách súkromného i verejného práva – k čomu sa, priznám sa, osobne staviam pomerne rezervovane. Autori poukazujú v tomto smere na komunitárne aspekty spotrebiteľského práva, upozorňujú dokonca aj na niektoré nedostatky právnej úpravy, spôsobené nekorektným prekladom smernice 93/13/EHS (s. 195), z čoho je zjavný široký prehľad autorov o nielen slovenskej, ale aj zahraničnej právnej úprave, čo recenzovanému komentáru neupiera ani významný komparatívny rozmer. Prácu opäť vhodne dopĺňa vecný register; problematika je spracovaná zrozumiteľným jazykovým štýlom a dostatočne prehľadne.

Musím s uznaním konštatovať, že ide o vydarené dielo – nejde primárne o akademický, či doktrínálny výklad základného súkromnoprávneho kódexu, ktorý často praktizujúcich právnikov skôr odstrašuje. Aj keď mu v ňom prítomný vedecký rozmer určite uprieť nemožno, obsahovo a spôsobom spracovania je však zameraný skôr na jeho využitie v aplikačnej praxi, a preto by mal nájsť svoje miesto v knižnici každého advokáta alebo advokátskeho koncipienta.

JUDr. Martin Kubinec, PhD.

Prehľad ročníka 2013

Za menom autora je uvedené číslo bulletinu, v ktorom má publikovaný článok.

AKTUÁLNE

Biroščáková Jana, JUDr. (6)
 Čentík Tomáš, Mgr. (6)
 Demčák Stanislav, JUDr. (11)
 Dráčová Jana, JUDr. (3)
 Grausová Kristína, Mgr. (3, 4)
 Jablonka Branislav, JUDr., PhD. (5)
 Karkó Richard, Mgr. (9, 10)
 Kotrecová Alexandra, JUDr., PhD. (4)
 Lamačka Juraj, JUDr. (5)
 Rampášek Michal, JUDr. (6)
 Sedlačko František, JUDr., PhD., LL.M.
 (1-2, 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10, 11, 12)
 Serek Dušan, JUDr. (1-2, 3)
 Zuzik Michal, Mgr. (5)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

Berthotyová Elena, JUDr., PhD. (12)
 Brániková Jana, Mag. (iur., MBA) 9)
 Brož Michal, JUDr. (4)
 Bukna Ondrej, JUDr., LL.M. (3)
 Čapkovičová Alexandra, Mgr. (4)
 Ďurana Marián, JUDr., PhD. (4)
 Filo Matúš, JUDr. (12)
 Gyárfáš Juraj, JUDr., LL.M. (3, 10)
 Halajová Marta, Mgr. (1-2)
 Harkabusová Daniela, JUDr. (1-2, 5, 7-8)
 Hasíková Jitka, JUDr. (1-2)
 Hodás Milan, JUDr., PhD. (6)
 Hrušovský Michal, JUDr. (10)
 Husár Martin, JUDr., D.E.S. (4)
 Kotira Peter, Mgr. (4)
 Kováč Peter, doc. JUDr., PhD., PhD. (5)
 Kurucová Viktória, JUDr. (5)
 Lajšová Radoslava, Mgr. (7-8)
 Lazíková Jarmila, JUDr. Ing., PhD. (6)
 Lazur Ján, JUDr., LL.M. (9)
 Löwy Jakub, JUDr. (4)
 Macejková Ivetta, JUDr., PhD. (1-2)
 Madej Róbert, JUDr. (9)

Maďar Miloš, JUDr., PhD., LL.M. (7-8)
 Mitterpachová Jana, JUDr. (3)
 Molnár Peter, JUDr., PhD. (10)
 Naďová Emília, Mgr., LL.M. (4)
 Nováková Marcela, Mgr. (11)
 Ovečková Oľga, prof. JUDr., DrSc. (9)
 Perhács Zoltán, Mgr. JUDr., PhD. (5, 10, 12)
 Rampášek Michal, JUDr. (5)
 Siminská Eva, Mgr. (10)
 Smatanová Lenka, JUDr. (11)
 Stančáková Anna, JUDr. (1-2)
 Strapáč Peter, JUDr., PhD. (4)
 Šimeková Zuzana, JUDr., LL.M. (10)
 Škrinár Alexander, JUDr., CSc. (7-8)
 Špiriaková Lenka, Mgr. (5)
 Šramel Bystrík, JUDr. (6)
 Števček Marek, doc. (JUDr., PhD. (6)
 Tomka Dušan, JUDr. Ing. (7-8)
 Valachová Ingrid, Mgr. (11)
 Valachovič Marek, JUDr. (7-8, 9, 11)
 Zajonc Attila, JUDr. (5)

ZAÚJÍMAVOSTI

Balík Stanislav, JUDr. PhD. (1-2, 3, 4, 5)
 Gajdošová Martina, JUDr., Mgr., PhD. (10, 12)
 Hellenbart Viktória, Mgr. (3)
 Krivský Dušan, JUDr. (6, 7-8, 9)
 Mazák Ján, prof. JUDr., PhD. (12)

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Blaha Anton, JUDr. (7-8)
 Dobíáš Petr, JUDr., Ph.D. (9)
 Ďurica Milan, doc. (JUDr., PhD. (5)
 Gajdošová Martina, JUDr., Mgr., PhD. (3, 10)
 Janáč Viliam, JUDr. (11)
 Kubinec Martin, JUDr., PhD. (12)
 Kerecman Peter, JUDr., PhD. (1-2, 4, 6)
 Maslen Michal, JUDr. (9)
 Rumana Ivan, JUDr. (7-8)

Obsah dvojčísła 1-2/2013

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Zefektívnenie civilného procesu je možné iba na základe zmeny od začiatku
KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?
- 5 Časť šiesta – vzdelávacia činnosť SAK
- DISKUSIA**
- 7 Zmeny v náhrade trov odvolacieho konania – sága pokračuje
- 8 Ad: Účinky odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti a zápis odstúpenia od zmluvy do katastra nehnuteľností
JUDr. Dušan Serek
- 9 UPOZORNENIE – zmena poplatku

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Problematika zločinov podľa medzinárodného práva
Mgr. Marta Halajová
- 19 Aplikačné problémy účasti obhajcu na vyšetrovacích úkonoch
JUDr. Daniela Harkabusová
- 29 Počítačový údaj – zdroj dokazovania
JUDr. Jitka Hasíková
- 36 K ústavnej konformite tzv. zásady „trikrát a dosť“
JUDr. Ivetta Macejková, PhD.
- 34 K niektorým otázkam právneho postavenia účastníkov združenia bez právnej subjektivity (2. časť)
JUDr. Anna Stančáková

JUDIKATÚRA

- 50 K právnej kvalifikácii náhrady za užívanie spoločnej veci podielovým spoluvlastníkom nad rámec jeho spoluvlastníckeho podielu

ADVOKÁCIA

SAK

- 52 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 52 Výzva na pripomienkovanie vnútorných predpisov komory schvaľovaných Konferenciou advokátov 2013
- 53 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 54 Zmluvná pokuta v zmluve o právnej pomoci – dojednanie paušálnej odmeny advokáta
- 60 Novoročné stretnutie právnikov

ZAHRANIČIE

- 64 Povinnosť advokáta zachovávať slušnosť a vážnosť voči súdom a sudcom
- 65 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 68 Zákon o advokácii. Komentár
JUDr. Peter Kerecman
- 70 Historická mozaika
JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Obsah čísla 3/2013

AKTUÁLNE

2 ROZHOVOR

- Zefektívnenie civilného procesu je možné iba na základe zmeny od začiatku
- 4 NEPREHLIADNITE – Prihláška na konferenciu a muzikál
- 4 Tipy na niektoré hotely v Bratislave
- DISKUSIA**
- 7 Ad: Opäť k pojmu „požadovaný podiel“ pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v súvislosti s určením výšky súdneho poplatku
- 10 Ad: Účinky odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti a zápis odstúpenia od zmluvy do katastra nehnuteľností – záver diskusie
- 14 Rekodifikácia európskeho nariadenia Brusel I
- 15 Nový termín seminára advokátskych koncipientov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 16 Culpa in contrahendo v slovenskom práve a nároky z jej porušenia
JUDr. Jana Mitterpachová
- 26 Inštitút „representationsand warranties“ v slovenskom práve
JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.
- 36 Nie je všetko zlato, čo sa blyští a/alebo pár poznámok k jednému novotvaru
JUDr. Ondrej Bukna LL.M.

JUDIKATÚRA

- 40 Preukázanie oprávnenia na zastupovanie účastníka v odvolacom konaní

ADVOKÁCIA

SAK

- 42 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 42 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 43 POZVÁNKA – Šachový turnaj
- 44 Advokácia v spomienkach advokátov
- 48 Spolupráca s klientom – predloženie vyjadrenia súdu

ZAHRANIČIE

- 50 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 51 *Bulletin advokacie* prináša...
- 54 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb
- 55 POZVÁNKA – Karlovarské právnické dni

ZAUJÍMAVOSTI

- 52 Niekoľko úvah o advokátskej etike
Mgr. Viktória Hellenbart
- 58 LITERATÚRA
Advokát Pavol Országh Hviezdoslav
- 61 Historická mozaika
JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Obsah čísla 4/2013**AKTUÁLNE**

- 2 **ROZHOVOR**
Bulletin je prínosom pre vzdelávanie, informovanie a formovanie právnického myslenia v našej krajine
- 3 Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie
- DISKUSIA**
- 4 Kedy žiadať zápisnicu o pojednávaní?
- 5 K zastaveniu konania v dôsledku nezloženia preddavku na trovy konania v odvolacom konaní

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 „Zmluvná limitácia“ exekúcie na obchodný podiel
JUDr. Jakub Löwy
- 14 Námetka premlčania a rozpor s dobrými mravmi
JUDr. Peter Strapáč, PhD., JUDr. Marián Ďurana, PhD.
- 23 Aktuálne otázky náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru a náhrady mzdy za nevyčerpanú dovolenku
Mgr. Alexandra Čapkovičová, Mgr. Peter Kotira
- 32 Náhrada trov právneho zastúpenia poisteného vyplatená z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla
JUDr. Michal Brož
- 38 Cenová doložka
JUDr. Martin Husár, D.E.S.
- 46 Prístup k leniency podkladom
Mgr. Emília Naďová, LL.M.
- JUDIKATÚRA**
- 52 Otázka obmedzenia slobody náboženstva vytýčením pojednávania na deň korešpondujúci s náboženským sviatkom
Mgr. Michaela Chládeková

ADVOKÁCIA**SAK**

- 56 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 58 Ohliadnutie za Dňom advokácie 2013
- 65 Účelnosť a hospodárnosť postupu advokáta
- 67 Pýta(j)te sa predsedníctva
- ZAHRANIČIE**
- 68 Povinnosť advokáta uvádzať pravdivé skutočnosti v rámci exekučného konania
- 70 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 71 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 73 **LITERATÚRA**
Notárstvo na Slovensku 1874 – 1993
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 74 Historická mozaika
JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Obsah čísla 5/2013**AKTUÁLNE**

- 2 **ROZHOVOR**
Verím, že pripravované zmeny prispejú k rýchlejšiemu a efektívnejšiemu trestnému konaniu
JUDr. Monika Jankovská
- DISKUSIA**
- 4 Amnestia v prospech či v neprospech obvineného?
JUDr. Branislav Jablonka, PhD., JUDr. Juraj Lamačka
- 8 Trest zákazu vstupu na športové, kultúrne a iné spoločenské podujatia – krátka úvaha *de lege ferenda*
Mgr. Michal Zuzik
- 10 Sociálne poistenie advokátov: ústavný súd nám dal za pravdu
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 12 Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou
doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD., PhD.
- 21 Uchovanie a vydanie počítačových údajov v trestnom konaní
JUDr. Michal Rampášek
- 27 Zákonné predpoklady na zastavovanie a prehliadku dopravného prostriedku a s tým súvisiace aplikačné problémy
Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD., JUDr. Attila Zajonc
- 33 Ukladanie trestu domáceho väzenia a problémy s jeho premenou na trest odňatia slobody
JUDr. Viktória Kurucová
- 38 Všeobecne k obchodovaniu s ľudmi podľa výsledkov UNODC
Mgr. Lenka Špiriaková
- 46 Právo na obhajobu pri použití dôkazov výsluchom utajených svedkov
JUDr. Daniela Harkabusová
- JUDIKATÚRA**
- 55 Súlad oznamovacích povinností advokáta na úseku ochrany pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti s čl. 8 Dohovoru

ADVOKÁCIA**SAK**

- 60 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 60 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 62 Milovníci šachu opäť na pôde komory
- 65 Význam informačnej povinnosti advokáta voči klientovi
- ZAHRANIČIE**
- 67 Účasť koncipienta na nedovolenom svojpomocnom konaní klienta
Bulletin advokácie prináša...
- 68

ZAUJÍMAVOSTI

- 73 **LITERATÚRA**
Advokácia v spomienkach advokátov
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
- 71 Historická mozaika

Obsah čísla 6/2013**AKTUÁLNE**

- 2 **ROZHOVOR**
Vždy je čo zlepšovať
JUDr. Ľubomír Hrežďovič
- 4 **DISKUSIA**
Oslobodenie podnikateľa od súdnych poplatkov
Mgr. Tomáš Čentík
- 10 Nové povinnosti advokátskych koncipientov
podľa novely Zákona o advokácii v § 62a
JUDr. Jana Biroščáková
- 12 Súdny register „Spr“ a advokátska prax
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 14 Ústavnoprávne garancie pri uchovaní a vydaní
počítačových údajov
JUDr. Michal Rampášek
- 20 Ochrana spotrebiteľa v civilnom procese
JUDr. Ing. Jarmila Lazíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
- 31 Privatizácia trestného konania: cui bono?
JUDr. Bystrík Šramel, PhD.
- 40 Nutná obrana, krajná núdza a ospravedlňujúci stav núdza
(slovensko-nemecká komparácia niektorých inštitútov
vyklúčujúcich protiprávnosť alebo o svete z dosahu ústavy)
JUDr. Milan Hodás, PhD.

JUDIKATÚRA

- 48 Právo na ochranu súkromia v kontexte
s povinnosťou mlčanlivosti advokáta

ADVOKÁCIA**SAK**

- 52 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 52 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 53 Konferencia advokátov 2013 – výsledky volieb
- 54 Krst Komentára k zákonu o advokácii
- 56 Slovenské dni práva – POZVÁNKA
- 56 Jesenné termíny seminárov advokátskych koncipientov
- 58 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta
o doručení súdneho rozhodnutia

ZAHRANIČIE

- 60 Povinnosť advokáta pravdivo informovať klienta
a povinnosť zachovávať mlčanlivosť
- 62 *Bulletin advokacie* prináša...
- 64 Správa z Plenárneho zasadnutia CCBE

ZAUJÍMAVOSTI**LITERATÚRA**

- 66 Právo v umení a umění v právu
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 67 Blb nového typu
JUDr. Dušan Krivský

Obsah dvojčísla 7-8/2013**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Teší ma, že o prácu v Centre sa zaujímajú aj advokáti

DISKUSIA

- 4 (Ne)mlčí koncipient rovnako ako advokát?

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Problematický výkon správy nebytových domov
(alebo úvahy nad kogentnosťou a dispozitívnosťou
jednej právnej normy) – 1. časť
JUDr. Marek Valachovič
- 17 Vylúčenie zvoleného obhajcu z obhajoby svojho klienta
v trestnom konaní – teória či prax?
JUDr. Miloš Maďar, PhD., LL.M.
- 24 Výkladový princíp contra proferentem
JUDr. Ing. Dušan Tomka, Mgr. Radoslava Lajšová
- 30 Črty kontradiktórnosti prípravného konania
vo vybraných európskych krajinách
JUDr. Daniela Harkabusová
- 39 Investičné arbitráže na základe zmlúv
o ochrane investícií medzi členskými štátmi EÚ
JUDr. Peter J. Heriban
- 44 Problémy pri žalobách na zrušenie rozhodcovského
rozsudku a uznávanie výkonu rozhodcovských rozsudkov
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDIKATÚRA

- 62 Aval riaditeľa štátneho podniku
JUDr. Branislav Jablonka, PhD.
- 65 Primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy a jej funkcie
Mgr. Tatiana Frištiková

ADVOKÁCIA**SAK**

- 68 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 68 Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie
- 70 Prezident SR prijal predstaviteľov SAK
- 72 Konferencia advokátov 2013
- 77 Novozvolené orgány SAK
- 80 Spoločné rokovanie predsedníctiev
- 81 Slovenská asociácia trestných obhajcov (SATO)
- 82 Vrátenie odmeny advokáta klientovi zaplatenej advokátovi
na základe zrušeného súdneho rozhodnutia
- ZAHRANIČIE**
- 85 Povinnosť advokáta informovať klienta
o zákonnej lehote na podanie žaloby
- 87 Správa z júnového zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 88 Druhá návšteva archívu Budapeštianskej advokátskej
komory a Maďarského národného archívu
- 90 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 92 ... dva pohľady na jednu knižku
- 94 Blb nového typu

Obsah čísla 9/2013**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Dôležité je zlepšiť internú komunikáciu

DISKUSIA

- 3 Slovenský advokát a oznamovacie povinnosti pri „praní špinavých peňazí“
5 Aby právo v súdnych rozhodnutiach nebolo premennou...
Mgr. Richard Karkó

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Problematický výkon správy nebytových domov (alebo úvahy nad kogentnosťou a dispozitívnosťou jednej právnej normy) – 1. časť
JUDr. Marek Valachovič
17 Možnosti, schopnosti a majetkové pomery povinného rodiča
JUDr. Róbert Madej
29 Poskytovanie právnej pomoci právnickým osobám
Mag. iur. Jana Brániková, MBA
37 Trestný čin porušovania autorského práva vo svetle princípu *ultima ratio*
JUDr. Ján Lazur, LL.M.
44 Omeškanie s plnením peňažného záväzku po novele Obchodného zákonníka
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDIKATÚRA
54 Vyjadrenie súhlasu oprávneného so zriadením vecného bremena v zmluve o zriadení vecného bremena
Mgr. Tatiana Frištková

ADVOKÁCIA**SAK**

- 56 Pýta(j)te sa predsedníctva
56 Slovenské dni práva – *POZVÁNKA*
58 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum – *POZVÁNKA*
61 Povinnosť advokáta rokovať s právnym zástupcom protistrany
ZAHRANIČIE
63 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb
65 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI**LITERATÚRA**

- 67 Smluvní vzťahy výstavbových projektů
68 Princípy dobrej verejnej správy a Rada Európy
69 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
70 Blb nového typu

Obsah čísla 10/2013**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Neoprávnené poskytovanie právnych služieb je problém celospoločenský

DISKUSIA

- 3 Európske zjednotenie kolíznych a iných súvisiacich noriem pre oblasť dedičského práva
5 Aby právo v súdnych rozhodnutiach nebolo premennou...
Mgr. Richard Karkó

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru a úroky z omeškania
JUDr. Michal Hrušovský
14 Reklama liekov v kontexte európskej a slovenskej legislatívy
Mgr. Eva Siminská, JUDr. Zuzana Šimeková, PhD., LL.M., JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.
27 O lehote na podanie sťažnosti vo veciach tajného sledovania osôb orgánmi verejnej moci
Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
35 Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného
JUDr. Peter Molnár, PhD.
JUDIKATÚRA
42 Povinnosť advokáta poskytnúť právne služby a schopnosť klienta plniť svoje záväzky voči veriteľom

ADVOKÁCIA**SAK**

- 44 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
46 Pýta(j)te sa predsedníctva
46 Jesenný termín advokátskych skúšok
46 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
47 Kolízia záujmov medzi bývalým a súčasným klientom
50 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum – *POZVÁNKA*
ZAHRANIČIE
53 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
54 Dni slovinských advokátov
54 *Bulletin advokacie* prináša...
55 Seminár o americkom práve – *POZVÁNKA*
57 Povinnosť advokáta vyúčtovať len skutočne vykonané doložené úkony právnej služby

ZAUJÍMAVOSTI

- 59 Organizácia advokácie v súčasnosti je skutočne v rukách advokátov
JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

LITERATÚRA

- 60 Rád sa pýtam, aj počúvam
62 Za Imrichom Flassikom

Obsah čísla 11/2013

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Dôležité je dosiahnuť presvedčivosť rozhodnutia
- 5 **DISKUSIA**
Súdny dvor EÚ: Osobnostné nároky pozostalých pri smrteľnej dopravnej nehode sú kryté povinným zmluvným poistením
- 7 **Ad: Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného**
JUDr. Stanislav Demčák
- 9 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Porušenie práva na spravodlivý súdny proces nedoručením procesných vyjadrení účastníkov konania súdom
JUDr. Marek Valachovič
- 18 Inštitút striedavej osobnej starostlivosti o dieťa
JUDr. Lenka Smatanová, Mgr. Ingrid Valachová
- 26 Trest domáceho väzenia po novele č. 390/2012 Sb. v právnom poriadku Českej republiky
Mgr. Marcela Nováková
- 35 **JUDIKATÚRA**
Pasívna vecná legitímácia správcu komunikácie v konaní na ochranu osobnosti

ADVOKÁCIA

SAK

- 38 Zo zasadnutí predsedníctva SAK
- 39 Bratislavské právnické fórum 2013
- 40 Povinnosť advokáta prerokovať vec priamo s klientom
- 42 19. Slovenské dni práva
- 44 Z histórie slovenskej advokácie
- 44 Pýta(j)te sa predsedníctva
- ZAHRANIČIE**
- 46 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 49 *Bulletin advokacie* prináša...
- 50 Októbrové zasadnutie Stáleho výboru CCBE

ZAUJÍMAVOSTI

- 51 **LITERATÚRA**
Právo proti nekalej súťaži
- 53 Život advokáta

Obsah čísla 12/2013

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Na výchovu advokátskeho koncipienta musí dbať predovšetkým školiteľ – advokát
- 4 **DISKUSIA**
Náhrada trov povinného v konaní o námietkach proti exekúcii „po novom“
- 5 Termíny iných vzdelávacích podujatí organizovaných komorou v roku 2014

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 JUDr. Elena Berthotyová, PhD
Dobrá správa – zásada modernej verejnej správy
- 13 Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
O nevyhnutných atribútoch rozhodnutia sudcu na použitie informačno-technických prostriedkov
- 24 JUDr. Matúš Filo
Účinná lútosť – daňové trestné činy, vývoj právnej úpravy
- 32 **JUDIKATÚRA**
Právo dieťaťa na ochranu súkromia pri sprístupňovaní súkromia rodičmi dieťaťa, ktorými sú osoby verejného záujmu

ADVOKÁCIA

SAK

- 36 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 36 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 37 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
- 40 Požiadavka dôstojného oblečenia advokáta na súdnom pojednávaní
- 42 Úprava zovňajšku advokáta alebo módne okienko na advokátsky spôsob
- 44 Oznamenie SAK o povinných platbách advokátov
Upozornenie k všetkým platbám
- ZAHRANIČIE**
- 46 Povinnosť advokáta použiť prevzaté finančné prostriedky len na stanovený účel
- 48 *Bulletin advokacie* prináša...
- 51 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

ZAUJÍMAVOSTI

- 52 Prvé ženy v advokácii na Slovensku (do roku 1938) – 1. časť
- 56 Recenzia: Kritické hodnotenie alebo informácia? (Recenzia versus anotácia)
- 57 **LITERATÚRA**
Občiansky zákonník. Prehľadný komentár
- 58 Prehľad ročníka 2013

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 600 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

Mgr. Marek Benedík

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števíček, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 3. 12. 2013

Uzávierka redakčnej časti: 13. 12. 2013

Toto číslo vyšlo 9. 1. 2014

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitolkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

